

በግጭት ውስጥ ሥልጣን አንዴት ይታያል?

«ጊዜ የሰጠው ቅል ድንጋይ ይሰብራል» ሲባል ሰምታችሁ አታውቁምን? ይህ አባባል በሥልጣን ምን መልዕክት ያስተላልፋል? በሥልጣን ስታለቡ ወደ አዕምሮአችሁ የሚመጡ አሳቦች ምንድናቸው?

የተለያዩ ሰዎች ሥልጣንን በተለያዩ መንገድ ይረዱታል። ከእነዚህም ጥቂቶቹ የሚከተሉት ናቸው፡ «ሥልጣን መልካም ነው» «ሥልጣን ክፉ ነገር ነው» «ሥልጣን ሁሉም ለው በተፈጥሮ ያለው ችሎታ ነው» «ሥልጣን ጥቂት ሰዎች ያላቸው ውስጣዊ የሆነ ኃይል ወይም ስጦታ ነው» «ሥልጣን የራስን ነገር በራስ በመወሰን ያሰምንም ውጫዊ ጫና መኖር ነው» «ሥልጣን የፖለቲካ አመራር ችሎታ ነው።»

ሥልጣን ምንድነው? ሥልጣን አንድ አካል የፈለገውን ነገር ለማድረግ በሌሎች ላይ ጫና እንዲያሰድር የሚያስችለው ኃይል ወይም ሰዎች አንድ ላይ ተባብረው የጋራ ዓላማቸውን ከግብ የሚያደርሱበት መሣሪያ ነው። በመጀመሪያው አባብ አንድ ወገን በሌሎች ላይ የበላይነት ኖሮት «ከበታች» ያሉት ምንም ተቃውሞ ቢኖራቸውም በኃይል አሳቡንና ዓላማውን ከግብ እንዲያደርሱበት አንደ መሣሪያ የሚጠቀምበት ሁኔታ ነው። በሁለተኛው አባብ ግን ሥልጣን የብዙአን ሆኖ ብዙአን የተስማሙበትን ግብ የሚመታ የትብብር ከንድ ነው። ሥልጣን ሥራዎች እንዲሠሩ ወይም በአንድ ነገር ላይ ተጽዕኖ በማድረግ በሚመጣው ውጤት ላይ ተጽዕኖ የማድረግ ችሎታ ነው። የሌሎች ሰዎችን አመለካከት፣ ሰሜት፣ እምነት፣ ድርጊትና ሁኔታ የመለወጥ ችሎታ ነው። ይህ ብቻ ሳይሆን በሌሎች ሰሜት፣ አመለካከት፣ እምነትና ድርጊትም ተጽዕኖ ሥር መሆን ነው።

ሥልጣን በሁለት ወገኖች መካከል ይገለጻል፡- ሥልጣን በተግባር የሚታየው ሁለት ወገኖች ሲኖሩ ነው። በሁለት ወገኖች መካከል ባለው ግንኙነት ውስጥ ሥልጣን ይገለጻል። በዚህ የሁለትዮሽ ግንኙነት ውስጥ አንዱ ወገን ሌላውን ወገን በኃይል ሰራሱ ዓላማ መጠቀም የሚችልበት ወይም ሁለቱም በአኩሪነት አብረው በመኖር እርስ በርስ የሚጠቃቀሙበትን ኅብረት መፍጠር ይችላሉ። ስለዚህ ሥልጣን በግንኙነት ውስጥ ለግል ወይም ለጋራ ጥቅም ሊውል ይችላል።

ሰዎች በሥልጣን የሚኖራቸው መረዳት የግጭትን አቅጣጫ ይወስናል፡- በግጭት መፍታት ሂደት ውስጥ ሁለቱ ወገኖች በሥልጣን ያላቸው አሳብ መፍትሔ በመፈለግ ሂደትና ውጤት ላይ አዎንታዊ ወይም አሉታዊ የሆነ ተጽዕኖ ሊኖረው ይችላል። ሰዎች ከውጭ ሆነው በሁለት ወገኖች መካከል ያለውን የሥልጣን ሁኔታ በመመልከት በሥልጣን ሚዛን የራሳቸውን አስተያየት ሊሰጡ ይችላሉ። ሆኖም ከውጭ ያለው ተመልካች ስለሁለቱ ወገኖች የሥልጣን አጠቃቀም የሚናገረው ሳይሆን በግጭት ውስጥ ያሉ ሰዎች በሥልጣን ሚዛን የሚናገሩት ነገር ትኩረት ሊሰጠው ይገባል።

ሰዎች በሥልጣን ያላቸው ትክክኖ ያልሆነ አመለካከት

በግጭት ውስጥ ሰዎች አንድን ነገር (ራሳቸውን፣ ሌሎችን፣ ግንኙነታቸውንና ሌሎችንም ጉዳዮች) የሚመለከቱበት ሁኔታ ማስተም የእይታ መነጽር የተለያየ ነው። በግጭት መፍታት ሂደት ውስጥ ከሚነሱ ጉዳዮች አንዱ የሥልጣን ሚዛን ነው። በሁለቱ ወገኖች ግንኙነት ውስጥ ምን ዓይነት የሥልጣን ተዋረድ እንዳለ አንዴት እየተገበረ እንደሆነ በሚነጋገሩበት ወቅት ተመሳሳይ የሆነ እይታ ሳይኖራቸው ይችላሉ።

አንድ ወጣት በቤተክርስቲያን ውስጥ አገልጋይ ሆኖ መሥራት ይጀምራል። ከመሪዎች ጋር ሲነጋገር በአንድ ጉዳይ ላይ አልተስማማም። ነገር ግን የመወሰን ሥልጣን ያላቸው እነርሱ ስለሆኑ ለምን ዝም አልልም ይልና ዝም ይላል። ዝምታው አሳባቸውን መቀበል ሳይሆን ባልስማማበትም ግን እነርሱ የሚሉትን መቀበል አላብኘ ማለቱ ነው። ይህ ወጣት አገልጋይ ብዙ ልምድ ካላቸው የቤተክርስቲያን መሪዎች ጋር ሲነጋገር ሥልጣን በእነርሱ አጽ እንጂ እርሱ ሥልጣን እንዳለው አላሰበም። በአንጻሩ ወጣቱ አገልጋይ መሪዎቹ ስለብዙ ነገር ቢያውቁም፣ ልምድ ቢኖራቸውም እኔ ስለወቅታዊ ሁኔታዎች አውቀት ስላለኝ ለግንኙነቱ አንድ ነገር መስጠት አችላለሁ። በዚህም ከእነርሱ የተለየ የሥልጣን ምንጭ አለኝ ብሎ በግጭቱ ውስጥ በጉዳዩ ላይ መነጋገር መጀመር ይችላል። እይታ በግጭት ሂደት ውስጥ ክፍተኛ ሚና ይጫወታል።

ሥልጣንን የአንድ ወገን ብቻ አድርጎ መመልከት፡- ይህ አመለካከት አንድ ወገን ብቻ ሥልጣን ኖሮት ሌላው ወገን ደግሞ ምንም ሳይኖረው የሚኖርበትን ግንኙነት ያመለክታል። በዚህ ግንኙነት ውስጥ ሥልጣን ያለው ወገን የሌላውን ፈቃደኝነት ሳይጠብቅ ሥልጣኑን መከታ በማድረግ ዓላማው እንዲፈጸምለት ተጽዕኖ የሚያደርግበት ሁኔታ ነው። ሥልጣን ያለው ኃይል ሆኖ ሲታይ ሥልጣን የሌለው ደካማ ሆኖ ይታያል። ሥልጣን ያለው በሌለው ላይ የሚወድደውን ዓይነት ውሳኔ ያስተላልፋል። ውሳኔው በኃይል ተግባራዊ እንዲደረግ ይደረጋል። ለምሳሌ ባል በሚስቱ፣ ወላጆች በልጆች፣ የቤተክርስቲያን ሽማግሌዎች በመሉሊዜ አገልጋዮች፣ አሠሪ በሠራተኞች፣ አስተማሪዎች በተማሪዎች፣ አንድ ሀገር በሌላው ሀገር ላይ ያለሁለተኛው ወገን ተሳትፎ ውሳኔዎችን በማስተላለፍ እንዲቀበሉ በሥልጣን ኃይል ማስገደድ ማለት ነው።

በአንድ ወገን የሥልጣን ሚዛን ባዘነበለበት ሁኔታ ውስጥ ያለው ግንኙነት ዘላቂነት አይኖረውም። ግንኙነታቸው እየሸከረ ይሄድና የሥልጣን ሚዛን ጥያቄ ይፋዊ እየሆነ ይመጣል። በሁለት ወገኖች መካከል በመተሳሰብ አብሮ መኖር የማይቻልበት ሁኔታ ላይ እንደደረሱ አንዳቸው ከተረዱ የሥልጣን ጥያቄ ግልጽ ይሆናል። በቤተሰብ ዓውድ ሲታይ ባልና ሚስት በፍቅር ተሳስበው መኖር ሊቀር እርስ በርሳቸው ሲነጋገሩ አንዱ በሌላው ላይ የበላይነት እንዳለው ለማሳየት የሚያስችላቸውን ንግግር ይጠቀማሉ። ሚስት ባልዋን «ስእንግዲህ ወዲያ እንደ ከብት እንድንዳኝ አልፈልግም» ትላለች። ባል ደግሞ «አሁንስ አስቃ ልትሆንብኝ ትፈልጋለች» ይላል። በቤተክርስቲያን ውስጥ አገልጋዮች «ምዕመናን በአጃችን እንደሆነ ማወቅ አለባችሁ» ሲሉ የቤተክርስቲያን ሽማግሌዎች ደግሞ «እግዚአብሔር ባስቀመጣቸው መሪዎች ላይ መነሳት ዓመጽ ነው» ይላሉ። በሽርከና

ግንኙነት አብረው የሚሠሩ ለዎች «አንዲህ ስማድረግ አንተ ማን ነህ?» በማለት ከንዱ በለሥልጣን ሲጠይቅ ሌላው ደግሞ «አለቃ ማን እንደሆነ አናያለን» ሲል የሥልጣን ግጭት አየተፈፋመ ይሄልል።

ሁለት ወገኖች የሥልጣን ጥያቄ ሲያነሱ በመካከላቸው ያለው ግንኙነት አርኪ አለመሆኑን ያሳያል። ግንኙነት የሚፈለገውን አርኪታ በሚለጥበት ሁኔታ ውስጥ የሥልጣን ጥያቄ አይነሳም። ምክንያቱም የግንኙነት አርኪታ ማጣት የሥልጣን መዛባት ውጤት ሲሆን ስለሚችል ነው።

የሥልጣን ጥያቄ የመብት ጥያቄም ያካትታል። ለዎች መብታቸው እንዲከበር ይፈልጋሉ። አንዱ ወገን ሥልጣን በእጁ በላያዝ ብቻ በሆነ መንገድ እንዳያገልግላቸው፤ የካላ ወይም አዕምሮ ጥቃት እንዳያደርግላቸው እንዲሁም እንደ አንድ ለባዓዊ ዜጋ ሌሎች መብቶቻቸው እንዲከበር ይፈልጋሉ። በቤተክርስቲያን ውስጥ ሁሉም ምዕመናን በአንድ ዓይን መታየትን፤ በማንኛውም መንገድ አድልዎ አለማድረግን፤ ግልጽና ተጠያቂነት ባለው ሁኔታ ሁሉንም በሚጠቅም መንገድ መሥራትን፤ እንደ አግዚአብሔር ቃል መሠረት ለሰዎች ተገቢውን እንከብካቤና ትኩረት መስጠትንና ሌሎችንም ነገሮች ማየት ይፈልጋሉ። በቤተክርስቲያን ውስጥ የምዕመናን፤ የሙሉጊዜ አገልጋዮች መብት፤ የሠራተኞች መብት፤ ከዓለም በተሻለ ሁኔታ ሲከበር ይገባል። የቤተክርስቲያን ጽድቅ ከዓለም ካልበለጠና እንዲያውም የተገላብጠሽ ሆኖ ቤተክርስቲያን የምዕመናንና የአገልጋዮችን መብት ከማለከበር አንጻር ከዓለም አንሳ በትግኝ የት እንዳለች ለማወቅ ራሱን መመርመር ተገቢ ነው። የሰዎችን መብት ማከበር በማንኛውም ደረጃ በቤተሰብ፤ በቤተክርስቲያን እንዲሁም በሀገር ደረጃ የሥልጣን ጥያቄ እንዳይነሳ ሲከላከል፤ ከተነሳም ደግሞ በቀላሉ በመብት ደረጃ መደራደር ለግጭት ቶሎ አልባትን ይሰጣል።

ስለሥልጣን መነጋገር ትክክል እንዳልሆነ ማለብ፡- አንዳንድ ወገኖች በግጭት መፍታት ሂደት ውስጥ በለሥልጣን ሚዛን መነጋገር አስፈላጊ እይደለም የሚል አመለካከት ካላቸው። በእነዚህ ሰዎች ግምት ግንኙነታቸው የተመሠረተው አንዱ በሌላው ላይ ባለው የበላይነት አመራር ላይሆን በፍቅርና በስምምነት እንደሆነ በመናገር ራሳቸውንና ሌሎችን በማሳመን ጥረት ያደርጋሉ። በቤተክርስቲያን ውስጥ አንዳንድ የቤተክርስቲያን መሪዎች ከሥራቸው ሆነው ከሚያገለግሉት ጋር በአንዳንድ ጉዳዮች ላይ ውይይት ሲደረግና የሥልጣን ሚዛን መዛባት ለችግሩ ከንዱ መንስኤ እንደሆነ ሲጠቀስ «ማንም ሰው ሥልጣን የለውም፤ እኛ ሁላችንም የአግዚአብሔር አገልጋዮች ነን፤ እርሶ በርሳችን በፍቅር በመተላለብ አብረን አናገለግላለን፤ ቅድሚያ ሲበጠው የሚገባ ነገር የአግዚአብሔር ሥራ ነው» በማለት ስለሥልጣን ለማውራት ፈቃደኛ አስመሆኑን መንፈሳዊ ይዘት ያላቸውን ንግግሮች በመናገር ለዎችን ይዘጋሉ። በእነርሱ ግምት በቀጥታ ስለሥልጣን ማውራት ግንኙነታቸውን ሲያበላሽ እንደሚችል መፍራት ወይም ሥልጣን ከእጃቸው እንዳይወጣ በማሰብ ጥያቄውን ላያበተናግዱ መኖር የተሻለ እንደሆነ በመታሰብ የተወለደ የከሀደት እርምጃ ሲሆን ይችላል።

በቤተክርስቲያን ውስጥ በመሪነት ላይ የሚገኙ ሰዎች በለሥልጣን ያላቸው አመለካከት ጥሩ አይደለም። ሥልጣን አስቸጋሪ፤ የሚጠቅማቸው

ሳይሆን የሚጎዳቸው፤ የሚፈለግ ሳይሆን መንገድ ከተገኘ የሚጠሳ፤ እነርሱም ቢሆኑ ሥልጣን ያገኙበት የመሪነት ሥፍራ ላይ የተቀመጡት ወድደውና ፈቅደው ሳይሆን ለዎችን አምቢ ብለው ሳለማሳዘንና የአግዚአብሔር ሥራ እንዳይበደል እንደሆነ አድርገው ይሰብካሉ። ሌሎች ለዎች ስለሥልጣን ጥያቄ ሲያነሱባቸው የቀጣ በሜት ይነበብባቸዋል። በቤተሰብ ውስጥም ተመሳሳይ ሁኔታ ይታያል። ባልና ሚለት ግንኙነታቸው እንዴት እንደሆነ ሲጠየቁ መልካም እንደሆነ ይናገራሉ። ነገር ግን እያንዳንዱ በቤተሰብ ጉዳዮች ላይ ውሳኔ ሲወሰን ያላቸውን ሥልጣን ሲጠየቁ ግን በቀጥታ እንዲህ ነው ወይም እንዲያ ነው ከማለት ርዕሱን የሚያስወግዱበትን መንገድ ይፈልጋሉ። በግንኙነት ውስጥ የሥልጣን ጥያቄ ሲቀርብ በቀጥታ ማስተናገድ ከሰመቻል ሥልጣንን በተመሰከተ ግልጽነት እንዲሁም ከዚያ ጋር የተያያዘ ችግር መኖሩን ያመሰክታል።

ለዎች ሥልጣን አያላቸውና በሥልጣናቸው በሌሎች ላይ ተጽዕኖ እያሳደሩ ነገር ግን ሥልጣን እንደሌላቸውና በሥልጣናቸው አንዳች ተጽዕኖ እንዳላደረሱ መናገር ከሀደት ነው። ሥልጣን የሰንጠረዥ ማለታቸው ራሱ የተፈጠረው ግጭት ገንቢ ባልሆነ አቅጣጫ እንዲሄድ ማድረጋቸው እንደሆነና ይህም በራሱ በሌሎች ላይ ተጽዕኖ ማሳደር እንደሆነ ሲቀበሉ ይገባቸዋል።

ስለሥልጣን ትክክለኛ የሆኑ አስተሳሰቦች

ለዎች ሁሉ ሥልጣን አላቸው፡- እያንዳንዱ ለው መጠኑ ይለያይ እንጂ ሌላውን የመግዛት ወይም የመቆጣጠር ፍላጎት አለው። ግንኙነት እንዲያድግ አንዱ በሌላው ላይ ተጽዕኖ የማሳደር ከላተት መኖር አለበት። የለው ልጅ ከልጅነት ጀምሮ በሌሎች ላይ ተጽዕኖ የማሳደር አቅም አለው። በሕጻናትና በአሳዲዎቻቸው መካከልም አንዱ በሌላው ላይ ተጽዕኖን ያሳድራል። ለዎች በአካባቢያቸው ባለው ነገር ላይ ትርጉም ያለው ተጽዕኖ ሲያሳድሩ ደስታና እርካታ ይለማቸዋል። በተለይም መልካም ሁኔታ እንዲሁም ሌሎችን ሲገነባ በሚችል መልኩ ሲገለጽ ለዎች ለራሳቸው ያላቸው ግምት ወይም አመለካከት ጠንካራ እንዲሆን ያደርጋል። ሰዎች ባላቸው ግንኙነት ውስጥ ምንም ተጽዕኖ የማያሳድሩ ከሆኑ ዋጋ እንደሌላቸው ለዎች ራሳቸውን ይቆጥራሉ።

በግጭት ውስጥ ለዎች ሥልጣን አላቸው። የእያንዳንዱ ወገን ሥልጣን ተመጣጣኝ ሳይሆን ይችላል። ግን በቀጥታም ሆነ በተዘዋዋሪ አንዱ በሌላው ላይ ተጽዕኖ ያደርጋል። በግጭት መፍታት ሂደት ውስጥ የሥልጣን ሚዛን መቀየርም ይኖራል። በመጀመሪያ ከሌላው ጋር ሲገጸጸር እነሱት የሥልጣን የነበረው ወገን ወደ መፍትሔ ሲደርሱ ተመጣጣኝ ሥልጣን የሚያገኙበት ሁኔታ ይፈጠራል።

ሥልጣን በገንቢ ወይም በአፍራሽ መንገድ ይገለጣል፡- እያንዳንዱ በው በግል ሕይወቱ ሥልጣን እንዴት እንደሚጠቀምበት ማወቅ ራሱን ለማወቅ እንዲሁም የአጠቃቀም ዘይቤው በግንኙነቱ ላይ ያመጣውን ውጤት ለማየት ያግዛል። አንድ ለው ከሌሎች ጋር ግንኙነት ካለው ሥልጣንን አይጠቀምም ብሎ ማለብ አይቻልም። በግንኙነት ውስጥ ሥልጣን መጠቀምና አለመጠቀም ምርጫ ውስጥ አይገባም፤ ምርጫው የሚደረገው ሥልጣንን

ገንዘ ወይም አፍራሽ በሆነ ሁኔታ በመጠቀም መካከል ነው። ይህ የሚያሳየው በግንኙነት ውስጥ ሥልጣን መጠቀም የማይቀር ጉዳይ ሲሆን አጠቃቀሙ ግን ግንኙነትን ለመገንባት ወይም ለማፍረስ ሲሆን አንደሚችል ነው።

ሥልጣን በግንኙነት ውስጥ ይገኛል፡- ሥልጣን ከለው ማንነት ጋር የተያያዘ አይደለም። ሥልጣን በሰው ማንነት ጥንካሬ ውስጥ ሳይሆን በሰብዓዊ ግንኙነት ውስጥ ይገኛል። አንዳንድ ጊዜ «እርሱ ጋይሰኛ ነው» «እርሱም ጋይሰኛ ናት» እንላለን። ለዎች ሥልጣን የሚኖራቸው በግንኙነት ውስጥ ሲገቡ ነው። የግል ማንነት ጥንካሬ በሥልጣን አጠቃቀም ላይ ተጽዕኖ ይኖራል እንጂ የሥልጣን ምንጭ አይደለም። ለዎች ሥልጣን እንዳላቸው የሚያደርገው ያሰብን በግንኙነት ዓይነት ነው። አንድ ሰው ቤተክርስቲያን አመራር በርድ አባል ወይም የፓርላማ አባል ቢሆን በሌሎች ላይ ተጽዕኖ ማሳደር የሚችል ሥልጣን አለው። ከዚያ ቢወጣ ግን ከራሱ ጋር የተያያዘ ሥልጣን የለውም። ስለዚህ ሥልጣን ያለው በግንኙነት ውስጥ እንጂ በሰዎች ማንነት ውስጥ አይደለም። ሥልጣን የግንኙነት ውጤት ነው።

አንድ ሰው በሌላው ላይ ሥልጣን የሚኖረው ሌላው ዓላማውን ከግብ ለማድረስ በዚያ ሰው ላይ በሚኖረው መደገፍ ወይም «ጥገኝነት» ነው። አንዱ የሚፈለገውን ነገር ለማግኘት የሌላውን ሰው እገዛ የሚፈልግ ሲሆን ያ እገዛ የሚያደርገው ሰው በጠያቂው ላይ ሥልጣን ያገኛል። ለምሳሌ አበበና በቀለ አብረው ይኖራሉ። አበበ በበቀለ ላይ ሥልጣን የሚኖረው በቀለ ለመኖር ወይም የሕይወት ዓላማውን ከግብ ለማድረስ አበበን በሚፈልግበት ደረጃ ነው። በቀለ የአበበን ክልር ጋር መሆን በከፍተኛ ደረጃ የሚፈልግ ሲሆን አበበ በበቀለ ላይ የሚኖረው ሥልጣን (ተጽዕኖ) ከፍተኛ ይሆናል።

ስለዚህ አንድ ሰው በሌላው ላይ ያለውን ተጽዕኖ ለመቀነስ ያ ሰው ለመኖር ወይም የሕይወት ዓላማውን ከግብ ለማድረስ በሌላው ላይ ያለውን ጥገኝነት መቀነስ ያስፈልጋል። ለዎች ለመኖርም ሆነ ለሕይወት ግባቸው ሌሎችን የማይፈልጉ ቢሆን አንዱ በሌላው ላይ ያለው ተጽዕኖ አጅግ ይቀንሳል። በተቃራኒውም አንድ ሰው በሌላው ላይ ያለውን ሥልጣን ለመጨመር የ«ሌላውን» ሰው ጥገኝነት ማሳደግ ነው። ከዚህ በላይ በተጠቀሰው ምሳሌ ውስጥ አበበ በበቀለ ላይ ያለውን ሥልጣን ከፍ ለማድረግ በቀለ በአበበ ላይ ያለውን ጥገኝነት ማስፋት ያስፈልጋል። በቀለ በምንም መልኩ ያለአበበ የሕይወት ግቡን እንዳይመታ በማድረግ የአበበን ሥልጣን ማግዘፍ ይቻላል። ሕይወት በአንድም ሆነ በሌላ መንገድ የጥገኝነት ግንኙነት ስለሆነች ከሥልጣን ማምለጥ አይቻልም። የሰው ልጅ ማሕበራዊ ፍጡር መባሉም አንዱ ይህ አይደለም።

በቤተክርስቲያን ደረጃ ከንመለከት ደግሞ ለምሳሌ የቤተእምነት ዋና አመራር አካል በአጥቢያ አመራር አካል ላይ ሥልጣን የሚኖረው አጥቢያዊ ለመኖር የዋናው ቤተክርስቲያን አመራር የምትፈልግ ሲሆን ነው። አጥቢያዊ ያለዋናው የቤተክርስቲያን አመራር ፈቃድ ከሌሎች አጥቢያዎች፣ ቤተእምነቶች፣ ድርጅቶች፣ የመንግሥት አካላት፣ ውጭ ሀገር ድርጅቶች ጋር ግንኙነት ማድረግ የማትችል ከሆነ ጥገኝነቱ ከፍተኛ በመሆኑ የዋናው አመራር ሥልጣን ከፍተኛ ይሆናል። አጥቢያዊ ግን ያለዋናው ቤተእምነት

አመራር ፈቃድ ከማንም ጋር ተገቢ የሆነ ግንኙነት ማድረግ የምትችል ከሆነች ጥገኝነቱ እነስተኛ በመሆኑ የዋናው አመራር ሥልጣን ይቀንሳል፤ የአጥቢያዊ በራሱ የመመራት ሥልጣን ይጨምራል ማለት ነው።

ለዎች በሌሎች ላይ የሚኖራቸውን ጥገኝነት መቀነስ ወይም መለወጥ ከሚችሉባቸው መንገዶች አንዱ የራሳቸውን ዓላማ ወይም ግብ ወይም መንገድ በመቀየር ነው። አንድን ነገር ለማግኘት ሲታሰብ ጥገኝነት የሚፈጥር ከሆነ ሌላ ነገር መቀየር ማለት ነው። ለምሳሌ አንድ አገልጋይ በሚያገለግልበት ሥፍራ አገልግሎቱን በሚገባ በመወጣት ቤተክርስቲያንን ለማሳደግ ደፋ ቀና ሲል መሪዎች ግን ምንም ግምት የማይስጡትና ተገቢ የሆነ ደመወዝ የማይከፍሉት ከሆነ የሚሠራውን ሥራ እየሠራ በሕይወቱ ግን ለማከናወን የሚፈለገውን ዓላማ በሌላ መንገድ ለመምታት ጥረት ያደርጋል። ሥራውን እንደ ሕይወት ዓላማው ሳይሆን እንደ ማንኛውም ሥራ በመሥራት ጉልበቱን፣ ጋይሱን፣ አውቀቱን፣ ችሎታውንና ከሥራው የተረፈውን ጊዜ በዓላማው ላይ በማዋል በአሠራሪዎቹ ላይ ያለውን ጥገኝነት መቀነስ ይቻላል። የሕይወት ዓላማ በአንድ በኩል ብቻ ከግብ አንደሚደርስ ሲታሰብ አንጂ ብዙ አማራጭ መንገዶች ከታዩ ጥገኝነትን መቀነስ ይቻላል።

ሥልጣን እንደ ለዎች ተፈላጊነት መጠን ይለያያል፡- ሥልጣን እንደ ዓውዱ የተለያየ ነው። አንድ ቀን ከጓደኛዬ ጋር ስን ለመግዛት ገበያ ሄድን። ከቤት ከመውጣታችን በፊት «በቂ ገንዘብ ይዘሃል ወይ?» ብዬ ስጠይቀው «አዎ» አለች። ከዚያም ገበያ ደርሰንና አንድ በግ አየን፤ ለመግዛት ጠይቀን በዋጋ ተደራድረን ተስማማን። ገንዘቡን ለመስጠት የገንዘብ ቦርሳውን አወጣ። ያለውን ብር ሲቆጥረው በጉን ለመግዛት የማያስችል ገንዘብ ነው። ሰካ ብዙ ገንዘብ እንዳለው ያስመስለው አርሱ ይዞት የነበረው የአሜሪካን ዶላር ነው። ከዚያም በጣም ደነገጥን፤ አፍረትም ያዘን። በአርግጥ ጓደኛዬ ገንዘብ ነበረው፤ ግን ገንዘቡ እዚያ ገበያ ውስጥ የሚጠቅም አልነበረው። እንደዚሁም ለዎች ሥልጣን የሚያገኙት በግንኙነት ዓውድ ውስጥ ተፈላጊ ሲሆኑ ነው። ይህ የሚፈለገው ነገር ባሕርይ፣ ችሎታ፣ ልምድ፣ አውቀት፣ ግብረት መያዝ፣ ቁመና ... የመሳሰሉት ሲሆን ይችላል። እነዚህም ቢሆኑ አስፈላጊነታቸው እንደ ዓውዱ ይለያያል። ለምሳሌ አንድ ሰው የተዋጣለት የወንጌል ስባኪ ቢሆንና በአንድ አጥቢያ ግን ብዙ የተዋጣለቸው የወንጌል ስባኪያን ቢኖሩ የሰውየው ተፈላጊነት እነስተኛ ነው። ነገር ግን ስባኪዎች በሌሉበት ቦታ እጅግ ይፈለጋል። በዚያ ዓውድ ውስጥ በሌሎች ላይ የሚኖረው ሥልጣን ይጨምራል።

አንድ ሰው በግንኙነት ውስጥ የሚፈለግ ካልሆነ በግንኙነቱ ውስጥ ሥልጣን አይኖረውም። ምክንያቱም የእርሱ አለመኖር ሌሎች ለዎችን አይጎዳም። ያለእርሱ ሌሎች ለዎች ዓላማቸውን ከግብ ማድረስ ይችላሉ። እንዲያውም በግንኙነት ውስጥ ተፈላጊነት የሌለው ሰው መኖሩ ግጭትን ያመጣል። የዓውድ ሁኔታ ነው እንጂ እያንዳንዱ ሰው ተፈላጊነት አለው። ያስበታው ሆኖ ተፈላጊ ያልሆነ ሰው ግን የሚፈለግበትን ቦታ (የግንኙነት ዓውድ) መፈለግ ይኖርበታል።

ሥልጣንን እንደ የጋራ ግብረት መመልከት፡- በግጭት ውስጥ የተሳተፉት ወገኖች የሥልጣን ከፍፍል ያስፈልጋቸዋል። ሥልጣን የጋራ ግብረት ነው። ሥልጣን የአንድ ወገን ግብረት ብቻ ሆኖ አንድ ወገን ብቻ

እንደሌለን የሚጠቀምበትና ሌላው ወገን የሚጠቀምበት ዕቃ እንደሆነ መታሰብ የለበትም። እንደ ጋራ ንብረት ለወገኖቹ የጋራ ዓላማቸውን ከግብ ለማድረስና እያንዳንዱ የሚፈልገውን ለማግኘት የሚጠቅምበት መሣሪያ - ሆኖ መታየት አለበት።

አብዛኛው ሰው የራሱን ዓላማ ከግብ ለማድረስ በሌሎች ሰዎች ላይ ተጽዕኖ ያሳድራል። በቡድን ደረጃ ሊታሰብም አንዱ ቡድን በሌላው ላይ ተጽዕኖ በማድረግ የራሱ ዓላማ ከግብ እንዲደርስ ያደርጋል። በግጭት መፍታት ሂደት ውስጥ ሥልጣን ለማግኘት የሚደረገው ጥረት በራሱ ክፉ አይደለም። ሥልጣን ግጭት ወደ መፍትሔ አትጣጫ እንዲሄድ የማድረግ ጋይል አለው። ይህ እንዴት ሊሆን ይችላል? ሁለት ወገኖች አንዱ በሌላው ላይ ምንም ተጽዕኖ ማድረግ የማይቻል ከሆነ ግጭትን ለመፍታት አንድ ላይ አይሰበሰቡም። ለነገሩ አንዱ በሌላው ላይ ምንም ተጽዕኖ የማያደርግ ከሆነ ግጭትም በመካከላቸው አይፈጠርም። ምክንያቱም ግንኙነቱ ምውት ነው፤ ሕይወትና እንቅስቃሴ አይታይበትም፤ ሁሉም ነገር ባለበት ይሄዳል። ሰዎች ምንም ቢሉ በግጭት ውስጥ ሥልጣን አለ፤ ከመኖርም አልፎ መሠረታዊ የሆነ ነገር ነው።

ሰዎች በግንኙነት ውስጥ አብረው በሚቆዩበት ጊዜ በመካከላቸው የሥልጣን መበላሰጥ መኖሩን ይረዳሉ። ሁለት ወገኖች በግጭት ውስጥ ሊሆኑን የተለያዩ ነገሮችን ሊያደርጉ በመካከላቸው ያለው የሥልጣን ክፍተት ወይም መለያየት ይፋ ይወጣል። በሁለት ወገኖች መካከል የሥልጣን ሚዛን መዛባት ሊኖር አንዱ ትልቅ ሌላው ወገን ደግሞ ትንሽ ሥልጣን ይኖራል ማለት ነው።

እነነተኛ ሥልጣን ያላቸው የሚባሉት በራሳቸውና በሚፈልጉት ላይ የመወሰን ዕድል ያላገኙ ሰዎች ናቸው። ከውጭ ከሌሎች ሰዎች የሚመጣቸውን ተጽዕኖ አምቢ ለማለት የማይችሉ ናቸው። በግንኙነት ውስጥ ከፍተኛ ሥልጣን ያለው የራሱን አላብና ፍላጎት ይጭንባቸዋል። እነዚህ እነነተኛ ሥልጣን ያላቸው ወገኖች ሥልጣን ባለው ወገን ከተገነላቱ፤ ዓላማዎቻቸውን ከግብ ለማድረስ ካልቻሉ ያላቸው አማራጭ ከፍተኛ ሥልጣን ያለውን አካል ለመቋቋም መዘጋጀት ነው። ይህ ደግሞ በውይይት ወይም በጥቃት ሊፈጸም ይችላል። ተቀባይነት ባለው መንገድ ማለትም በውይይት መፍታት የማይመስል ሆኖ ሊታይ ግንኙነቱን ወደፊት ሊያቋርጥ በሚችል መንገድ መሄድ አማራጭ ሆኖ ይቀርባል። ከፍተኛ ሥልጣን ያላቸው ሰዎች ሥልጣናቸውን ተገቢ ባልሆነ መንገድ መጠቀም እንደሚችሉ ሁሉ እነነተኛ ሥልጣን ያላቸው ሰዎችም ይህን ሥፍራቸውን ገንቢ ባልሆነ ሁኔታ መጠቀም ይችላሉ።

ከፍተኛ ሥልጣን ያላቸው ሰዎች ማለት የራሳቸውን ዓላማና ፍላጎት ለማስፈጸም ሥልጣን ያላቸው ሰዎች ናቸው። እነዚህ ሰዎች ባላቸው ሥልጣን በመጠቀም ዓላማቸውን ከግብ ያደርሳሉ፤ በዚህ ሂደት የሌሎችንም ፍላጎት ሊጫኑ ይችላሉ። ብዙ ሰዎች ከፍተኛ ሥልጣን ለማግኘት ይፈልጋሉ። ሥልጣን ቢያገኙ የተለያዩ መልካምና ተራማጅ ሰውጦችን እንደሚያደርጉ ይናገራሉ። የከፍተኛ ሥልጣን አንዱ ችግር በሥልጣን ያለአግባብ መጠቀም ፈተና ነው። ከፍተኛ ሥልጣን ያላቸው ሰዎች በሥነምግባር ጉድለት ውስጥ ለመግባት ያላቸው ዕድል ሰፊ ነው።

እንደዚሁም በታማኝነት ማለትም ውስጣቸውን ሆነው ለመኖር ይቸገራሉ። የሚያምኑበትን ነገር በሥራ ላይ ማዋል ያቅታቸዋል፤ በአላባቸውና በድርጊታቸው መካከል ተቃርኖ ይታያል።

አብዛኛውን ጊዜ ከፍተኛ ሥልጣን ያላቸው ሰዎች ሥልጣን ሥልጣንን ያሸታሉ። ያላቸው ሥልጣን አልበቃ ብሉአቸው ተጨማሪ ሥልጣን የመፈለግ ፈተና ውስጥ ይወድቃሉ። በዚህ ሥልጣን ላይ ለረጅም ጊዜ ከቆዩ ደግሞ ሥልጣናቸውን መከታ በማድረግ ለራሳቸው የሚፈልጉትን ነገር ለማድረግ ይሞክራሉ። ከፍተኛ ሥልጣን ያላቸው ሰዎች ሌላው ችግራቸው ደግሞ እነሱተኛ ሥልጣን ካላቸው ሰዎች ጋር ማሕብራዊ ግንኙነት ለመመሥረት አስመልሰዋቸው ነው።

ከግጭት ጋር በተያያዘ ሁኔታ ከፍተኛ ሥልጣን ያላቸው ሰዎች ሥልጣናቸውን ያለአግባብ እንደተጠቀሙበትና ከአነርሱ ሥልጣን ጋር በተያያዘ ሁኔታ በሌሎች ሰዎች ላይ ችግር እንደተፈጠረና ግጭት እንዳለ አያምኑም። ሁለቱን ወገኖች አንድ ላይ አምጥቶ የሚያነጋገር መሠረታዊ ነገር እንደሌለ ለማስተባበል የተለያዩ መንገዶችን ይጠቀማሉ። ለረጅም ጊዜ ሥልጣን በአንድ ወገን እጅ ሊቆይ ሰዎች ለራሳቸውና ለሌሎች ሰዎች የሚኖራቸው እይታ እንዲለወጥ ያደርጋል። ይህ ደግሞ በአነርሱና በሌሎች ሰዎች መካከል መልካም ግንኙነት እንዳይኖር እንቅፋት ይሆናል።

የሥልጣን ዓይነቶች

በግንኙነት ውስጥ ብዙ ዓይነት የሥልጣን ዓይነቶች ሊኖሩ ይችላሉ። የእነዚህ ሥልጣናት ምንጮችም የተለያዩ ናቸው። በዚህ ክፍል ውስጥ ጥቂት የሥልጣን ዓይነቶችና እንዴት እንደሚገለጹ እንመለከታለን።

በሁለት ላይ የመቆጣጠር ሥልጣን ማግኘት፡ አንድ ሰው በቡድን ወይም በዜተከርስቲያን ወይም በድርጅት ውስጥ ከተሰጠው ጋላፊነት የተነሳ የሚያገኘው ሥልጣን ነው። አንድ ሰው የሽማግሌዎች ሰብሳቢ በመሆኑ በአንዳንድ ሀብቶች ላይ የማዘዝ ሥልጣንን ያገኛል። አንዳንድ ጊዜ ሰብሳቢው ፈላጭ ቆራጭ ካልሆነ በስተቀር ውሳኔው የሚወሰነው በጋራ ስለሆነ እርሱ የተሰየ ሀብት የመቆጣጠር ሥልጣን የለውም ሊባል ይችላል። ይህም ቢሆን ሰብሳቢው ሰብሳቢ በመሆኑ ብቻ ሁኔታዎችን የመቆጣጠር ሥልጣን አለው። በዚህ ሥልጣን በመጠቀም አንድ ሰው ለሚያስተዳድራቸው ሰዎች የሚሰጠውን ጥቅም ጥቅሞችን ይቆጣጠራል። በዚህ ውስጥ አባት ወይም ወላጅ ለቤተሰብ ወይም ልጆች የሚሰጠውን ነገር ይቆጣጠራል። በእነዚህ በታዎች ላይ የተቀመጡትን ሰዎች ለመቅረብ ሰዎች የተለያዩ መንገዶችን ይጠቀማሉ። አንዳንዶች ለአነርሱ ሰጦታ በመስጠት ወዳጅነትን ለመግዛት ጥረት ያደርጋሉ። ነገር ግን በስጦታ የእነዚህን ሰዎች ወዳጅነት ማግኘት ከባድ ይሆናል።

በአብዛኛውም አንድ ሰው ለሌላው ሰው ሰጦታ በሚሰጥበት ጊዜ የሰጦታውን ዋጋ የሚመጥን ብድራትን ይፈልጋል። ይህ ብድራት ደግሞ ሰውየው የሚፈልገውን ነገር በመስጠት ይመስላል። ለምሳሌ ሰውየው የሚፈልገው ነገር ተመሳሳይ የሆነ ሰጦታን ሌላ ጊዜ ማግኘት ስሆነ ተቀባዩ የተሰጠውን ሰጦታ የሚመጥን ሰጦታን ይፈልጋል። አንዲህ ካልሆነ

ማለትም አንዱ ውድ የሆነ ሰጦታ ተቀብሎ ተመጣጣኝ ሰጦታን ካልመለከተ የሥልጣን ሚዛን ይዛባል። ውድ ሰጦታ የሰጠው በሌላው ላይ «የበላይነትን» ያገኛል። ምክንያቱም የእርሱ ሰጦታ ለከሌላው የሚሰጠውን ብድራት በልጦ ለሰሚገኝ ነው። አንግዲህ በቂ ገንዘብና ህብት የሌላቸው ሰዎች እንዲህ ዓይነት ሥልጣን ለማግኘት ዕድል ለማይኖራቸው በዚህ መንገድ ሥልጣን ለማግኘት ጥረት አያደርጉም።

የአንድ ሥልጣን፡- አንድ ሰው በሁለት ቡድኖች መካከል በወላኝ የግንኙነት ድልድይ ላይ በመቀመጥ የሚያገኘው ሥልጣን ነው። በሁለት ቡድኖች መካከል መረጃ የሚያቃብል ሰው መሆን ወይም ደላላ መሆን ማለት ነው። በተለይ ህብት ቡድኖች አርስ በርላቸው የማይተዋወቁና አንዱ ለሌላው መረጃ ለማግኘት የግድ ይህን ሰው ማግኘት የሚገባቸው ከሆነ የሰውየው ሥልጣን ከፍተኛ ይሆናል። በሁለት የፍቅር ጓደኞች መካከል መረጃ የሚያቀባብል ሰው በሁለቱም ወገን ተፈላጊነቱ ከፍተኛ ለሆነ የሚኖረው ተጽዕኖ ቀላል አይደለም።

አንድ ሰው ለሰዎች የሚፈልጉትን ሰው የሚቀርብ ወይም የእርሱ ጓደኛ ከሆነ ሰውየውን በመቅረቡ ወይም የእርሱ ጓደኛ በመሆኑ በሌሎች ላይ ሥልጣን ያገኛል። ሥልጣን እንዲያገኝ ያደረገው የሰውየው ጓደኛ በመሆኑ ብቻ ሳይሆን ሰውየው በሌሎች ሰዎች ዘንድ ተፈላጊ መሆኑ ነው። የተፈላጊ ሰው ጓደኛ መሆን ሥልጣን ምንጭ ይሆናል ማለት ነው። ለእነዚህ ተፈላጊ ጓደኛ ያለው ሰው በጓደኛው ይነግዳል፤ ሥልጣን ወይም ህብት ያለው አባት ያላቸው ልጆች በአባታቸው ይነግዳሉ።

የግንኙነት ችሎታ መኖር፡- አንድ ሰው የንግግር ችሎታ፤ ለሰዎችን ወደ አንድ አላብ ለማምጣት የማሰረዳትና ማላመን ክህሎት፤ ቡድን የመምራት ችሎታ፤ ለሰዎች ፍቅርና ትኩረት በሚለጥ ሁኔታ መቅረብ መቻልና ከሰዎች ጋር በቀላሉ ግንኙነት ወይም ወዳጅነት የመፍጠር ችሎታና ሌሎችንም ነገሮች ካለው ተፈላጊነቱ ይጨምራል። እያንዳንዱ ሰው ከሌሎች ጋር ግንኙነት መፍጠርንና በሌሎች ዘንድ ተቀባይነትና ፍቅር ማግኘትን ለሰሚፈልግ እንዲህ ዓይነት ችሎታ ያላቸው ሰዎች በግንኙነት ውስጥ ተፈላጊ ናቸው። ከዚህም የተነሳ ሥልጣን ያገኛሉ።

የተለየ ሙያ ባለቤት መሆን፡- አንድ ሰው የተለየ እውቀት፤ ችሎታ ወይም ልምድ ካለው ይፈለጋል። ሰዎች የአንድን ሰው እውቀት ወይም ችሎታ በሚፈልጉበት ጊዜ ያ ሰው ተፈላጊ ይሆናል፤ ሥልጣንንም ያገኛል። በአንድ ድርጅት ውስጥ ከሚሠሩት ሠራተኞች አንዱ በድርጅቱ የሚፈለግ ሙያ ካለው ከሙያው ተፈላጊነት የተነሳ ተጽዕኖ ማድረግ የሚያስችለው ሚና ይኖራል።

በአንድ ዓይነት የሥልጣን ምንጭ ላይ መቆም አስተማማኝ ሥልጣን አይደለም። ለእነዚህ ሁሉም ዓይነት ለማግኘት ጥረት በማድረግና በተከፈቱ ቀዳዳዎች እያንዳንዳቸውን በአስፈላጊው ዓውድ ለመጠቀም መሞከር የተሻለ ውጤት አለው። በግጭት መፍታት ሂደት ውስጥ የተለያዩ የሥልጣን ምንጮችን ለመጠቀም ዕድል ያላቸው ሰዎች በቀላሉ ወደ መፍትሔ መሄድ ይችላሉ። ምክንያቱም የተለያዩ ሥልጣን ያላቸው ሰዎች አንዳንዶችን ለሌሎች ለማከፈል ፈቃደኞች ይሆናሉ። ሰዎቹ ያላቸው አንድ ብቻ ቢሆንና

ያንንም ሌሎች ሰዎች ለመጋራት ጥያቄ ቢያቀርቡ ያን አንድ የሥልጣን ምንጭ ለመጋራት እጂ እይሉም። ለእነዚህ በግጭት መፍታት ሂደት ውስጥ ሰዎች ያላቸውን የሥልጣን ምንጮች ማወቅ አንዲችሉ ግንዛቤ መስጠት ያስፈልጋል። ሰዎች «እኔ ምንም አማራጭ የለኝም» የሚሉት ሥልጣን ማግኘት የሚችሉበትን መንገዶች ባለማወቃቸውም ይሆናል።

ሥልጣን የሚገለጥባቸው መንገዶች

ሰዎች ምን ያህል ሥልጣን እንዳላቸው ማወቅ አስቸጋሪ ነው። በግንኙነት ውስጥ እያንዳንዱ ሰው ያለው የሥልጣን መጠን እንዲሁም ማን በእርግጥ ምን ያህል ሥልጣን እንዳለው ማወቅ ያስቸግራል። አንዳንድ ጊዜ በውይይት ጊዜ ማን የመጨረሻውን ውሳኔ ይሰጣል፤ ማን ብዙ ይናገራል፤ ማን ለሰዎች እንዲናገሩ ዕድል ይሰጣል? የሚሉትን ጥቂዎች በመጠየቅ ለማወቅ ጥረት ይደረጋል።

ሥልጣን በግልጽ ወይም በስውር መንገድ ይገለጻል፡- ሥልጣን የሚገለጽባቸው መንገዶች የተለያዩ በመሆናቸው ማለትም በግልጽና በስውር መንገድ ሲሆን ለሰሚችል ማን ሥልጣን እንዳለው በቀላሉ ማወቅ አይቻልም። በተለይ ሥልጣን በስውር መንገድ ሊፈጸም ለማወቅ ያስቸግራል። አንዳንድ ጊዜ ባለሥልጣን በሥልጣን ላይ ያለው ሳይሆን ሌላ ሰው ይሆናል። በሥልጣን ወንጌር ላይ ተቀምጦ የሚታየው ሰው የሌላ ሰው መጠቀሚያ ሲሆን ይታያል። በዚህ ሁኔታ በሰዎች ዘንድ ሥልጣን ያላቸው ሰዎች የሚመሰሉ በእርግጥ ግን ሲታዩ ጥቂት ሥልጣን ያላቸው ሆነው ይገኛሉ። ለምሳሌ በቤተሰብ ዓውድ ባል ከሚስት ይልቅ ሥልጣን ያለው አንደሆነ ይታሰባል። በእርግጥ በግንኙነት ውስጥ ባል ከሚስት የበለጠ ሥልጣን ካለው ወይ? ባል ከውጭ ሲታይ «ባለሥልጣን» ሲመስል ይችላል። በስውር ግን ሚስት ግንኙነቱን መቆጣጠር የምትችልባቸው ሁኔታዎች ብዙ ሲሆኑ ይችላሉ።

ሥልጣን ደካማ በሚመስሉ መንገዶችም ይገለጻል፡- አንዳንድ ጊዜ በጣም ኃይለኛ የሆነው መንገድ ራስን ዝቅ በማድረግ በመገዛት መልሶ መከላከል ላይ ባልተመሠረተ ሁኔታ መግለጽ ነው። ብርቱዎችን ለማሸነፍ ደካማ በሚመስል መንገድ መቅረብ ጥሩ የሚሆንበት ሁኔታ አለ። ኃይለኛ የሆኑ ወይም ሥልጣን ያላቸው ለማጥቃት ሲመጡ ደካማ ሆኖ መቅረብና ራስን አለመከላከል ሥልጣን ያለው ክካል እያደረገ ያለውን ነገር እንደገና እንዲመረምር ዕድል ይሰጣል።

ለመተባበር እምቢ ማለትም ደካማ የሚመስል የሥልጣን መግለጫ መንገድ ነው። አንድ ሰው በሌሎች በሚፈለግበት ጊዜ ለመተባበር ፈቃደኛ ባለመሆን ያለውን ሥልጣን መግለጽ ይችላል። በዚህ መንገድ ምንም የቁጣ ለሜትን ሳይገልጽ ቢጠቀምበት ቀጥተኛ ያልሆነ የማጥቃት እርምጃ እየወለደ ነው ማለት ይቻላል። ቀጥተኛ ባልሆነ መንገድ የራሱን ፍላጎት እያስጠበቀ ለሌሎች ሰዎች ፍላጎት ችላ ይላል። ሌሎች ከእርሱ ማግኘት የሚገባቸውን ነገር ሳይሰጣቸው ይቀራል። ሌሎች ሰዎች ከእርሱ ምላሽ ሊፈልጉ አዎንታዊ ምላሽ አይሰጣቸውም። ይህ የሚሆነው ለውየው የተሰማውን ለሜትና አላብ በቀጥታ መግለጽ ለቀጥተኛ ጥቃት የሚያጋልጥ ሆኖ ሲገኝ ነው። አንዳንድ ጊዜ ደግሞ «ጥሩ» የተባሉ ሰዎችም ይህን

መንገድ ይጠቀማሉ። ምክንያቱም በሰዎች ዘንድ የሚታወቁት በ«ጥሩ» ነገራቸው ስለሆነ በግጭት ውስጥ ገብተው በቀጥታ የተሰማቸውን አሳብና ድርጊት ሲገልጹ «ምን ነካቸው? ጥሩ ሰዎች እልነበሩም ወይ?» ይላሉ። ይህን በመፍራት ቀጥተኛ ባል ሆነ መንገድ በሚታወቅና አሳባቸውን ይገልጻሉ።

ሰዎች ቀጥተኛ ባልሆነ መንገድ የማጥቃት እርምጃ በሚወስዱባቸው መንገዶች ጥቂቶቹ፡

- ◆ መልካም ያልሆነ ነገር አተናገሩ በጊባ ክልብ ያልሆነ ይቅርታ መጠየቅ
- ◆ ለሰዎች የገቡትን ቃል ኪዳን ወይም ቀጠሮ መርሳት
- ◆ ንግግራዊ ባልሆኑ መንገዶች ቁጣን መግለጽ ለምሳሌ በርን በጋይል መዝጋት ወይም የተቀመጡበትን ወንበር መምታት
- ◆ አንድ ነገር ለመሥራት ቀጠሮ ይዞ አመመኝ ብሎ በመተኛት ሥራው እንዳይሠራ ማድረግ
- ◆ በአንድ ጊዜ ለሁለት ነገሮች ቀጠሮ መያዝ
- ◆ አንዳንድ ርዕሰ ጉዳዮች ሲነሱ ግራ መጋባት ወይም ምንም እትም እንደሌለው ለው ሆኖ መቅረብ

ቀጥተኛ ባልሆነ መንገድ የማጥቃት እርምጃ መውሰድ ገንቢ የሆነ የሥልጣን መግለጫ መንገድ አይደለም። ማንም በግንኙነት ውስጥ የቁጣ ስሜትና አሳብ የተሰማው ለው ቀጥተኛና ገንቢ በሆነ መንገድ መግለጽ የሚችልበትን መንገድ መፈለግ የተሻለ ነው። እንዲህ ዓይነቱ አካሄድ ግንኙነትን እንዲሁም ሥራንም ስለሚበድል ገንቢ አይደለም።

በአጠቃላይ ሥልጣን ውስብስና ወጥ የሆነ ትርጉም ሲሰጠው የሚያዳግት ጽንሰ አሳብ ነው። በግጭት ውስጥ የሚሳተፉ ወገኖች ስለሥልጣን የተሰያዩ አመለካከት ይኖራቸዋል። ሁለት ወገኖች ስለሥልጣን ያላቸው አመለካከት በተለያዩ ቁጥር በመካከላቸው የተፈጠረው ግጭት ቀጣይነት እንዲኖረው ያደርጋል። በግንኙነት መካከል ያለውን ሥልጣን ለማወቅም እንዲሁ አስቸጋሪ ነው። ከዚህም የተነሳ በሁለት ወገኖች መካከል የሥልጣን ሚዛን ማምጣት ቀላል አይደለም።

ሥልጣንን በአንድነት ለጋራ ዓላማ ለመጠቀም የሚረዱ አሳቦች

በሥልጣን ባይ የሚደረጉ ግጭቶች አፍራሽ የመሆን ባሕርይ አላቸው። ሥልጣን የጋራ ንብረት ነው የሚለው ግንዛቤ በሁሉም ዘንድ ተቀባይነት ካገኘ፤ ሁለቱም ወገኖች ለመልካም ግንኙነት ግንባታ ሊጠቀሙበት ይገባል። በሥልጣን ባይ የሚጋጩ አካላት የሚፈልጉትን ዓላማዎች በግብ ሲያደርሱ የሚችሉት ሥልጣንን በጋራ ሊጠቀሙበት ነው። ስለዚህ በሰዎች መካከል መልካም ግንኙነት እንዲኖር አስፈላጊ ሥልጣንን መጋራት አማራጭ የለውም። ሁለት ወገኖች ሥልጣንን በጋራ ሊጠቀሙበት እንዲሉ ሌላው አገቡ እንዲደርስ እገዛ ያደርጋል እንዲህ ጣልቃ ገብቶ መሰናከል አይሆንም። ሁለቱም ሲተባበሩ የግላቸውን ፍላጎት አማሚሳትም በተጨማሪ በነጠላ ሆነው ማከናወን የማይችሉትን አጅግ ታላቅ ሥራ መሥራት ይችላሉ።

በትብብር የሚፈጠረው የሥልጣን ጋይል አፍተኛ ነው። እዚህ ባይ ሊጠየቅ የሚገባው ሥልጣንን እንዴት መጋራት ይቻላል? የሚል ጥያቄ ነው።

በግጭት ውስጥ የተሳተፉ ወገኖች በመካከላቸው የሥልጣን መጣጣም/ሚዛን እንዲኖር ለማድረግ ለረጅም ጊዜ ግንኙነት ማድረግ ይገባቸዋል። በዚህ ረጅም ጊዜ ግንኙነት ውስጥ የሥልጣን ሚዛን መዛባት ሲታይ እያስተካከሉ በጊዜ ሂደት ውስጥ የሥልጣን እኩልነትን ማምጣት ይቻላል።

በሁለት ወገኖች መካከል የሥልጣን ሚዛን መዛባት ሊኖር እንዴት ማስተካከል ይቻላል? የሥልጣን ሚዛንን በሚከተሉት መንገዶች ማስተካከል ይቻላል። እነርሱም፡-

☑ **ከፍተኛ ሥልጣን ያለው ወገን አነስተኛ ሥልጣን ባለው ባይ ሥልጣን ያለአግባብ ከመጠቀም ለመታቀብ ፈቃደኛ በመሆን፤** ለምሳሌ ባል ሚስቱን በእኩል ለማጥቃት ጋይል አያለው ግን ይተዋል፤ መምህሩ ተማሪዎች በጊዜ ጥናታዊ ጽሑፎቻቸውን ባያቀርቡም ነጥብ መቀረጥ አየቻለ ግን ምክንያቶቻቸውን ተቀብሎ ምሕረት ያደርግላቸዋል፤ ብዙ ሀብት ያለው ጥቂት ሀብት ያለው የሚጠቀምበትን መንገድ በማመቻቸትና በመሳሰሉት መንገዶች ሥልጣንን በሚዛን ወይም ለጋራ ጥቅም ማዋል ይቻላል።

☑ **ለትብብር ትኩረት በመስጠት፡-** ሰዎች በአንድ ነገር ባይ በሚጋጩበት ጊዜ ከልዩነቶቻቸው ይልቅ አንድ በሆኑበት ሁኔታ ባይ ትኩረት በማድረግ አንዱ ሌላውን መርዳት ይችላል። እነስተኛ ሥልጣን ያላቸው ሰዎች ትብብር ሲፈልጉ ከፍተኛ ሥልጣን ያላቸው ሰዎች ግን ትብብርን አስመረጡባቸው ግጭትን ያቀባሉ። አነስተኛ ሥልጣን ያለው ግቡን ለመምታት ታገሎ ሲያትተው ከፍተኛ ሥልጣን ያለውን ለማስፈራራት ጥረት ያደርጋል። ሆኖም ከፍተኛ ሥልጣን ያለው ከመተባበር ይልቅ መራትን ይመርጣል። ይህ የሚያሳየው ሁለቱ ወገኖች ከልዩነቶቻቸው ይልቅ በጋራ ግቦቻቸው ባይ ትኩረት በማድረግ ትብብር ካላዩ ግጭቱ እንደማይፈታ፤ የሥልጣን ሚዛንም እንደማይፈጠር ነው።

☑ **ያለማዳረግ ተመሳሳይ የሥልጣን እኩልነት ጥያቄ በማቅረብ፡-** በተለይ አነስተኛ ሥልጣን ያላቸው ወገኖች በተከታታይ የሥልጣን እኩልነት ጥያቄ በማቅረብ አንድ ቀን የሚፈልጉትን የሥልጣን እኩልነት ያገኛሉ። የሥልጣን እኩልነት በሌለበት ሁኔታ በቁጣ ስሜት ሆኖ መጋፈጥ ዘላቂነት ያለው ለውጥ አያመጣም። ሰዎች በስሜት በሚሆኑበት ጊዜ ያለውን ተጨባጭ ሁኔታ በመመልከትና በጥንቃቄ በማለብ ባይሆን በግብታዊነት ምላሽ ይሰጣሉ። ሰዎች በስሜት ሲሆኑ ራሳቸውን ትግርንም በትክክል ማየት አይችሉም። ለሁለቱ የሚጠቅመውን ነገር ከመፈለግ ይልቅ አቋም ለመያዝ ይችላሉ። ይህ ደግሞ በወቅቱ ስሜትን ለመግለጽ ካልሆነ በስተቀር የሚፈይደው ነገር አይኖርም። ዘላቂነት ያለው ለውጥ የሚመጣው የግጭቱንና ትግሩን ሁኔታ በሚገባ በመፈላት ከጥቂት ተጨባጭ እንቅስቃሴዎች ጀምሮ በማቀድና በመተግበር ነው። አነስተኛ ሥልጣን ያለው ወገን በቁጣ በመሆን በመጋፈጥ አይጠቀመም። ነገር ግን

በጥንቃቄና በማስተዋል፤ ያለውን ተጨባጭ ሁኔታ በማስረዳትና ተስፋ ላይቆርጥ እሳቡን በማቅረብ ጉዳዩ ትኩረት እንዲያገኝ ማድረግ ይችላል። ስለዚህ አነስተኛ ሥልጣን ያለው ወገን ሥልጣን የሚያገኘው በዝግታና ያስተስፋ መቁረጥ ቀጣይነት ባለው ሁኔታ ጥያቄውን በማቅረብ ነው።

እንደ አገልጋይ በሚያገለግልበት ቤተክርስቲያን ውስጥ የአገልጋዮች መብት ላይከበር የሚኖርበት ሁኔታን ለመለወጥ ቢያስብ በሰሜት ሆኖ መሪዎችን በመጋፈጥ ይልቅ በሚከተሉት መንገዶች ሁኔታውን መለወጥ ይችላል። እነርሱም፡-

- ✓ ጉዳዩን ከየትኞቹ መሪዎች ጋር መነጋገር እንዳለበት በትክክል መለየት፤
- ✓ በአገልግሎት ደስተኛ መሆን፤ በተረጋጋ ስሜት ውስጥ መኖርና የሚፈልገውን ነገር በትክክል ለሚመለከተው አካል ማቅረብና ችግሩን ለመፍታት እንዲተባበሩ መጠየቅ፤
- ✓ የቤተክርስቲያንን ደንቦች፤ ሥርዓቶችና ሕጎችን ባያምንባቸውም፤ ጥቅም የሚኖራቸው መሰለው ባይታዩትም መታዘዝና ማክበር። ከዚያም በመታዘዙ ደግሞ ተገቢውን ብድራት ማግኘት ተገቢ መሆኑን ማመልከት፤
- ✓ የሚፈለገውን ነገር በግልጽ በጽሑፍ ማቅረብና ምላሽ እንደሚጠበቅ መጥቀስ፤
- ✓ ያለውን ግጭትና ሂደት ለሌሎች ሰዎች አስማውራት ግን ከእነርሱ ጋር መተባበር፤
- ✓ ዘወትር ፈገግታ ያለው ሰው ለመሆን ጥረት ማድረግ፤
- ✓ ተስፋ ባለመቁረጥና ባለመሰላችበት መከታተልና የመሳሰሉትን እርምጃዎች መውሰድ ጠቃሚ የለውጥ እርምጃ ነው።

☑ የተፈለገው ነገር ቶሎ በማይገኝበት ጊዜ ችግሩን ተቀብሎ አለመኖር። አነስተኛ ሥልጣን ያለው ወገን ሁኔታዎች ሊሻሻሉ የሚችሉበት ደረጃ ላይ እይደሉም በማለት ለሥልጣን ሚዛን መስተካከል የበኩሉን ጥረት ማድረግ ካቆመ ማንም ተጠቃሚ አይሆንም። እነርሱ ቀርቶ ከፍተኛ ሥልጣን አላቸው የተባሉ ሰዎችም ጭምር ጥቅም አያገኙበትም። ሥልጣን ያለውም ወገን ስለግጭት የሚረዳው ከራሱ አይታ ብቻ ስለሆነ ግጭቱን በሚፈልገው ክትጣጫ ስማስኬድ ሥልጣንን ይጠቀማል። ከዚህም የተነሳ አነስተኛ ሥልጣን ያለው ግጭቱን ለመፍታት ትግሉን ካልቀጠለ በስተቀር ከፍተኛ ሥልጣን ያለው ወገን በራሱ ገንቢ የሆነ መፍትሔ ማምጣት አይችልም። አነስተኛ ሥልጣን እንዳላቸው የሚለማቸው ሰዎች ብዙውን ጊዜ የሚፈልጉትን ነገር ተጽዕኖ ሊያመጣ በሚችል ሁኔታ አይናገሩም። ከዚህም የተነሳ ተገናኝተው መኖርን እንደ ዕድል ፈንታቸው እድርገው ይወስዳሉ። ከፍተኛ ሥልጣን ያለው ወገን የፈለገውን ነገር ለማድረግ ሥልጣን እንዳለውና ለራሱ ጥቅም ቢል ሥልጣኑን እንደሚጠቀም ከተረዱ ግጭት እንዳይፈጠር ለማድረግ ጥረት ያደርጋሉ፤ ግጭት ከተፈጠረ ደግሞ በግጭቱ ለመሸሽ እርምጃ ይወስዳሉ። ስምሳሌ የተሰጣቸውን ሥልጣን በሚገባ መሥራት ሊያቅታቸው ሥራ ይለቃሉ፤ ግንኙነት ያቋርጣሉ ወይም «የምትፈልገውን ገንዘብ አሠራለሁ» ዓይነት ዘይቤን ይከተላሉ።

በእነዚህ በተጠቀሱት ምሳሌዎች መንገድ መሄድ ግጭትን ለመፍታት እንዲሁም የሥልጣን ሚዛን መስተካከልን አያመጣም። ስለዚህ ከፍተኛ ሥልጣንና አነስተኛ ሥልጣን ባሉት ወገኖች መካከል ግጭት ሊፈጠር አነስተኛ ሥልጣን ያለው ወገን በሚከተሉት መንገዶች መቅረብ ይችላል። እነርሱም፡-

- ❖ በሁለቱ ወገኖች መካከል ሰላሰው ግንኙነት ጠንካራና ደካማ ጎኖችን በግልጽ አውጥቶ መናገር፤
- ❖ እምነቱን፤ አለቱንና ሰምን ዓይነት ነገሮች ቅድሚያ መስጠት አንደሚፈልግ በግልጽ በማሳወቅ ከእነዚህ ነገሮች ጋር የሚሄድ መልካም ድርጊትን ማሳየት፤ በግንግርና በድርጊት መካከል ከፍተኛ እንዳይፈጠር ጥንቃቄ ማድረግ፤ በሕይወት የሚሰሩትን ሆኖ በመገኘት መናገር፤
- ❖ ሁኔታዎች በሚያስጨንቁ ጊዜም ቢሆን ከፍተኛ ሥልጣን አለው ከሚባለው ወገን ጋር ግንኙነትን አስማቋረጥ፤
- ❖ በመካከላቸው ያለውን ልዩነት መናገርና ሌሎችም እንዲሁ እንዲናገሩ መፍቀድና የመሳሰሉት የሚጠቀሱ ናቸው።

☑ አነስተኛ ሥልጣን ሳለው ወገን ሥልጣንን በመስጠት ማበረታታት። ከፍተኛ ሥልጣን ያለው ወገን ሌሎችን ወደ ላይ ለማውጣት በማበረታታት ግጭትን በመፍታት መልካም ግንኙነት ለመመሥረት ይረዳል። ይህ ከፍተኛ ሥልጣን ያለው ወገን ሥልጣንን ስለላው ወገን ለማጋራት ፈቃደኛ መሆንን ይጠይቃል። ሥልጣንን ማጋራት ለሌሎች ቀና የሆነውን ነገር በማሰብ ይጀምራል። ከፍተኛ ሥልጣን ያለው ወገን ከታች ያለው የሚጠቀምበትን መንገድ በመፈለግ ለዚያ ወገን አገልጋይ እንዲህ ታች እንዳልሆነ በተጨባጭ ድርጊት ማስረዳት ይችላል። ስምሳሌ አንድ አሠራ አንድ ሠራተኛ የሰፍላሳቱና ችሎታው በአንድ ዘርፍ ውስጥ እንዲሠራ ተደርጎ ቢሆን ያን ሠራተኛ በመገምገም ከተወሰነ ጊዜ በኋላ ከሥራ ማባረር ይችላል። ነገር ግን ከሠራተኛው ጋር በመነጋገር ሠራተኛው የሚወደውን እንዲሁም ድርጅቱ የሚያተርፍበትን ሁኔታ ቁጭ ብለው በመነጋገር በፍላጎቱና በችሎታው የሚሠራበት ሥፍራ በመመደብ መተባበርን፤ የአገልጋይነትን ስሜትና ቅንነትን ማሳየት ይቻላል።

☑ አስታራቂ በመጠቀም። ሁለት ወገኖች ተስማምተው በመካከላቸው የተፈጠረውን ግጭት ለመፍታት ካልቻሉ በተሰደም ከፍተኛ ሥልጣን ያለው ወገን ለውይይት ፈቃደኛ ሳይሆን ሊቀር ወይም ውይይት ጀምሮ ሁኔታው ሳይመቸው ሊቀር የሚያቋርጥ ከሆነ ታዛቢ፤ እንዲኖር በማድረግ የውይይት ሂደቱ እንዲቀጥል ማድረግ አማራጭ ነው።

እነግዲህ ሥልጣን በሁሉም ዓይነት ግጭት ውስጥ የሚታይ ነገር ነው። የሥልጣን ሚዛን መዛባት የግጭት መንስኤ እንዲሁም ግጭትን ሊያባብስና ግንኙነት እንዲቋረጥ ሊያደርግ የሚችል ጉዳይ በመሆኑ ሚዛኑ የሚመጣበትን ወይም የሚጠበቅበትን ገንቢ የሆነ መንገድ መቀየስና መከተል አስፈላጊ ነው። የሥልጣን ሚዛን መጠበቅ ግጭትን በገንቢ ሁኔታ ለመፍታት፤ ከፍተኛ ሥልጣን ያላቸው ሰዎች ሥልጣንን ያስአግባብ ሌሎችን ለመጥፋት እንዳይጠቀሙበት ለመከላከል፤ ሰዎች ከልዩነቶቻቸው ይልቅ በጋራ ጉዳዮቻቸው ላይ እንዲተባበሩ ለማድረግና ለሌሎችም ጉዳዮች

መሠረት ነው። በሰዚህ የሥልጣን ሚዛን እንዲመጣ በትዕግስት፤ በተረጋጋ መንፈስ፤ ያለተስፋ መቁረጥ የሥልጣን ሚዛን እስኪገኝ ድረስ ገንቢ ትግል ማድረግ አለፈላጊ ነው።

ሁለቱ ወገኖች በግላቸው የሥልጣን ሚዛን ማምጣት ካልቻሉ ሦለተኛ ገለልተኛ እ ካል መጠቀም አስፈላጊ ይሆናል። ሆኖም አስታራቂዎችም የሁለት ወገኖችን ግጭት ለመፍታት በሚያሰቡበት ጊዜ ራሳቸው በሥልጣን ያላቸውን አመባካከትና በግጭት መፍታት ሂደት ውስጥ የሚኖራቸውን ሥልጣን በሚገባ ማጤን ይኖርባቸዋል። ግጭት በተከሰተበት ግንኙነት ውስጥ ያለው ሥልጣን ምን እንደሚመስል በመረዳት የሥልጣኑ ሚዛን መዛባት ካለ ወደ ሚዛን መምጣት የሚችልበትን መንገድ መፈለግ ያስፈልጋል። የአንድ ግጭት የመፍታት ሂደትና ውጤት ስነታማ ነው የሚባለው ሁኔታዎች ፍትሐዊነት በተሞላበት ሁኔታ መያዝ ሲጀምሩና በለዎች መካከል የሥልጣን ሚዛንና አኩልነት መጠበቅ ወይም መኖር ሲችል ነው።

የማጠቃለያ ነጥቦች

- ፩ ሥልጣን አንድን ነገር ከግብ ለማድረስ የሚያግዝ ኃይል ነው።
- ፪ ለዎች ስለሥልጣን ያላቸው የተለያዩ ግንዛቤ ግጭትን በመፍታት ሂደት ላይ እዎንታዊ ወይም አሉታዊ ተጽዕኖ አለው።
- ፫ ሥልጣን የሚገኘው በግንኙነት ውስጥ ነው። በመሠረተ አላብ ለዎች ሁሉ ሥልጣን ቢኖራቸውም መጠኑ እንደ ለዎቹ ተፈላጊነት ደረጃ ይለያያል። ከፍተኛ እንዲሁም አነስተኛ ሥልጣን ያላቸው ይኖራሉ።
- ፬ የሥልጣን ዓይነቶች ብዙ ቢሆኑም ዋና ዋናዎቹ ህብትን የመቆጣጠር፤ የአገናኝነት፤ ከግንኙነት ችሎታ የሚመጣና የተለየ መቶ ባለቤት ከመሆን የሚገኝ ሥልጣን ነው።
- ፭ ለዎች ሥልጣናቸውን በግልጽ ወይም በሰውር፤ በገንቢ ወይም በአፍራሽ፤ በኃይለኛ ወይም ደካማ በሚመስል መንገዶች ይገልጻሉ።
- ፮ ሥልጣንን ለጋራ ዓላማ ሚዛን በጠበቀ ሁኔታ ለመጠቀም ፈቃደኝነት፤ የትብብር መንፈስ፤ ተስፋ ባለመቁረጥ ጥያቄን ማቅረብ፤ ፍትሕ የሌለበትን ግንኙነት በጸጋ ያለመቀበል፤ አነስተኛ ሥልጣን ያለውን ማበረታታት እንዲሁም የሦለተኛ አካል ሽምግልናን ማስተናገድ ያስፈልጋል።

የውይይት ጥያቄዎች

1. ሥልጣን አንዳህ ታስባለህ? የሥልጣንህ ምንጭ ምንድነው? አንዴትበ እየተጠከምክበት ነው? አላብህን ለሌሎች አካፍል።
2. ለዎች ሁሉ ሥልጣን አላቸው የሚለውን አላብ አንዴት ትገነዘበዋለህ? ይህ መጽሐፍ ቅዱሳዊ መሠረት ያሰው አላብ ነውን? ሥልጣን ከአግዚአብሔር ከተበጠ የግድ አዛዥና ታዛዥ መኖራቸው የግድ አይደለም? ታዲያ የሥልጣን ሚዛናዊነት ምንድነው?

3. በኃይልና ደካማ በሚመስል መንገድ ሥልጣንን መግለጽ የሚለውን አላብ ከሕይወትህ ልምምዶች ተጨባጭ ምሳሌዎችን በመጥቀስ አብራራ።
4. በዓውዳችን በቤተሰብ ወይም በቤተክርስቲያን ውስጥ የሥልጣን ሚዛናዊነት ጥያቄን ማግለጥ አንዴት ይታያል? ምክንያቱ ምን ይሆን?

ግጭት የሚያዝባቸው ዘይቤዎች

ለዎች ስተረጥርና በአካባቢ ሁኔታዎች የተለያዩ ናቸው። ለዎች የሕይወት ዘይቤዎቻቸውን የሚያገኙት በተፈጥሮ በውስጣቸው ከተቀመጠው ዝንባሌና ከልጅነት እስከ ጉልምሰና ከአካባቢያቸው ከተማሩት ነገር ነው። እንዳንድ ለዎች በተፈጥሮ ውስጥ እዘንባዮች(introverted) ሲሆኑ እንዳንዶች ደግሞ በተቃራኒው ውጭ እዘንባዮች(extroverted) ናቸው። ለዎች ያላቸው የትምህርት ደረጃ፣ ያደጉበት የቤተሰብ ሁኔታ እንዲሁም በሕይወት ካላለፉት ልምምድ ያሳደጉት የግላቸው የሕይወት ፍልስፍና የተለያዩ ነው። ከዚህም ልዩነት የተነሳ ሁሉም ሰው ግጭትን የሚይዝበት መንገድ አንድ ዓይነት አይሆንም። ለዎች በጎልማሳነት ደረጃ ላይ ሊደርሱ ግጭትን የሚይዙበት ዘይቤያቸው ግልጽ ይሆናል። ግጭትን ገንቢ ለማድረግ የሚያስችሉትንና ወደ መልካም ውጤት የሚወስዱትን ዘይቤዎች ለይቶ ማወቅና እነርሱን መምረጥ ብስለትን ይጠይቃል። በዚህ ከፍል ግጭት ሲያዝ የሚችልባቸውን መልካም የሆኑና ያልሆኑትን መንገዶች በዝርዝር እንመለከታለን።

የግጭት አያያዝ ዘይቤዎች አንደ ግሰሰቡ ይለያያሉ። እያንዳንዱ ሰው ግጭትን ለመያዝ የሚጠቀምበት መንገድ የሁኔታዎች ወይም የዓውድ ሰውጥ ካልመጣ በስተቀር ተከታታይነት አለው። እያንዳንዱ የራሱ የሆነ ዘይቤ አለው፤ ምላሽ የሚሰጥበት ሁኔታና የሚያሳየው ድርጊት የተለያየ ነው። እንዲሁም የራሱን ዘይቤ ተግባራዊ የሚያደርግበት የራሱ የሆነ ስልት አለው።

አንድ ሰው ከሌላው ሰው ጋር ግጭት ውስጥ ሲገባ የሚከተለው መንገድ በቀጣይነት ወደፊት ግጭት ሲያጋጥመውም በሚመርጠው መንገድ ላይ ተጽዕኖ ያደርጋል። መጀመሪያ ግጭት ሲያጋጥም ከሽሽ ወደፊትም ግጭት ሲያጋጥመው የመሸሽ ዕድሉ ከፍተኛ ይሆናል። ግጭት ከመፈታት ይልቅ እያደገና እየተወሰነበት እንዲሄድ ከሚያደርጉ ነገሮች አንዱ ሁለት ወገኖች ተጋጭተው አንዱ ወገን ለመፍታት ሲያለብ ሌላው ወገን ደግሞ ሲሸሽ ነው። ግጭቱ ሁለቱ ካልተባበሩ በስተቀር ዘላቂነት ያለው አልባት ሊያገኝ አይችልም። ከሁለቱ ወገኖች የአንዱ ስልት መሸሽ ሲሆን ሌላው ለመፍታት ጥረት ማድረግ የሚሸሽውን ሊያመጣ ስለሚችል የራሱን ጋላፊነት በገንቢ ሁኔታ መወጣት አንጂ የሌላውን መሸሽ መንቀፍ መፍትሔ አይሆንም።

ባልና ሚስት በአንድ ነገር ላይ ተጋጭተው ነበር። ሚስት በጉዳዩ ላይ ብዙ ካለባትበት በጊላ ከባልዋ ጋር ለመነጋገር ታስቦና «የተናገርከው ነገር በጣም እናድደኛል» ትለዋለች። ባል ይህን ይለማና «አሁን ሥራ ላይ ስለሆንኩኝ አትረብሽኝ» ይላታል። አንዱ ስለግጭት መነጋገር ሲፈልግ ሌላው ወገን ደግሞ ለመነጋገር ፈቃደኛ በማይሆንበት ጊዜ ግጭቱ ቀጣይነት ያለው ይሆናል። እነዚህ ባልና ሚስት በመካከላቸው የተፈጠረውን ግጭት ለመፍታት አስቀድሞ ከግጭቱ መሸሽ ወይም መወያየት የሚያስከትለውን ጥቅምና ጉዳት በማወቅ የሚጠቅማቸውን መምረጥ ይኖርባቸዋል። በአንድ

ጉዳይ ላይ አንድ ወገን ስለግጭት መወያየትን እምቢ ቢል በሌላው ጉዳይ ላይ ደግሞ ሌላው ወገን ፈቃደኛ ሳይሆን ይቀራል።

እንግዲህ ግጭት ሲፈጠር ለዎች ሁለት ምርጫ አላቸው። እነርሱም ከግጭቱ መሸሽ ወይም ግጭቱን ለመፍታት ጥረት ማድረግ ናቸው። ግጭት እያለ ዝም ብሎ ማለፍ/ጉዳዩን ከማንሳት ይልቅ መሸሽ እና ስለግጭት እንስቶ በመነጋገር መካከል አንዱን መምረጥ ቀላል ባይሆንም የማይቀር እርምጃ ነው።

ግጭት የሚያዝባቸው ዘይቤዎች

ለዎች ግጭትን የሚይዙበትን መንገዶች /ዘይቤዎች/ ሁሉ መግለጽ አስቸጋሪ በመሆኑ ዋና ዋና የሆኑትን ማየቱ ጠቃሚ ይሆናል። ከዚህ ቀጥሎ ለዎች ግጭትን የሚይዙባቸውን ወይም ለግጭት ምላሽ የሚሰጡባቸውን መንገዶች በዝርዝር እንመለከታለን።

የመሸሽ ዘይቤ

ከግጭት መሸሽ የሚለው አሳብ በብዙ ገጽታዎች ሊታይ ይችላል። ከግጭት መሸሽ ማለት ግጭት እንደሌለ በማለብ መኖሩን መከዳት፣ ሁለት ወገኖች ሲነጋገሩበት የሚገባን አደንዳ ወይም ርዕሰ ጉዳይ አስፈላጊ እንዳልሆነ በመናገር ርዕሰ ጉዳይ መለወጥ፣ ለውይይት ራሱን አለመስጠት፣ የተፈጠረውን ግጭት ለመፍታት ወሳኝ እርምጃ ከመውሰድ ይልቅ ማሸፍና የመሳሰሉትን ነገሮች ማድረግ ነው።

ከግጭት መሸሽ ወይም መፍታት ማለብ ጥቅም አላቸው። በአንገንድ ሁኔታዎች ከግጭት መሸሽም ሆነ ግጭትን ለመፍታት ጥረት ማድረግ ጥቅም ሊኖራቸው ይችላል። የአንዱ ወገን ከግጭት መሸሽ ማለትም ከተቃራኒው ወገን ጋር ተነጋግሮ ግጭትን ለመፍታት ፈቃደኛ አለመሆን ፈቃደኛ የሆነው ወገን ራሱን እንዲመረምር ዕድል ይሰጠዋል። ስለግጭት ለመነጋገር ያለበው እንዲሁ ትንሽ ነገር ስለነካው አንጂ ጉዳዩ ትልቅ ሆኖ አይደለም የሚል መልዕክት ይኖረዋል። ለነገሮች ከመጠን በላይ ትኩረት በመስጠት ተራ የሆነውን ጉዳይ አገዝፎ የሚመለከት ስለሆነ «አባክህን እንዲህ ያለውን ነገር ተወው» ማለት ይሆናል። ምናልባት ደግሞ ከግጭት የሚሸሽው ወገን ሌላው ወገን ስሜትና አሳብ የማይጠነቀቅና የማይለማው በመሆኑ ከዚህ ወገን ጋር ግንኙነትን መቀጠል እምብዛም ጥቅም ላይኖረው ይችላል ማለት ይሆናል። ሁለት ወገኖች በመካከላቸው ግጭት እንዳለ ይፋዊ ስሆነ ሁኔታ ሳይገልጹት እንዲሁ ግጭቱን ከመንካት የሚሸሹ ከሆነ አንዱ ሌላውን ለመቀበል ሥፍራ እንዳማይኖረው ያሳያል። ከዚህም የተነሳ በጋራ ጉዳዮቻቸው ላይ ተነጋግረው ችግሮቻቸውን በመፍታት ወደ አንድነት ከመምጣት ይልቅ ቀለ በቀለ እየተለያዩ ይሄዳሉ።

ለዎች ግጭትን የሚሸሹበት የራሳቸው ምክንያት ይኖራቸዋል። ለዎች ስለግጭት ከመነጋገር ይልቅ መሸሽን ሊመርጡ ግጭት መጥፎ እንደሆነ ማለባቸው ነው። ስለግጭቱ ሊያለቡ ከሚለማቸው ስሜት ለመራቅ ያስባሉ፤ ወደፊትም ቢሆን ስለግጭት አንስተው ለመነጋገር ፈቃደኞች አይሆኑም። ምክንያቱም ግጭቱ ከቁጥጥራቸው ውጭ ሲወጣ እንደሚችል

እንዲሁም ግጭቱ አፍራሽ እንዲ ገንቢ ውጤት እይናረውም ከሚል የተሳሳተ ግንዛቤ ነው።

ለዎች ከእርስ በርሳቸው ጋር ባላቸው ግንኙነት በተለይም በተጣበቀ ግንኙነት ውስጥ በሰጥኛት ሊነሳ ሌላው ወገን ገንቢ ባልሆነ መንገድ ምላሽ እንደሚሰጥ ካወቁ በላይም በሰጥኛት መንገድ ይልቅ ከግጭት ይሸሽሉ። ለምሳሌ በጤተሰብ ውስጥ ለሰጥኛት ለመነጋገር ሲታሰብ አንዱ ከወትሮ በተለየ ሁኔታ ሌሎችን ለማጥቃት አርምዳ የሚወስድ ከሆነ «ዝም በሉ» ይባላል። ከዚህም የተነሳ ለዎች ለሰጥኛት መነጋገር እይታሉም። በሆነው ነገር የተለማቸውን ቅሬታ በውለጣቸው በመያዝ እንዲሁ ሰላማዊ መስለው አብረው ይኖራሉ። አንድ ላይ የሚኖሩ ለዎች የተለማቸውን ለሚትና አላብ መግለጽ በማይችሉበት ግንኙነት ውስጥ ሊኖሩ የታፈነ ኑሮ ይኖራሉ። በግንኙነታቸው ውስጥ ለውጥ እይታይበትም እንዲሁም በእርስ በርሳቸው መካከል መግባባትና ከምኑነት እይናርም። ከግጭት መሸሽ የሚመረጠው ግጭት ይፋ እንዳይወጣ፤ ለዎች በሚገለጸው ግጭት እንዳይገዳና መልካም የሆነው ግንኙነት እንዳይበላሽ በማስብ ነው። ሆኖም ከግጭት መሸሽ የሚኖረው ውጤት ተቃራኒው ነው። ለሰጥኛት መነጋገር እለመፈለግ በሁለት ወገኖች መካከል ግልጽነትን ያጠፋል። ከዚህም በላይ ታፍኖ የቆየው ግጭት ፈንድቶ ሲገለጽ ከቁጥጥር ውጭ ይሆንና ከፍተኛ ጉዳት የሚያስከትል ይሆናል።

በእርግጥ አንዳንድ ጊዜ ጥቃቅን የሆኑ ጉዳዮችን እያነሱ መነጋገር ጠቃሚ ሆኖ ላይታይ ይችላል። ጥቃቅን ነገሮችን በትዕግስት በማለፍ ግንኙነትን ለመጠበቅ ማስብ መልካም ሊሆን ይችላል። ሁለት ወገኖች ለግንኙነታቸው ከፍተኛ ሥፍራ የሚለጡ ሊሆን ዘወትር ጥቃቅን ነገሮችን እየቆጠሩ መነጋገር አያስፈልግም። ሆኖም ጥቃቅን ነገሮች እየተደመሩ ሄደው ከፍተኛ ግጭት እንዳይፈጥሩ በማስተዋል መያዝ አስፈላጊ መሆኑ መዘንጋት የለበትም። ሁለቱም ወገኖች የሆነውን ነገር እንደ ተራ ወይም ትንሽ ነገር ቆጥረውት የሚያልፉ ሲሆን ብዙ ችግር የለውም። ነገር ግን ችግር የሚፈጠረው አንዱ ለሰጥኛት መነጋገር ፈልጎ ሌላው ወገን ደግሞ ጉዳዩን እንደ ትንሽ ነገር ቆጥሮ ለማለፍ ሊፈልግ ነው።

ለዎች በንደኝነት ደረጃ፤ በቤተሰብ፤ በሥራ ቦታ፤ በቡድን እንዲሁም በማንኛውም ለዎች ግንኙነት በሚያደርጉበት ዓውድ ውስጥ የሚከተሉትን ነገሮች የሚያሳዩ ከሆነ ግጭትን ከመቅረብና ከመጋፈጥ ይልቅ ከግጭት መሸሽን እንደሚመርጡ ያመለክታል። እነርሱም፦

- ✓ ስለአንድ ጉዳይ ፊትለፊት ከሚመለከታቸው ወገኖች ጋር ከመነጋገር ይልቅ ጉዳዩን ለራስ ብቻ ማስቀረት፤
- ✓ ከሌሎች ለዎች ጋር ያላቸውን ልዩነት በመነጋገር በልዩነት ላይ መወያየትን አለመፈለግ፤
- ✓ ከላዎች ጋር አለመግባባትን ከመፍጠር መቆጠብ፤
- ✓ ስለአንድ ነገር መልካም ያልሆነ ስሜት እንዳይሰማ በአለመግባባት ላይ መነጋገርን አለመፈለግ፤
- ✓ ከላዎች ጋር መከራከርን ማስወገድና የመሳሰሉት ናቸው።

በሰጥኛት ከሌሎች ጋር ባለመነጋገር የሚጠቀመው ከፍተኛ ሥልጣን ያለው ወገን ነው። ከፍተኛ ሥልጣን ያለው ወገን ግጭት እንደሌለ በማስመለስ እነሱት ሥልጣን ካለው ወገን ጋር መነጋገርን ለማለወገድ ይችላል። ይህም ሰውይይት ሲጠየቅ ምላሽ ባለመስጠት ወይም እሺ ብሉ ግን በታማኝነት ባለመገኘት ይገለጣል። በቤተሰብ መካከልም እንዲህ ያለ ነገር ሊከሰት ይችላል። ለምሳሌ ሁለት አህትማማቾች አንድን ወንድ ለማግባት ከእርሱ ጋር መነጋገር ይጀምራሉ። አያንዳንዳቸው ከወንዱ ጋር ግንኙነት የደመሩት ላይመካከሩ ነበር። ሆኖም ሁለቱም ከአንድ ሰው ጋር ግንኙነት እያደረጉ አንደሆነ ይገነዘባሉ። በዚህ በምክንያት በሰጥኛት ከግጭት የመሸሽ ዘይቤ ሁለቱም ስለጉዳዩ እርስ በርስ ከመነጋገር ይቆጠባሉ። ማንም ይህን ርዕስ እያነሳም። ባልና ሚስት አንዱ ሌላው ላያላውቅ የራሱን ቤተሰብ በገንዘብ ይረዳል። አያንዳንዳቸው በምስጢር እንዲህ ሊያደርጉ ቆይተዋል። ከጊዜ በኋላ አንዱ ሌላው ምን እያደረገ አንደሆነ ያውቃል። ከዚያም ይህ ርዕስ ትጻፋቸውን ሊያፈርስ እንደሚችል በመረዳት ከመነጋገር ይልቅ ዝምታን ይመርጣሉ።

ከግጭት መሸሽ በግንኙነት ውስጥ የሚፈጠረውን ግጭት ከመያዝ እንጻር የራሱ የሆነ ጥቅምና ጉዳት አለው። እነዚህም እንደሚከተለው ይቀርባሉ። እነርሱም፦

ከግጭት መሸሽ የሚኖረው ጥቅሞች

- ◆ ለአንድ ግጭት ምን ዓይነት ተገቢ ምላሽ ሊሰጥ እንደሚገባ ለማለብ ጊዜን ይሰጣል፤
- ◆ ጉዳዩ ተራና ትንሽ ሆኖ ባይነጋገሩበት ግንኙነትን የማይገዳ ይሆናል፤
- ◆ ግንኙነቱ ለአንዳቸው ወይም ለሁለቱም አስፈላጊ እንዳልሆነ የሚታሰብ ከሆነ ጉዳዩን አንስቶ ከመነጋገር መተው ይመረጣል፤
- ◆ አንዱ ሊተው ሌላው ወገን ግጭቱን በራሱ ማለትም ያለሌላው ወገን ተሳትፎ መፍታት ይቻላል/ያለችላል፤
- ◆ ለሰጥኛት ለመነጋገር ሲታሰብ አንዱ በሌላው ወገን ላይ ጥቃት ሊሰነዝር እንደሚችል ከታሰብ ወይም ከተጠረጠረ ለጊዜው ለሰጥኛት አለመነጋገር ይመረጣል፤
- ◆ አንዱ ወገን በሌላው ላይ ተጽዕኖ እንዳያመጣ ያደርጋል፤
- ◆ በሁለት ወገኖች መካከል ፊትለፊት መነጋገር በማይቻልበት ዓውድ፤ ሁለቱ ወገኖች ተራርቀው መኖር የሚችሉ (ላይደራረሉ) የሚኖሩ ከሆነ፤ ፊትለፊት መነጋገር የሚያስከፍለው ዋጋ እጅግ ትልቅ ሲሆን፤ ለዎች እርስ በርሳቸው እንዴት ተነጋግረው ወደ መፍትሔ መምጣት እንደሚችሉ የማያውቁ ከሆነና የመሳሰሉት ሲሆን ከግጭት መሸሽ ጥቅም አለው።

ከግጭት መሸሽ የሚያስከትለው ጉዳዮች

- ✓ ለሌሎች ግድየለሽ መሆንን ያመልክታል፤
- ✓ ግጭትን የሚሸሽው ወገን ለላውጥ ራሱን የሰጠ አለመሆኑን የሚያመለክት መልዕክት አለው፤
- ✓ ግጭት ታፍኖ ውስጥ ለውለጥ እንዲገልጽ ሊወጣ ደግሞ ከፍተኛ ጉዳት እንዲያስከትል ያደርጋል፤

- ✓ ግጭቱ በአስፈላጊ ጉዳይ ላይ ሲሆን ግንኙነትን በመጉዳት ሊያጠፋ ይችላል፤
- ✓ ለዎች ግጭት ከፋ እንደሆነ እንደሚሰከቱትና ከግጭት እንዲሸሹ ያደርጋል። ለዎች በመከላከል የተፈጠረውን ግጭት ለመፍታት ጥረት እንዳያደርጉ እንቅፋት ይሆናል፤
- ✓ ለዎች ግጭት በመከላከል እያለ ሁሉ ነገር ለላማዊ እንደሆነ ቆጥረው እንዲኖሩ ያደርጋል፤
- ✓ ግጭት በወቅቱ ነገረ በሆነ መንገድ ተይዞ እንዳይፈታ ነገር ግን ታፍኖ በመቆየት ወደፊት እንዲፈነዳ መንገድ ያዘጋጃል።

ከግጭት መሸሽ ጠቃሚ ወይም ነጂ የሚሆንበት ሁኔታዎች

ግጭቱ የተከሰተበት ባሕላዊ ዓውድ፡- ከግጭት መሸሽ እንደ ባሕሉ ሁኔታ እንደ መልካም ወይም እንደ ክፉ ሊቆጠር ይችላል። በእንዳንድ ባሕል ውስጥ በሁለት ወገኖች መካከል ግጭት ሲከሰት እርሶ በርሶ ተገናኝቶ ፊትለፊት መነጋገር እንደ መልካም ነገር እይቆጠርም። ምክንያቱም ፊትለፊት መነጋገር ግንኙነትን ያበላሽል እንዲሁም አንዱ ለሌላው ሰሜት ጥንቃቄ ያለማድረግ ምልክት እንደሆነ ይታሰባል። ከዚህም የተነሳ ለዎች ስለግጭት ከመነጋገር ይሸሻሉ።

የግንኙነቱ ዘላቂነት፡- የግንኙነት ዓይነት ከግጭት መሸሽ ወይም መነጋገርን ጠቃሚ ወይም ነጂ ሊያደርገው ይችላል። ቀጣይነት ባለው ግንኙነት ውስጥ ስለግጭት አለመነጋገር ሊጠቅም የሚችል ነገር ቢኖረውም እንደ ዘይቤ ከሆነ ግን ጉዳዩ ያመዝናል። ምክንያቱም ሁልጊዜ ሁለት ወገኖች አብረው እየኖሩ በመከላከል የተከሰተውን ግጭት ፊት ለፊት የማይነጋገሩበት ከሆነ ግንኙነቱ እደጋ ላይ መውደቁ አይቀሬ ነው። እንዳንድ ጊዜ ካልሆነ በስተቀር ስለግጭት ከመነጋገር መሸሽ ለግንኙነት አሉታዊ ተጽዕኖ አለው።

ከግጭት የመሸሽ ዓይነቶች፡- በግንኙነት ውስጥ ሁለት ዓይነት ግጭትን የመሸሽ ዓይነቶች አሉ። አነርሱም ሁለቱ ወገኖች «በመለማማት» የሚያደርጉት ሲሆን ሁለተኛው ደግሞ እንዳቸው ወይይት እየፈለጉ ሌላው ወገን ሲዘጋቸው የሚታየው ዓይነት ነው። በቤተሰብ እንዲሁም በሥራ በታዎች ለዎች ግጭት እያለ እያወቁ ሁለቱም ሆነ ብለው ችላ ይላሉ። ይህ ለግንኙነት አስጊ እይደለም። ምክንያቱም በግልጽ እንኳ ባይሆን ሁለቱም ወገኖች የመረጡት መንገድ በመሆኑ ነው። ሁለተኛው ዓይነት ግን ያለስምምነት በመሆኑ ግንኙነቱን ከፋኛ ይጎዳል። ለምሳሌ ከፍተኛ ሥልጣን ያለው ወገን አነስተኛ ሥልጣን ካለው ጋር ለመነጋገር ፈቃደኛ አለመሆን፤ የትዳር ጓደኛ ለትዳር መፍረስ ከፍተኛ ሚና እያደረገ ለውይይት ፈቃደኛ ላይሆን ሊቀር ግንኙነቱ ይፈርሳል።

ስለግጭት ከመነጋገር የመሸሽ ስልቶች

ለዎች በግንኙነት ውስጥ ግጭት ሲከሰት ከግጭት የሚሸሹበት የተለያዩ ስልቶች አሉ። እያንዳንዱ ወገን ስለግጭት መነጋገር አለመፈለግን የሚገልጽበት መንገድ የተለያየ ነው። ከእነዚህም መንገዶች ጥቂቶቹ የሚከተሉት ናቸው። አነርሱም፡-

መከዳት፡- ይህም የሚገለጠው (ሀ) በቀጥታ በሁለቱ ወገኖች መካከል ውይይት የሚያስፈልገው ጉዳይ መኖርን አለማመን፤ ለምሳሌ «ይህ ጉዳይ እንደ ችግር የሚታይ ነገር አይደለም» ማለት (ለ) ለውር በሆነ መንገድ ግጭት እንደሌለ ማስተባበል፤ ግጭት አለመኖሩን ለማስረዳት የተለያዩ አሳማኝ የሚመስሉ ምክንያቶችን ማቅረብ፤ ለምሳሌ «አብረን ተወያይተን እየሠራን ነው፤ በጉዳዩ ላይ አሳብ እንዲለጠጡ ጠይቀናቸው ነበር» ብሎ መናገር (ሐ) አንድ ወገን ግጭት መኖሩን በማንሳት አሳብ ሲለጥ ወይም ምላሽን የሚጠይቅ ጥያቄ ሲያቀርብ ምላሽ ባለመስጠት ወይም እንደማያውቁት ብቻ በመናገር ዝም ማለት፤ ለምሳሌ «ለዎቼ አገዝውበት ሲሆን ይችላል፤ እኛ ግን ማዘናቸውን ምንም አካላትም ብሎ ማስተባበል ይገኙበታል።

ርዕሰ ጉዳዩን መቀየር ወይም አለመፈለግ፡- (ሀ) በግጭቱ ጉዳይ ላይ ውይይት እየተደረገ እያለ ነገር ግን በግጭቱ ውስጥ የተሳተፉ ለዎች አሳባቸውን ገልጸው ሳይጨርሱ ወይም ውይይቱ ወደ አንድ ማጠቃለያ ከመድረሱ በፊት ርዕሰ መቀየር የውይይቱን አቅጣጫ መቀየር፤ ለምሳሌ ለዎቹ እየተነጋገሩበት እያለ «እንግዲህ የሚቀጥለው አደንዳችን...» ብሎ በማቋረጥ ሌላ ርዕሰ ጉዳይ ጣልቃ ማስገባት (ለ) በግጭት ጉዳይ ላይ የሚደረገው ውይይት በስፋት እንዳይካሄድ በግልጽ ውይይቱን እንዲቋረጥ የሚያደርግ ንግግር መናገር፤ ለምሳሌ «እኛ ለስዚህ ጉዳይ መነጋገር እንፈልገን» በማለት ውይይቱን አቋርጦ መሄድ ይጠቀሳሉ።

ተገቢውን ውሳኔ ለማድረግ አለመፈለግ፡- (ሀ) ግጭት መኖሩን ወይም አለመኖሩን በግልጽ የማይናገር ድፍን የሆነ ንግግር መናገር «እነርሱ እንደ ዱር ሳይሆኑ አሁን ተለውጠዋል፤ እንዳንዱን ማመን ያቅታል» ማለት ምን ለማለት እንደተፈለገ ግልጽ አይደለም። (ለ) ተገቢና ተዛማጅነት የሌለውን ጥያቄ ማቅረብ «ለስዚህ አንተ ምን ታስባለህ?» ብሎ አሳብ ያቀረበው ራሱ ምላሽ እንዲለጥበት መጠየቅ (ሐ) ጉዳዩን ተጨባጭ ከማድረግ ይልቅ እጠቃላይ የሆኑትን አሳቦች መናገር «እንዳንድ ጊዜ ላይ ሆኖ ሁሉ እንዲሁ ሊሆኑ ይችላሉ» በማለት ከርዕሰ ጉዳዩ ወጥቶ እጠቃላይ እውነታን በመናገር ለውይይት በቀረበው ጉዳይ ላይ ምንም እርባና ያለው ውሳኔ እንዳይወሰን ማድረግ እንዲሁም (መ) የሂደት ጥያቄን ማንሳት «ድምጽህን አሳንሰህ እየተናገርክ ነው» በማለት ትኩረቱ በአደንዳው ላይ ሳይሆን በውይይት ጊዜ በሚደረጉ ጉዳዮች ላይ ይሆናል። የሂደት ጥያቄን ማንሳት ተገቢ የሚሆንበት ወቅት ቢኖርም ጉዳዩን ትኩረት ለማሳጣት የሚደረግ ሲሆን ግን አፍራሽ ነው።

ለዎች ከግጭት ለመሸሽ የሚጠቀሙበት አንድ ዓይነት ስልት ብቻ ሳይሆን የተለያዩ ዘዴዎችን እያቀላቀሉ ይጠቀሙበታል። ከለዎች ጋር ስለግጭት ለመወያየት ለወደፊት ቀጠሮን ማስተላለፍ ለጊዜው ግጭትን የመሸሽ መንገድ ቢሆንም ወደፊት ለመነጋገር ተስፋ መኖሩን ሊያሳይ ስለሚችል እንደ ክፉ አይታሰብም። በግጭት ጉዳይ ላይ መነጋገርን ወደፊት ማስተላለፍ መልካም የሚሆነው ለውይይቱ ምቹ ሁኔታዎች እስኪዘጋጁ ድረስ ነው። በግጭት ውስጥ የተሳተፉት ወገኖች በሰሜት ውስጥ ከሆኑ ለሚታቸው እስኪለክን ድረስ መጠበቅ መልካም ነው። በእጠቃላይ ስለግጭት ከመነጋገር መሸሽ እንደ ገንቢ ዘይቤ የሚደገፍ አይደለም።

የፋክክር ዘይቤ

ፋክክር የሚባለው በግጭት ውስጥ የሚገኙ ሰዎች እርስ በርስ ከመተባበር ይልቅ እያንዳንዱ የሌላውን ዓላማና ፍላጎት ወደ ጎን በመተው የራሱን ዓላማና ፍላጎት ለማርካት ብቻ የሚያሳዩት ድርጊት ነው። በዚህ ዘይቤ ዓላማቸውን ለመምታት የሚፈልጉ ወገኖች አንዱ ሌላውን በተጥታ በመጋፈጥ በሌላው ላይ ጋይል ለማግኘትና ለማሸነፍ የሚጥርበት ሁኔታ ነው። በፋክክር የሚያምን ወገን ስለላው ወገን ጋር በግጭት ዙሪያ ፈትለፊት መነጋገር አስፈላጊ እንደሆነ ያምናል። በግጭት ዙሪያ መነጋገር ከተቃዋሚ ጋር የትግል ሜዳ ውስጥ እንደ መግባት በላሚቆጠር በዚህ ሂደት አንዱ ሌላውን ለማሸነፍ የቻለውን ያህል ጥረት ያደርጋል።

የፋክክር ዘይቤ መገለጫዎች

በግጭት ውይይት ጊዜ ሰዎች የሚከተሉት አካሄድ ፋክክር መሆኑን ከሚያሳዩ ነገሮች ጥቂቶቹ እንደሚከተለው ተጠቅለዋል። እነርሱም፡-

- ✓ ሰዎቹ የእያንዳንዳቸው አሳብ ተቀባይነት እንዲያገኝ ጥረት ያደርጋሉ፤
- ✓ ሰዎቹ ያላቸውን ሥልጣን በመጠቀም የሚወሰኑ ውሳኔዎች እንደ ፍላጎታቸው እንዲሆን ያደርጋሉ፤
- ✓ ሰዎቹ የግል አሳባቸውን ለመልቀቅ ፈቃደኞች አይደሉም፤
- ✓ አንዱ ወገን አሳቡ ተቀባይነት እንዲያገኝ ድምጹን ዘፍ አድርጎም ይናገራል፤
- ✓ አንዱ ወገን ሌላው አቋሙን እስኪረዳለት ድረስ ንግግሩን ይቆጣጠራል፤
- ✓ ሰዎቹ ያለማጽረጥ ለራሳቸው አቋም ይከራከራሉ።

ይህ የፋክክር ዘይቤ በግጭት መፍታት ሂደት ውስጥ ጠቃሚ የሚሆነው እያንዳንዱ ወገን ሌላውን ለመጉዳት ሳያበብ የራሱን ዓላማ ለመምታት እንቅስቃሴ ሲያደርግ ነው። በግጭት መፍታት ሂደት ውስጥ እያንዳንዱ ወገን ዓላማውን ለማስፈጸም ምን ያህል ጠንካራ ተፈካካሪ ሆኖ መቅረብ እንዳለበት የሚያመለክት ደንብ ወይም ሁለቱ ወገኖች የተሰማሙበት መጠን ቢኖርና ሁለቱም ሰዚያ ደንብ ወይም መጠን ተገዥ ሲሆኑ ፋክክር ጠቃሚ ይሆናል። በግጭት መፍታት ሂደት ውስጥ ፋክክር የራሱ የሆነ ጥቅምና ጉዳት አለው። እነርሱም፡-

የፋክክር ዘይቤ ጥቅሞች

- ◆ አሳብንና አቋምን ቶሎ በመግለጽ በፍጥነት ተገቢ የሆነ እርምጃ ለመውሰድ ይረዳል፤
- ◆ በፋክክር ውስጥ ሰዎች መልካምና የተሻለ አሳብ ማፍለቅ ይችላሉ፤
- ◆ ከግንኙነቱ ይልቅ ለዎች ማግኘት የሚፈልጉት ነገር የሚበልጥ ሲሆን ፋክክር ይመረጣል፤
- ◆ ፋክክር እያንዳንዱ ወገን ለሚያቀርበው አሳብ ምን ያህል መሰጠት እንዳለው ሰማወቅ ይረዳል፤

◆ በግጭቱ ውስጥ የተሳተፉ ወገኖች ሁሉ ፋክክር ጤናማ እንደሆነ የሚቀበሉ ሲሆን (ጨዋታና በፍርድ ቤት የሚደረግ ዓይነት) ፋክክር ጠቃሚ ይሆናል።

የፋክክር ዘይቤ የሚያስከትለው ጉዳዮች

- ✓ በግጭት ሂደቱ ውስጥ ትኩረት የሚደረገው በውጫዊ ነገር ላይ አንዷ በግንኙነት ላይ ባለመሆኑ ግንኙነትን ከፋኛ ይጎዳል
- ✓ ሁለቱ ወገኖች በዚህ መንገድ ለመነጋገር ካልፈለጉ ፍሬያማ መሆን አይቻልም፤
- ✓ አንዱ ወገን ግልጹን መንገድ በመተው በሰውር ሌላውን ለመጉዳት እርምጃ ሲወስድ ይችላል፤
- ✓ በፋክክር ስልት ግጭትን መያዝ ያለው ዕድል ማሸነፍና መሸነፍ ብቻ ነው፤
- ✓ በሁለት ወገኖች መካከል ግጭትን ለሁለቱም በሚጠቅም መንገድ ለመፍታት እንቅፋት ይሆናል።

በፋክክር ዘይቤ ውስጥ የሚታዩ ስልቶች

በፋክክር ውስጥ ሰዎች የተለያዩ ስልቶችን በመጠቀም የራሳቸውን ዓላማ ለማሳካት ጥረት ያደርጋሉ። ስልቶቹ ትኩረት ያደረጉት ሌላውን ወገን አሸንፎ የሚፈለገውን ነገር በማግኘት ላይ ነው። አንዳንድ ጊዜ ፋክክርንና ግጭት መለየት ራሱ አዳጋች ይሆናል። ለምሳሌ በአንድ ድርጅት ውስጥ የሚሠሩ ሁለት የተለያዩ ዘርፍ የሥራ ጋላፊዎች እየተሰደዱ፤ አንዱ በሌላው ላይ ለህተት እየፈለገ እንዲሁም አንዱ ሌላውን ለመቆጣጠር ጥረት የሚያደርግ ከሆነ ተመልካቾች በሁለቱ ጋላፊዎች መካከል ግጭት እንዳለ መረዳት እያስቸግራቸውም። አንዱ ሌላውን በሚፈልገው አቅጣጫ ለመጉዳት ጥረት ያደርጋል። በፋክክር ውስጥ ራሱን ለመግለጽ ጥረት ከማድረግም በተጨማሪ ሌላውን ለማጥቃት ማሰብና አንዳንድ እርምጃዎችን መውሰድ ይታይበታል። በዚህ ስልት ራሳቸውን መግለጽና የሚፈልጉትን ነገር ፈትለፊት መናገር የሚችሉ ሰዎች ተጠቃሚ ሲሆኑ ራሳቸውን ለመግለጽ የሚቸገሩና ድፍረት የሌላቸው ግን ይጎዳሉ። በፋክክር ውስጥ አንዱ ወገን ግቡን የሚመታው ሌላውን በመጉዳት ነው። የማጥቃት ዝንባሌ ያላቸው ሰዎች የሚፈልጉትን ነገር ከማግኘትም አልፎ ሌላውን ወገን ያጠቃሉ።

ሰዎች በፋክክር መንገድ ግጭት መያዝ ሲፈልጉ እርስ በርስ ፈትለፊት መጋፈጥ ይከሰታል። ይህ መጋፈጥ ደግሞ ትኩረትና ፍቅር ባለው ሁኔታ ሳይሆን አንዱ ሌላውን በመጎቀፍ፤ የሌላውን አሳብ በማጥላላት፤ በማስፈራራት፤ በተልድና በጥያቄ በማዋረድ ይገለጣል። የመጋፈጡ ዓላማ ሌላውን ለማሸነፍ ብቻ ነው። እንደ ሌሎች ስልቶች ሁሉ በፋክክር ውስጥ ብዙ ስልቶች በአንድ ጊዜ በሥራ ላይ ይውላሉ። ከእነዚህም ስልቶች ጥቂቶቹን አንመለከታለን። እነርሱም፡

ማስፈራራት፡- በፋክክር ውስጥ በእነዝነኛው የሚተገበረው ስልት ሌላውን ማስፈራራት ነው። አንዱ ወገን ሌላው የሚያስፈራራው በማስፈራራት ዓላማውን ከግብ ለማድረስ በማለብ ነው። የማስፈራራት ስልት በተለያዩ

ደረጃዎችና ዓውዶች በሥራ ላይ ሲውል ይታያል። ስምሳሌ አባት ልጁን «በሂሳብ ፈተና ከ90 በላይ ካላገኘህ! ስልደትህ ልብስ አይዝልህም» ይላል። የድርጅቱ የሥራ መሪ ደግሞ ሠራተኛውን «በዘዝኩህ መሠረት የማትሠራ ከሆንህ ባላቸው ላባትህ አንደኛል ዕውቅ» ይሰዛል። «ጥፋትህን ከደገምህ ከቡድናችን አናባርርሃለን» የሚሉ ግንግሮች የሚጠቀሱ ናቸው።

ግጭትን በመፍታት ሂደት ውስጥ ማስፈራራት የሆኑትንና ያልሆኑትን አሳቦችና ድርጊቶች ሰይቶ ማወቅ እንዲሁም ማስፈራራት ፍሬያማ የሚሆንበትን ዓውድ መሰየት አስፈላጊ ነው። አንድ አሳብ ወይም ድርጊት አስፈራሪ የሚሳለው የሚያስፈራራው ወገን ውጤቱን የሚቆጣጠር ሲሆንና ማስፈራራት የሚደረግበት ሰው ደግሞ ይህን በአሁኑኑ ጎን የሚመስከት ሲሆን ነው። ከዚህ በላይ ሰለአባትና ልጅ በተሰጠው ምሳሌ ውስጥ አባት (የሚያስፈራራው አካል) በልጁ ላይ ቅጣቱን ማምጣት (ውጤቱን መቆጣጠር) የሚችል ሲሆን ይህ ሁኔታ በልጁ አንድ አሁኑኑ ተጽዕኖ የሚቆጠር ከሆነ ነገሩ ማስፈራራት ነው ማለት ነው። አንድ መምህር ለተማሪው «ጥናታዊ ጽሑፍን በወቅቱ ካሰረክህ መመረቅ አትችልም» ቢል ማስፈራራት ሳይሆን ለተማሪው ማስጠንቀቂያን መስጠት ነው። ማስፈራራት ውጤታማ የሚሆነው ማስፈራራትን የሚቀበለው ሰው የማስፈራራት መንስኤ የሆነውን ጉዳይ ለማበወገድ እንቅስቃሴ የሚያደርግ ሲሆን ነው።

የቃላት ዛቻ ወይም ጥቃት፡- የቃላት ዛቻ ወይም ጥቃት በግንግር በመጠቀም ሰዎችን የማጥቃት እንቅስቃሴ ነው። በሰዎች ላይ ሲደርስ የሚችለውን ነገር ከመናገር አልፎ የሰዎችን የማንነት ክብርን በሚጎዳ መልክ መናገር ነው። ግንግር ትኩረት ያደረገው የሰዎችን ማንነት በማጥቃት ላይ ነው። በዚህ ውስጥ ትኩረት በግጭቱ ጉዳይ ላይ ሳይሆን በሰዎች ማንነት ጥቃት ላይ ነው። «ከአንቺ ጋር ከመናገር ይልቅ ከአንስላ ጋር መናገር ይሻላል»፤ «ጭንቅላት ያለው ሰው እንዲህ ዓይነት ተራ ነገር ያበባል ብዬ አላሰብም»፤ «አናንተ እኮ መገዛትን እንጂ መግዛትን አታውቁም»፤ «አንተ ባትናር በሰላም እንናር ነበር» የሚሉና የመሳሰሉት አባባሎች ትኩረት ያደረጉት በግጭት ጉዳዮች ላይ ሳይሆኑ የሰዎችን ማንነት በማጥቃት ላይ ነው። በዚህ ዓይነት ግንኙነት ውስጥ አንዱ የሌላውን ባሕርይ፣ ታሪክ፣ ችሎታ፣ ብቃት፣ መልክና የመሳሰሉትን ነገሮች ይተቻል።

ሰዎች ከአርስ በርሳቸው ጋር ያላቸው ግንኙነት የጠበቀ ሆኖ አያለ ግጭት በመካከላቸው ተከሰቶ በቃላት ጥቃት ውስጥ ከተገባ የሚወረወሩ መጥፎ ቃላት ከጦር የበሰጠ የውስጥን ማንነት ይወጋሉ። ከሚቀርቡት ሰው፣ ምስጢራቸውን ከሚያውቀውና ከሚያምኑት ሰው የቃላት ጥቃት ሲደርስ ልብን እጅግ ይሰብራል፤ ሕይወትንም ያናጋል። በአንዳንድ ሁኔታዎች ሰዎች በግል በእነርሱ ላይ ከሚደረገው የቃላት ጥቃት ይልቅ እነርሱ ራሳቸውን ከሚመድቡት ቡድን (ቤተሰብ፣ ሠፈር፣ ነገድ፣ ጎሣ...) ላይ የሚደረገው ጥቃት ያገባቸዋል።

ከጸታ አንጻር ሲታይ ሁለቱም ጸታዎች ማለትም ወንድና ሌት ይላቸብታል። የቃላት ጥቃት ግንኙነትን ያፈርሳል። አንዳንድ ጊዜ መልካምና አርኪ በሆነ ግንኙነት አልፎ አልፎ የቃላት ጥቃት በሚኖርበት

ጊዜ የመቻልና የመሸከም ሁኔታ ሲታይ ቀድሞውንም በማይፈለግ ግንኙነት ውስጥ ሊከሰት ግን ግንኙነቱን ያፈርሳል።

የቃላት ጥቃት የሚያደርሱ ሰዎች የሚጠቀሙባቸው ቃላት እንዲሁ በግንግር አሳባቸውን ከሚናገሩት የሚሰይበት ባሕርያት አሉት። ከእነዚህም ጥቂቶቹ የሚከተሉት ናቸው፡-

- ✓ መናገር የፈለጉት ነገር ግልጽ አይደለም፤
- ✓ ከትብብር ይልቅ በመቃወም ላይ ያተኮረ ነው፤
- ✓ ከግጭት ጉዳይ ይልቅ በግንኙነት ላይ ትኩረት ያደረገ ነው፤
- ✓ በለተበፋ ከማውራት ይልቅ በተበፋ መቁረጥ መንፈስ የተሞላ ነው፤
- ✓ ሰዎች ተቻችለው አብረው እንዳይኖሩ አንቅፋት የሚሆን ነው፤
- ✓ የሌሎች ሰዎችን አሳብ ከመደገፍ ይልቅ ብሉትን ይገልጻል፤
- ✓ ገንቢ የሆነ ሰው ስማምጣት የታሰመ አይደለም

በግንኙነት ውስጥ የቃላት ጥቃት ለአካላዊ ጥቃት መገንድ የሚያዘጋጅ ነው። የቃላት ጥቃት ከተፈጸመ በኋላ የአካል ጥቃት ይከተላል።

አካላዊ ጥቃት ፡- አካላዊ ጥቃት ማለት በሌላው ሰው አካል ላይ ጉዳት ወይም ሕመም ለማምጣት ታቅዶበት የሚደረግ ጥቃት ነው። አካላዊ ጥቃት የሚመጣው ማስፈራራትና የቃላት ጥቃት የማያረካ ስልት ሆኖ በማይገኝበት ሁኔታ ውስጥ ነው። የአካል ጥቃት ደረጃዎች አሉት። ቀሳልና ከባድ የሚባሉ የአካል ጥቃቶች ይኖራሉ። ስምሳሌ ሌላውን አንቆ በመያዝ መዛት፣ በጥፈ መምታት፣ ጠልፎ መጣል፣ እርስ በርስ መደባደብ... የአካል ጥቃት ዓይነቶች ናቸው።

በግጭት አይታ ሲታይ አንድ ወገን በሌላው ላይ የአካል ጥቃት ለማድረስ የሚፈልገው የራሱን አሳብና ፈቃድ በሌላው ላይ ለመጫን የሚረዳው መንገድ እንደሆነ በማስብ ነው። አንዱ ወገን ሌላው እንዲያደርግ የሚፈልገው ወይም ሌላው እንዳያደርግ የሚፈልገው እንዲሆንበት ለማድረግ ታስቦ ነው። ሆኖም በልቱ ጉዳት ከማምጣቱም በላይ የአንድ ወገንን ፍላጎት ብቻ የሚያረካ በመሆኑ ተመራጭነት የለውም። አንዳንድ ጊዜ ሰዎች በሌሎች አካል ላይ ጥቃት ማድረስ መልካም እንዳልሆነ ቢነገራቸውም ከማድረግ ግን አይታቀቡም። ይህ ስምን ይሆናል? ብሎ መጠየቅ ተገቢ ነው። ሰዎች በግጭት ውስጥ ሲገቡ እንዴት ምላሽ መስጠት እንደሚችሉ ይማራሉ። በቀድሞ ግንኙነቶቻቸው በተሰይሞ በቤተሰቦቻቸው ውስጥ በግጭት የሚሰጠው ምላሽ የአካል ጥቃት በማድረስ ከሆነ እነርሱ ሲያድጉ ከቤተሰብ የተማሩትን ዘይቤ ተግባራዊ ያደርጋሉ። ነገር ግን ሁሉም አካላዊ ጥቃት በሚለማመድ ቤተሰብ ውስጥ ያደጉ ሰዎች አካላዊ ጥቃት ማድረስን አንድ ዘይቤ ይዘው አይወጡም። አካላዊ ጥቃትን አንድ ዘይቤ ከማይጠቀሙ ቤተሰብ ተወልደው ያደጉ ሰዎችም አካላዊ ጥቃትን ማድረስ እንደ ዘይቤ ይዘውት ሲለማመዱ ይታያል። ሰዎች አካላዊ ጥቃትን በማድረስ ለግጭት ምላሽ መስጠትን ከቤተሰብ እንዲሁም ከአካባቢ ይማራሉ።

በግንኙነት ውስጥ ባሉት ወገኖች መካከል ትልቅ የሥልጣን ልዩነት ሲኖር አካላዊ ጥቃት ይከሰታል። ከፍተኛ ሥልጣን ያለው ወገን እነሱተኛ

ሥልጣን ያለውን ሲያዝና የሚጠበቀውን ምላሽ ካላገኘ ይገባል፤ የቃላት ጥቃት ያደርሱና ሁሉም ካልሠራሉት ወደ አካላዊ ጥቃት ይሄዳል። የሥልጣን አኩልነት በሌለው ግንኙነት ውስጥ አካላዊ ጥቃት ይዘወተራል።

አንዳንድ ሰዎች አካላዊ ጥቃት የሚያደርሱት ይህን እንደ አማራጭ መንገድ በመጠቀም ነው። አንዱ ከሌላው ጋር ሲነጋገር መግባባት ደረጃ ላይ መድረስ ካልቻለ ምን ማድረግ እንደሚገባው ባለማወቁ ነው። ከዚያም በሌላው ላይ አሳቡን ለመጫን በኃይል መጠቀምን ይጀምራል። ከዚህ ሁኔታ በመነሳት በሰዎች መካከል አለመግባባት ሲፈጠር ግጭቱን እንዴት መያዝ እንደሚቻል ገንቢ የሆኑ መንገዶችን በመማር የአካል ጥቃትን መቀነስ ይቻላል ማለት ነው። ሰዎች የአካል ጥቃት ሳያደርሱ አሳባቸውን በትክክልና ሌላውን ሊጎዱ በማይችሉበት መንገድ በማስተላለፍ የሚፈልጉት ነገር እንዲሆንላቸው ማድረግ ይችላሉ። ግን እነዚህ ገንቢ የሆኑ መንገዶች የማይታወቁ ከሆነ አካላዊ ጥቃት እንደ ብቸኛ አማራጭ ይታያል።

በአጠቃላይ በግጭት ውስጥ ለሰአካላዊ ጥቃት ሲታሰብ የሚከተሉትን ጥቅል አሳቦች መናገር ይቻላል። (1) አካላዊ ጥቃት የቃላት ጥቃት ተከትሎ የሚመጣ ከሰተት ነው። (2) በቅርብ ግንኙነት ውስጥ አካላዊ ጥቃት በሁለቱም ወገኖች ተሳትፎ ይከሰታል። (3) ከወንጀላዊ ይልቅ ሴቶችና ልጆች የአካላዊ ጥቃት ስብዓዎች ናቸው። (4) የአካላዊ ጥቃት ስለባ የሆኑ ወገኖች ከዚያ ለመውጣት የሚያደርጉት ጥረት እምብዛም አይሰካም። ለምሳሌ በትዳር ውስጥ ጥቃት የሚደርስበት ወገን ተዳሩን እኖርሶ ከመሄድ ይልቅ በግንኙነቱ ውስጥ መቆየትን ይመርጣል። (5) የአካል ጥቃት ተጠቂና አጥቂው ስለአካል ጥቃቱ የተለያየ ግንዛቤ አላቸው።

የማመቻዎች ዘይቤ

አያንዳንዱ በግጭት ውስጥ የተሳተፉ ወገኖች ግማሽ መንገድ በመሄድ ጥቂት ነገር በማጣትና በማግኘት የሚደራጀብት ሁኔታ ነው። በዚህ መንገድ ሰዎች ፍላጎታቸውን ከግብ ለማድረስ አቋማቸውን ያንጸባርቃሉ እንደዚሁም ከሌሎች ጋር ይተባበራሉ። ይህ ስልት «ትንሽ ሰጥቶ ትንሽ መቀበል» በሚል መርሕ አሳብ ላይ የተመሠረተ ነው። በግጭት ውስጥ የተሳተፉ ወገኖች ሲያመቻሙ አንዳንድ ግቦቻቸውን በመተው ሌሎችን ግቦች ያገኛሉ። ሁለት ወገኖች ወደ ማመቻዎች ዘይቤ ውስጥ የሚገቡት ሁለቱም ተመጣጣኝ የሆነ ሥልጣን ሲኖራቸው ነው። ይህ በሌለበት ሁኔታ ውስጥ ለማመቻዎች የሚያስገድዱ ተጽዕኖዎች አይኖሩም።

አንዳንድ ወገኖች ማመቻዎችን አይፈልጉም። ምክንያቱም ከሌላው ወገን ጋር ግንኙነት ለመቀጠል ብለው መልካም ነው ብለው የያዙትን ነገር ይተዋሉ። ግጭትን ከመፍታት እንጂ ሲታይ ማመቻዎች የራሱ የሆነ ጥቅምና ጉዳት አለው። እነዚህም የሚከተሉት ናቸው።

የማመቻዎች ዘይቤ ጥቅሞች

- > በአጭር ጊዜ ውስጥ ያለብዙ የኃይልና የጊዜ ብክነት መስማማት ላይ ለመድረስ ይረዳል፤
- > በሁለት ወገኖች መካከል የሥልጣን መጣጣም እንዲኖር ግድ ይላል፤

> ሌሎች ስልቶች የማይሠሩ ሆነው ከተገኙ የሚመረጥ ዘዴ ነው።

የማመቻዎች ዘይቤ የሚያስከትለው ጉዳቶች

- ❖ ብዙዎች ማመቻዎችን እንደ ኪሣራ እንጂ እንደ ማሸነፍ ወይም ማግኘት አይቆጥሩም፤
- ❖ ቀላል ዘይቤ ስለሆነ ሰዎች የተለያዩ አማራጭ መፍትሔዎችን ሳይፈልጉ ይጠቀሙበታል፤
- ❖ የግጭቱን ጉዳዮች በጥልቀት ከመነጋገር ይልቅ ቶሎ ለመገላገል የሚወሰድ ዕጣ እንደ መጣጣል ዓይነት ዘይቤ ነው።

ግጭትን በማመቻዎች ለመፍታት ጥረት በሚደረግበት ወቅት ሰዎች የተለያዩ ስልቶችን ይጠቀሙበታል። ከእነዚህም ጥቂቶቹ የሚከተሉት ናቸው። እነርሱም፡-

- ✓ ፍትሐዊ የሆነ ድርሻን መጠየቅ አያንዳንዱ ያለውን ገብረት፤ ሥልጣን፤ ኃላፊነትና የመሳሰሉትን ነገሮች እኩል መካፈል እንዲችል የሚያደርግ ስልት ነው።
- ✓ አማራጭ አሳብ ማቅረብ ለምሳሌ አንድ ሰው የገንዘብ ዕዳ ቢኖርበት ተበዳሪው ገንዘብ መክፈል ባይችል ለእስዳሪው ሥራ በመሥራት ዕዳውን እንዲከፍል መጠየቅ፤
- ✓ የሚገኘውን ጥቅም አተልቆ፤ ኪሣራውን አሳገሮ ማሳየት ለምሳሌ አንድ አስተማሪ ሥራውን ለቅቆ ሌላ በታ ለመሄድ ይፈልጋል። በትምህርት ቤቱና በአስተማሪው መካከል ድርድር ተደርጎ ትምህርት ቤቱ የደመወዝ ጭማሪ ለማድረግ፤ አስተማሪው ደግሞ ግማሽ ዓመት ለመቆየት መስማማት፤
- ✓ መፍትሔ መስጠት በግጭቱ ዙሪያ በጥልቀት ለመወያየት ጊዜ ስለማይኖር አሁን እንዲህ እናድርግና ካልሆነ ደግሞ ሌላ ጊዜ ሌላ ነገር እንሞክራለን የሚል አሳብ ማቅረብ፤

ሁለት ወገኖች ማመቻዎችን የሚመለከቱበት ሁኔታ የተለያየ ነው። ለአንዳንዶች ማመቻዎች «ሁለታችንም አንድ ነገር አጥተናል» ማለት ሲሆን ሌሎች ደግሞ «ሁለታችንም አንድ ነገር አገኘን» ሊሆን ይችላል። ማመቻዎች ልክኛና ሚዛናዊ በሆነ ሁኔታ ለራሱም ለሌሎችም ማሰብ እንደሆነ ተደርጎም ይታሰባል።

የመስማማት ዘይቤ (የራሱን ትቶ ሌላውን ማስደሰት)

በግጭት መፍታት ሂደት ውስጥ አንድ ወገን የራሱን ዓላማና ፍላጎት ወደ ጎን በመተው ከሌላው ወገን ጋር ለመስማማት የሚፈልግበት ዘይቤ ነው። ይህን ዓይነት ዘይቤ ለሚከተል ወገን ከሌሎች ጋር ያለውን ግንኙነት መጠበቅ እንደ ትልቅ ግብ ይታሰባል። በሂደቱ የሚፈለገው ነገር የራሱን ነገር ትቶ ሌላውን ወገን ማስደሰት ነው። የሌሎችን ፍላጎት ማርካት፤ ለሌሎች ዓላማ ሥፍራ መስጠት፤ ምንም ቢሆን መስማማት መቻል፤ የሌሎችን አሳብና እመስካክት ተከትሎ መሄድና ሌሎች ሰዎች የሚጠበቁትን ነገር ለማሟላት መስጠት የዚህ ዘይቤ ባሕርያት ናቸው።

ስዎች የራሳቸውን ፍላጎትና ዓላማ ትተው የሌሎችን ፍላጎትና ዓላማ ለመቀበል ቢነሱ ደስ እያሳቸው ወይም ምንም እማራጭ መንገድ ከሳልታቸው ወይም የማይቻል መስሎ ለሰታቸው ሊሆን ይችላል። በውስጣቸው በጣም እየተቆጡ ግን «ከሺ ከንቀበላለን» ይላሉ። ሌላው ወገን ከእንዱ የበለጠ ሥልጣን ካለው፣ የባለሥልጣኑን አላብ እምቢ ማለት ትልቅ ዋጋ የሚያስከፍል ሆኖ ከታየ ሳይወድ በገድ ግን በደስታ እንደሚቀበል ዓይነት ወገን ይቀበላል። እንዳንድ ጊዜ ለሌሎች ዓላማና ፍላጎት ማግባደድ የራስ ወገን የሆኑት እንዳይገዱም ለመከላከል ተብሎ ነው። በግጭቱ ውስጥ ከፍተኛ ሥልጣን ያለውን ከካል እምቢ ማለት በቀጥታ በግጭቱ ውስጥ ተሳታፊ ከሆኑት ለዎች ውጭ ሌሎችም ሊያስጠቃ የሚችል ጉዳይ በመሆኑ ለራስ ወገን ከማስብ የተነሳ ለጊዜው እሺ መባል ይኖራል። ይህ ለጊዜው መፍትሔ ሆኖ ቢታይም ዘላቂነት ያለው ጥቅም ለወገን የሚመጣው ሳይቋርጡ ከፍተኛ ሥልጣን ካለው ወገን ጋር የራሱን ፍላጎትና ዓላማ ይዞ በመደራደር ነው።

በግጭት ውስጥ የራሱን ፍላጎትና ዓላማ በመተው ሌላውን ለማስደለት መደራደር የራሱ የሆነ ጥቅምና ጉዳት አለው። እነዚህም ጥቅሞችና ጉዳቶች እንደሚከተለው እንመለከታለን። እነርሱም

የመስማማት ዘይቤ ጥቅሞች

- ❖ አንዱ ወገን የያዘው ፍላጎትና ዓላማ ትክክል አለመሆኑን ከተረዳ የሌላውን መቀበሉ መልካም ነው፤
- ❖ ድርድር የሚደረግበት ጉዳይ አንዱ ብዙም ጠቃሚ ሆኖ ካልታየው ጥቂት ስጥቶ ብዙውን ስመጠበቅ የሌላው ዓላማ መቀበል ጉዳት የለውም፤
- ❖ አንዱ ወገን ሌላውን እንዳያጠቃ ለመከላከል ይረዳል፤ ሁኔታውን አውቆ ቶሎ እሺ በማለት ለማምለጥ ይጠቅማል፤
- ❖ አንዱ ወገን በምንም መልኩ መሸነፉ የማይቀር እንደሆነ ካወቀ ቶሎ እጅ ቢለጥ የተሻለ ነው፤
- ❖ እሁን ባለበት ሁኔታ ግንኙነቱን ማቆየት ጠቃሚ ሆኖ ሊታይ ግጭቱን ገዛድ ሳለማውጣት ይመረጣል።

የመስማማት ዘይቤ የሚያስከትላቸው ጉዳቶች

- ✓ ከሳይ ለዎች መልካም ግንኙነት ያላቸው እየመለሳቸው ውስጥ ሰውስጥ ግን ለበቀል እንዲዘጋጁ ያደርጋቸዋል፤
- ✓ ለዎች ስለግጭቱ ጉዳይ በሚገባ ተወያይተውበት የተሻለ እማራጭ መፍትሔ እንዳያመጡ እንቅፋት ይሆግባቸዋል፤
- ✓ በሁለቱ ወገኖች መካከል ያለው ግንኙነት ምን ያህል ጠንካራ እንደሆነና ለዎቹ ለግንኙነቱ ያላቸው መለጠት ምን ያህል እንደሆነ ማወቅ አዳጋች ነው። ምክንያቱም አንዱ ራሱን ሳይሆን ለሌላው ይኖራል፤
- ✓ ይህ ዘይቤ አንድ ወገን ተጠቂ እንዲሆን ያደርጋል፤ በዚህም የሥልጣን አክልነት እንዳይኖር መንገድ ይከፍታል፤
- ✓ ለጊዜው ጥሩ እደረገ ለመባል እንጂ ጥሩ የሆነውን ዘላቂ ነገር አያስገኝም።

የመስማማት ዘይቤ መገለጫዎች

በመስማማት ወይም የራሱን ፍላጎትና ዓላማ ቶቶ የሌላውን ወገን ፍላጎትና ዓላማ መቀበል በተለያዩ መንገዶች ይገለጣል። ከነዚህም መንገዶች ጥቂቶቹ፡

- ❖ በግጭት ጉዳይ ላይ ውይይት ሊደርግ የራስ ፍላጎትና ዓላማ እንደማይለካ በመረዳት መተው ሊሆን «እንደ ወደደህ እድርግ» «እኔ በዚህ ጉዳይ ላይ መከራከር አልፈልግም» በማለት ይገለጣል።
- ❖ ራሱን ከግንኙነቱ በማላቀቅ ስምሳሌ የሚሰጠውን ጋላፊነት መውሰድ ያልፈገ ወገን «እኔ ምንም ቢሆን ግድ የሰኝም፤ ከሚቀጥለው ሳምንት ጀምሮ ከዚህ ስለማልኖር ግድ የሰኝም» በማለት ውሳኔው እንዳይወሰን ያለውን አላቡን በመግለጽ ግን ቢወስንም ማምለጫ መንገድ ለላላች ምን ቸገረኝ ዓይነት ስሜት ማላየት ነው።
- ❖ የራሱን ፍላጎትና ዓላማን በማፈን የሌላውን አላብ መቀበል ለምሳሌ እንድ ሠራተኛ ቶሎ ወደ ቤቱ መሄድ እየፈለገ ከሠራው ከሥራ ለዓት ውጭ ሥራ ቢያዘው እቤት መሄድ እንደሚፈልግ ከመናገር ይልቅ «ምንም ችግር የለም፤ ቆይቼ እሠራለሁ» ማለት፤
- ❖ ለሰምምነት ትኩረት እንደሚለጥ በማመልከት፤ ስምሳሌ ሁለት ወገኖች በነበራቸው ግንኙነት ውስጥ ተበዳድሰው እያሉ ሲነጋገሩ ከንዱ ሰላለፈው ነገር አንስቶ ስመነጋገር ሊፈልግ «ምንም እይደለም፤ ያስፈ ነገር እኮ ተረሰቷል» ማለት ለሰምምነት ያለውን ምኞት ያሳያል።

እነዚህ ከላይ የተጠቀሱት ስልቶች ሁለት ወገኖች በመልካም ግንኙነት ውስጥ ተከባብረውና ተቻችለው እንዲኖሩ ሊያደርጉ የሚችሉ መንገዶች እይደሉም። በግንኙነት ውስጥ እንዱ የራሱን ነገር በመተው ለሌላው ወገን የሚኖር ከሆነ በአኩልነት ሳይ የተመሠረተ ግንኙነት በሁለቱም ወገኖች መካከል የለም ማለት ነው። በዚህ ዓይነት ግንኙነት ውስጥ ደግሞ እርካታና ደለታ እይገኝም። ስለዚህ በዚህ መንገድ ግጭትን ለመፍታት ማሳብ ለጊዜው ነገሮችን በቸልታ ከማላለፍ በስተቀር ዘላቂነት ያለውን መፍትሔ አይለጥም።

የመተባበር ዘይቤ

በግጭት ውስጥ የተሳተፉት ወገኖች ለራሳቸው ዓላማ እየቆሙ፤ የሌላውንም ዓላማ በማከበር እንዲሁም ለተፈጠረው ግጭት በተሳካ ሁኔታ አልባት ለመስጠትና ግንኙነታቸውን የበለጠ ለማሻሻል የሚንቀሳቀሱበት መንገድ የትብብር ስልት ይባላል። በትብብር ስልት ውስጥ እያንዳንዱ ወገን ለራሱ ፍላጎትና ዓላማ ያለው ትኩረት ከፍተኛ ነው። በትብብር ስልት ውስጥ አንዱ ወገን ሌላውን ወገን በግጭቱ ጉዳይ ላይ ለመነጋገር ይጋብዛል። አያንዳንዳቸው በግጭቱ ጉዳይ ላይ ያላቸውን አላብ በማቅረብ ሁለቱም አኩል ሊያረካ ወደሚችል መፍትሔ ለማድረስ ከብረው ይሄዳሉ።

በመተባበር ዘይቤ ውስጥ አያንዳንዱ ወገን የሚያሳየው ባሕርይ የሚከተሉትን ነጥቦች ያጠቃልላል። እነርሱም፡-

- እንዲሁ ከሌላው ጋር በመተባበር የግጭቱን ጉዳይ በትክክል መርምሮ ሁለቱም ሊቀበሉ የሚችሉትን መፍትሔ ይፈልጋል፤
- የእያንዳንዱን እሳብ እንድላይ በማቀናጀት በጋራ ወደ ውሳኔ ለመድረስ ጥረት ይደረጋል፤
- ሁለቱም የሚጠበቁት መፍትሔ እንዲገኝ ጠንክሮ የመሥራት መንፈስ ይታያል፤
- ስለግጭቱ ጉዳይ እያንዳንዱ የሚያውቀውን ትክክለኛ መረጃ በመስጠት ይተባበራል፤
- እያንዳንዱ በግጭት ውስጥ ያለውን ሚና በመግለጽ ለፈጸመው ነገር ኃላፊነት ይወስዳል፤
- እያንዳንዱ ወገን ትኩረት የሚያደርገው በግጭቱ ጉዳዩ ላይ እንዲ እርህ በርህ በመጠቃቃት ላይ እይደስም፤
- እያንዳንዱ በጉዳዩ ላይ ያለውን እሳብ በግልጽ በማቅረብ በተቻለ መጠን እጅግ መልካም የሆነ መፍትሔ እንዲመጣ መፈለግና የመሳሰሉት ናቸው።

በዚህ የትብብር ስልት ውስጥ ሁለቱም ወገኖች የተገኘውን የመፍትሔ እሳብ እመዛዝነው የሚያጠግባቸው ሆኖ እስካላገኙት ድረስ በግጭቱ ላይ መሥራቱ ይቀጥላል። ሁለቱም የጋራ ግንባር ፈጥረው አብረው ይሠራሉ። ይህ ስልት እያንዳንዱ ወገን ያላቸውን መልካም ውይይት ችሎታዎቻቸውን እንዲጠቀሙበት ግድ የሚል ነው።

እንደ ማንኛውም የግጭት መፍቻ ዘይቤዎች በመተባበር ግጭትን ለመፍታት መሞከርም የራሱ የሆነ ጥቅምና ጉዳት አለው። ከእነዚህም የሚከተሉት ነጥቦች የሚጠቀሱ ናቸው። እነርሱም፡-

የመተባበር ዘይቤ ጥቅሞች

- ❖ እንዳቸው ሁለቱንም የሚያረካ መፍትሔ ስመፈለግ መለጠት ሊኖራቸው ይሠራል፤
- ❖ የተሻለ መፍትሔ እንዲመጣ ጥረት ያደርጋል፤ ለሌላው ወገን እክብርትን ይሰጣል፤ መፍትሔ ከተገኘ ሁሉም ወገኖች ለመፍትሔ ተገዥ ይሆናሉ፤
- ❖ ሁለቱም መፍትሔ በአውነተኛ መረጃና ስሜት ላይ የተመሠረተ እንደሆነ ያስባሉ፤
- ❖ ሰዎች በሙሉ ኃይላቸው ለመፍትሔ አብረው ስለሚሠሩ ግንኙነቱ ዘላቂና ጠንካራ እንዲሆን ያደርጋል፤
- ❖ በሰዎች መካከል ግንኙነት በትብብር የሚመሠረት መሆኑንና በግጭት መፍታት ሂደት ውስጥ በጉዳይ ላይ ትኩረት ማድረግ ጠቃሚ መሆኑን ያሳያል፤
- ❖ ሰዎች ግጭትን በመፍታት ሂደት ውስጥ ጥቃት እንዳያደርሱ ይከላከላል፤
- ❖ ግጭት ነገሊ ሊሆን እንደሚችል ያሳያል፤

የመተባበር ዘይቤ የሚያስከትለው ጉዳቶች

- የግጭቱ ጉዳይ ብዙ ውይይት የማያስፈልግ ከሆነ ዘይቤው ጊዜንና ኃይል ያባክናል፤
- በግጭት መፍታት ሂደቱ በንግግር ችሎታ እውቀትና ልምድ ያላቸው ወገኖች ከሌሎች ይልቅ ተጠቃሚ ሊሆኑ፤ ሌሎችን ሊጠመዝዙ ይችላሉ፤
- በቡድን ውስጥ ለመተባበር ፈቃደኛ የማይሆን ሰው ካለ ሂደቱ ሊበተንገል ይችላል፤

በትብብር ዘይቤ ውስጥ ሰዎች የተለያዩ ስልቶችን በመጠቀም ግባቸውን ለመምታት ጥረት ያደርጋሉ። ከእነዚህም ጥቂቶቹ፡ ግጭቱን የተመለከቱ ነገሮችን በግልጽ መናገር፤ ሌላው ወገን በግልጽ ማግኘት የማይችላቸውን የግል እሳብን፤ ስሜትንና ዓላማን መግለጽ፤ ሌላውን የሚደግፍ እሳብ መስጠት፤ ከሌላው ወገን ጋር ለመተባበር ፈቃደኛነትን መግለጽ፤ የራሱን ኃላፊነት በመውሰድ ወደ መፍትሔ እሳብ መሄድና የመሳሰሉት የሚጠቀሱ ናቸው።

ግጭት የመፍታት ዘይቤ ከመንፈሳዊ እይታ

መጽሐፍ ቅዱስ ክርስቲያኖች በግንኙነት ውስጥ ግጭት በሚፈጠርበት ወቅት እንዴት መያዝ እንደሚገባቸው ጠቃሚ ምክሮችን ይሰጣል። ከእነዚህም ጥቂቶቹን እንደሚከተለው እንመስክታለን።

ክርስቲያኖች በግጭት ውስጥ በሚሆኑበት ወቅት በእግዚአብሔር ጸጋ ላይ በመደገፍ መልካም የሆነ እርምጃ በመውሰድ የተፈጠረው ችግር መፍትሔ እንዲያገኝ የማድረግ ኃላፊነት አለባቸው። ይህን ሲያደርጉ የራሳቸውን የእሳብ ውጥን በመተው ማሰትም እንድላቸው በተፈጥሮአዊ ማንነቱ ለማድረግ የሚነሳሳውን እሳብ ወደኃላ በመተው ለተቀናቃኝ ወገን ፍቅር፤ ምሕረትና ይቅርታ በማሳየት ነው። በግንኙነት ውስጥ ግጭት ሲፈጠር በስብዓዊ ማለተዋል ላይ በመደገፍ ዘላቂነት ያለውን እርቅና ሰላም ማምጣት አዳጋች ስለሆነ በእግዚአብሔር መታመንና መደገፍ ያስፈልጋል።

- በፍጹም ልብህ በእግዚአብሔር ታመን፤
- በራስህ ማስተዋል አትደገፍ፤
- በመንገድህ ሁሉ እርሱን እወቅ፤
- እርሱም ኅዳናህን ያቀናልሃል፤
- በራስህ እስተያየት ጠቢብ አትሁን፤
- እግዚአብሔርን ፍራ፡ከክፋትም ራቅ (ምሳ.3:5-7)

ክርስቲያኖች የእግዚአብሔርን መልካምነት ለዓለም ከሚያሳዩበት መንገዶች አንዱ በግጭት ውስጥ ከፋን በመልካም ንግግርና ተግባር በማሸነፍ እንደሆነ መገንዘብ ተገቢ ነው።

ለማንም ስለከፋ ፈንታ ከፋን አትመልሱ በሰው ሁሉ ፊት መልካም የሆነውን አስቡ...ከፋውን በመልካም እሸንፍ እንዲ በከፋ እትሸነፍ (ሮሜ.12:17/21)

በግጭት ውስጥ በፍርሃ እግዚአብሔር ውስጥ መሆን ግጭት ወደማይፈለግበት አቅጣጫ በሚሄድበት ወቅት በሰሜን ሆኖ በጊላ የሚጸጽት ንግግር ከመናገርና ድርጊት ከመሥራት ይጠብቃል። በሰዚህ በግጭት ውስጥ ሲሆኑ ለእግዚአብሔር ቃል መታዘዝ ያስፈልጋል። ክርስቲያኖች ለመታዘዝ ፈቃደኞች ሲሆኑ ጌታ ከሁኔታዎች በላይ በሆነ መንገድ መልካምን ነገር ለማድረግ የሚያስችላቸውን ኃይልና ብርታትን ይለጣቸዋል። ስለሆነም ክርስቲያኖች በግጭት ውስጥ ሲገቡ «በዚህ ሁኔታ ውስጥ እግዚአብሔርን እንዴት ማስከበር እችላለሁ?» የሚል ጥያቄ መጠየቅ ወደ መልካም እርምጃ አንዲሄዱ ይረዳቸዋል።

በሰብዓዊ እይታ ልዎች ለጠላቶቻቸው መልካም ነገርን አያደርጉም። የእግዚአብሔር ቃል «ጠላቶቻችሁን ወደዱ! ለሚጠሉአችሁም መልካም አድርጉ! የሚረግመው አችሁም መርቁ! ለሚበድሉአችሁም ጸልዩ» የሚለውን ቃል መታዘዝ ያለእግዚአብሔር እርዳታ የማይታሰብ ነው።

ለበዳይ መልካም ነገሮችን ማድረግ የሚያገዙ አሳቦች

በግንኙነት ውስጥ ግጭት በሚፈጠርበት ጊዜ ክርስቲያን ለተቀናቃኝ መልካም ማድረግ የሚችልባቸው ብዙ አማራጭ መንገዶች አሉ። ከእነዚህም የሚከተሉት የሚጠቀሱ ናቸው። እነርሱም፦

☑ ክራስ ይልቅ ለሌላው ለው የሚጠቅምን ነገር መመልከት (ፊልጵ.2:3-4)፦ ክርስቲያን ለውየውን እንደ ጠላት ከማየት ይልቅ ግጭትን ባሳለው ጉዳይ ላይ ትኩረት በማድረግ ሌላውን እንደ ባልንደራው በመቀበል መልካም ነገር እንዲሆንለት ማሰብና ማድረግ ይችላል። በግጭት ጉዳይ ላይ ለመነጋገር ሌላውን በመጋበዝ፣ በማቅረብና በጋራ ለሁለቱ ወገን የሚጠቅመውን መፍትሔ ለማምጣት ጥረት ማድረግ ክራስ ወዳድነት ያለፈ ሥራ ነው። ለሌላው ወገን ያልበራሰትን አሳብና አማራጭ አሳብ በማሳየት በፍቅርና በትሕትና በማቅረብ ፍላጎቱ ከግብ የሚደርስበትን መንገድ መፈለግ ሌላው እንዲተባበር የመጥራት ኃይል አለው።

☑ ሌላው ወገን ከሐቅም በላይ የሆነ የግል ችግር ካለው በመርዳት (ገላ.6:2:9-10)፦ አንዳንዶች ግጭት ውስጥ የሚገቡት በራሳቸው የግል ችግር ምክንያት ሲሆን ይችላል። ከሌላው ወገን ጋር መጋጨታቸው የራሳቸውን የግል ችግር ለመያዝ ከሚያደርጉበት ጥረቶች ውስጥ አንዱ ሲሆን ይችላል። ግጭቱ በሕይወታቸው ውስጥ የሆነ ችግር መኖሩ የሚጠቁም ያልከት ነው። በዚህ ሁኔታ ውስጥ ያሉትን ለዎች ለማገዝ መዘጋጀት ለዎች የግል ችግራቸውን እንዲፈቱ መርዳት ይሆናል። በዚህ መልኩ ሲታይ ግጭት ለሌሎች ለዎች መንፈሳዊ፣ ለሜታዊና ቁሳዊ የሆነ ድጋፍ በማድረግ ችግሮቻቸውን እንዲፈቱ ምላሽ የሚሰጥበት ዕድል ነው።

በሰዚህ ሌሎችን እንደ ተቀናቃኝ ብቻ በመመልከት ራስን ለመከላከል ከማለብ ይልቅ በችግር ውስጥ ያሉትን ለዎች ለመርዳት መነሳሳት የተሻለ ፍሬያማ ይሆናል። ለዎች የተሻለመትን ሽከም የሚያቀሩበትን መንገድ በማሳየት መርዳት ይቻላል። አንደኛዱ የሕይወት ሽከም ከግል አልፎ

ሌሎችን የሚጎዳ ለሰሜን ሽከሙን ማቅበል ግጭቱን ለመፍታት መንገድ የሚጠርግ ወይም ለግጭቱም መፍትሔ ሲሆን ይችላል።

በግጭት ውስጥ ሌሎችን በማገዝና በመሸከም መፍትሔ መፈለግ መቻል፣ ለሌሎች ለዎች መልካም ምላሴ ለመሆን ጥሩ አጋጣሚ ነው። ግጭት ውስጥ ከተገባ በጊላ ለተቀናቃኝ ፍቅር ማሳየትና ራስን በመግዛት ግጭቱን በመያዝ ወደ መፍትሔ መምጣት ሌሎች በግጭት ውስጥ ያሉ ወገኖች በተመሳሳይ ሁኔታ ግጭትን በመያዝ ወደ መፍትሔ መድረስ እንዲችሉ ምላሴ ይሆኑላቸዋል። ለሰዚህ ክርስቲያኖች ከእርስ በርሳቸው ጋር ሆነ ከሌሎች ጋር ግጭት ውስጥ በሚገቡበት ጊዜ ማለብ ከሚገባቸው ነገሮች ዋና አሳቦች መካከል አንዱ «ለዎች ለሰላምና ለላም ከእኔ ምን ሲማሩ ይችላሉ?» የሚለውን አሳብ ነው። ክርስቲያኖች ግጭትን በገንቢ ሁኔታ መያዝ ከቻሉ ለሌሎች ለዎች መልካም ምላሴዎች ይሆናሉ።

☑ ግጭትን እንደ መግሪያ መንገድ መጠቀም፦ ግጭት በዎች ራሳቸውን ይበልጥ በማወቅ በሕይወታቸው እንዲያድጉ ምክንያት ሲሆን ይችላል። መቼም እንደ ክርስቲያኖች እግዚአብሔር ለከፋ ነገር የታለመውን ግጭት ወደ በጎ ነገር በመለወጥ ለማድረጋቸው ምክንያት ሲያደርግ ይችላል። ክርስቲያኖች በእግዚአብሔር ፈቃድ ውስጥ ይነሩ እንጂ በግንኙነታቸው ውስጥ የሚፈጠረው ግጭት እንደ እግዚአብሔር አሳብ ከተያዘ የሚያስተምረው የሆነ በጎ ትምህርት ይኖሯል።

እግዚአብሔር ክርስቲያኖች በሕይወታቸው እንዲያድጉ የሚያደርገው ሁልጊዜ በመልካምና ምቹ ሁኔታ ውስጥ በማሳለፍ ብቻ ሳይሆን አንዳንድ ጊዜ በማይመች ሁኔታ ውስጥ ለምሳሌ በግንኙነት ውስጥ ግጭት ሲፈጠር አጋጣሚውን በመጠቀም ሕይወታቸው እንዲሞረድ ማድረግ ይችላል። በግጭት ውስጥ ሲሆኑ ለዎች ድክመታቸውን ይረዳሉ። ድክመታቸውን ማወቃቸው ደግሞ በእግዚአብሔር እርዳት የራሳቸውም ጥረት ታክለብት ወደ ለውጥ ማምራት እንደሚቻል ይገነዘባሉ። የራስን ድክመት ማወቅ በራሱ ወደ ለውጥ ባያመራም ድክመትን ለማሻሻል ጥረት ሲደረግ ግን ለውጥና እድገት ሲመጣ ለሰሜኑል በግጭት ወቅት የራስን ድክመት ማወቅ ጥቅም አለው።

ግጭት የለዎችን ድክመት ከማሳየትም በላይ ለዎች በኃጢአት የተበከለ አሳብና ድርጊት እንዳላቸው ያመለክታል። የግጭት ምንጭ የሆነው ኃጢአት በለው ጥረት አይወገድም። ኃጢአትን ለማስወገድ ወደ እግዚአብሔር በመቅረብ ንብሐ መግባትን ይጠይቃል። በሕይወት በመለወጥ ግጭትን ለመፍታት ከቀድሞ ይልቅ አሁን ወደ እግዚአብሔር መቅረብን ያመጣል።

ለዎች ተግዳሮት ካለበት ሁኔታ ጋር በሚታገሉበት ጊዜ ራሳቸውን ይመረምራሉ። ተግዳሮቱን ገንቢ በሆነ ሁኔታ ለማለፍ የተለያዩ መከራዎችን ያደርጋሉ። በዚህ በሕይወታቸው አንድ እርምጃ ወደፊት መሄድ ይችላሉ። ግጭት የለዎች ሕይወት እንዲጠራ የሚያደርግ መሣሪያ ነው። የወርቅ ጥራቱ የሚጨምረው በአሳት ውስጥ በተደጋጋሚ ባለፈበት መጠን እንደሆነ ሁሉ የክርስቲያኖችም ሕይወት (ባሕርይ፣ ትዕግንት...) የበለለ የሚሆነው ተግዳሮት ባለባቸው የተለያዩ ሁኔታዎች ውስጥ ሲያልፉ ነው። ከእነዚህም አንዱ ግጭት ውስጥ በማለፍ ነው። የተቀናቃኝ መኖር ያበረታል፣ ያጸናል፣

ባሕርይን ይቀርጻል። ስለዚህ በግንኙነት ውስጥ ግጭት ሊያጋጥም እንደ መልካም አስተማሪ በመቀበል ሰላድነት ማዋል ብልህነት ከመሆኑም ባሻገር የተፈጠረውን ግጭት በገንቢ ሁኔታ ስመፍታት ይገባል።

ግጭትን ገንቢ በሆነ መንገድ ለመያዝ የሚረዱ አሳቦች

ከሰዎች ጋር ሰላምን ፈጥሮ ስመኖር ወይም ግጭትን በገንቢ መንገድ ለመያዝ የሚያገለግሉ አራት መሠረታዊ መርሆዎችን ከእግዚአብሔር ቃል መጥቀስ ይቻላል። እነርሱም፦

☑ በግጭት ውስጥ እግዚአብሔርን ለማክበር ፈቃደኛ መሆን፡- እንደ ክርስቶስ ተከታይ እንድ ምዕመን በምንም ሁኔታ ውስጥ ቢገባ ለእግዚአብሔር ክብር እየሰጠ ለማሰፍ ራሱን መስጠት ይጠበቅበታል። በግጭት ውስጥ ቢሆንም በሚሆነው ነገር እግዚአብሔርን ለማክበር መዘጋጀት ግጭትን ስለክርስቶስ ክብር ለማዋል ይረዳል። እግዚአብሔር በግጭት ሂደት ውስጥ ክብር የሚያገኘው ግጭቱ እንደ ቃሉ ተይዞ ግንኙነት ሊገነባ፣ የሰዎችን ሕይወት ሊያንጸና ዘላቂነት ያሰው ስላም የሚያስገኝ ሊሆን ነው። እንድ እማኝ ስዚህ ዓይነት መልካም ዓላማ ራሱን ያዘጋጀ፣ የሰጠና ዋጋም የሚያስከፍል ከሆነ ስመክራል ፈቃደኛ ሊሆን ይገባል።

☑ ራሱን መመርመር ማለትም በግል ለግጭቱ መፈጠር ያደረጉትን ድርሻ ለይቶ በማወቅ ለእነዚያ ነገሮች ኃላፊነትን መውሰድ፡- በሌላው ወገን ዓይን ውስጥ ያሰውን ጉድፍ እጥርቶ ለማየት አስቀድሞ በራስ ዓይን ውስጥ ያሰውን ጥሰሶ ማወቅና ማስወገድ ይረዳል። «በወንድምህም ዓይን ያሰውን ጉድፍ ስለምን ታያለህ፤ በዓይንህ ግን ያሰውን ምስሶ ስለምን አትመለከትም? ወይም ወንድምህን ከዓይንህ ጉድፍ ላውጣ ፍቀድልኝ እንዴትስ ትለዋለህ? እነሆ በዓይንህ ምስሶ አለ። እንተ ግብዝ አስቀድመህ ከዓይንህ ምስሶውን አውጣ» (ማቴ. 7:1-3-5)።

☑ ሌሎች ለግጭቱ መፈጠርና መቀጠል ያደረጉትን ነገር እንዲገነዘቡ መርዳት፡- በዓይናቸው ውስጥ ያሰውን ጉድፍ በፍቅር መንፈስ ማለየትና ኃላፊነት እንዲወስዱ መርዳት፡- «ከዚያም በኋላ ከወንድምህ ዓይን ጉድፍን ታወጣ ዘንድ እጥርተህ ታያለህ» (ማቴ. 7:5)። እንድ ሰው ራሱ ለግጭት ያደረገውን ድርሻ በሚገባ ካውቀ ሌላውን ሰላርቅ ለመጋበዝ አይቸገርም። ሆኖም ግን የራሱን ድርሻና ድክመት ማወቅ ብቻውን ወደ ስላም እርምጃ ላያመራ ይችላል። አውቀትን ተግባራዊ ለማድረግ የውስጥ ውሳኔና የእግዚአብሔር ድጋፍ አስፈላጊ ነው።

☑ ይቅርታ በመስጠት ወይም በመቀበል ግጭቱን ለመፍታት መዘጋጀት፡- በግጭት ውስጥ የተሳተፈው አንዱ ወገን በሌላው ወገን ላይ ያደረሰው በደል ተሰምቶት ሁኔታውን ለማስተካከል ከልብ የሆነ ይቅርታ ለመጠየቅ በሚቀርብበት ጊዜ እንደ ክርስቶስ ተከታይ እንድ የተበደለ እማኝ ይቅርታ ማድረግ ይኖርበታል። በመሠረተ አሳብ እማኝ ምንም ዓይነት ክብደት ያለው በደል ቢፈጸምበት የበደሰኛነት ስሜት ተሰምቶት ይቅርታ ለሚጠይቅ ወገን ይቅርታ የማድረግ መንፈሳዊ ግዴታ አለበት። የእግዚአብሔር ቃል ይህን በተመሰከተ «ማንም በባልንጀራው ላይ

የሚነቅፈው ነገር ካለው ይቅር ተባባሉ፤ ክርስቶስ ይቅር እንዳላችሁ እናንተ ደግሞ እንዲሁ አድርጉ» (ቆላ.3:13) በማለት ይመክራል። የክርስቶስ ተከታይ ሌሎችን ይቅር ማለት ያለበት በደረሰበት በደል የተሰማው ቁስል ቀላል ስለሆነ ወይም ይህን ለማድረግ የሚያስችል ችሎታ ስላለው ላይሆን የሚያመልከው ክርስቶስ ይቅርታ ያደረገለትን ሁኔታ በማለብ ነው። ክርስቶስ በደሉን እንዲሁ ይቅር እንዳለው እማኝም ሌላው ይቅርታ ሲጠይቀው ይቅርታ ማድረግ የማድ ነው። እንዲህ ካልሆነ የክርስቶስ ተከታዮች ካልሆኑት ምንም የተሻለ ሥነምግባር እንዳሰው ሰው መናገር አያስደፍርም።

እንግዲህ በግጭት ውስጥ የተሳተፉ ወገኖች ግጭትን የሚይዙበትን መንገድ መምረጥ ይገባቸዋል። የመጀመሪያው ምርጫ ከግጭቱ መሸሽ ወይም በግጭት ጉዳይ ላይ በመወያየት ወደ መፍትሔ መምጣትን ነው። ከዚያም ተሳታፊዎች ከግጭት መሸሽን፣ ፋክክርን፣ ማመቻመቻን፣ ወይም ትብብርን ሲመርጡ ይችላሉ። በሁሉም ዓይነት ግጭቶች ውስጥ እንድ ዓይነት ዘይቤን መከተል ባይመረጥም የትብብር ዘይቤ እንደ ዘይቤ ተማራጭነት አለው። እያንዳንዱን ዘይቤ በአስፈላጊው ሥፍራ መጠቀም መቻል ጥበብና ብስለትን የሚጠይቅ ጉዳይ ነው። ሆኖም እያንዳንዱን እንደ አስፈላጊነቱ መጠቀም ወደሚቻልበት ደረጃ ማደግ የሚተኮርበት ግብ ነው።

የማጠቃለያ ነጥቦች

- ☒ ከተፈጥሮና ከአካባቢያዊ ልዩነቶች የተነሣ ሰዎች ለተለያዩ ነገሮች የሚሰጡት ምላሽ እንደሚሰያይ ሁሉ ግጭትንም የሚይዙበት ዘይቤ የተለያየ ነው። እንድ ጊዜ እንደ ዘይቤ የተቀበሉትን ነገር በተከታታይነት ይጠቀማሉ።
- ☒ በግንኙነት ውስጥ ግጭት እያለ እንደ መፍትሔ ከማሰብ ወይም ከፍርሃት የተነሣ መሸሽ/ችላ ማለት ቀላል በሆኑ ጉዳዮችና ዘላቂነት በሌለው ግንኙነት ካልሆነ በስተቀር ግጭቱ ታፍኖ እንድ ቀን እንደ አላተ ጎሞራ እንዲፈነዳ ለሰሚያደርግ አፍራሽ የሆነ ዘይቤ ነው። መጽሐፍ ቅዱስ ወደ ወንድምህ ሂድ ይላል እንጂ ሽሽ አይልም (ማተ6:)።
- ☒ ግጭትን በውይይት ለመፍታት «ጥሩ ተፎካካሪ» ሆኖ መቅረብ የሚደገፍ ቢሆንም የራስን ጥቅም ብቻ ለማስከበር የሌላውን መብት የሚጥስ እርምጃ መውሰድ ከሥነምግባር የጎደለ ሥራ ነው። ስድብ! የቃላት ዛቻና እካላዊ ጥቃት ማድረስ ግጭትን ወደ ከፋ ደረጃ እንዲያድግ እንጂ መፍትሔ እይሆንም።
- ☒ ሁለት ወገኖች ተመጣጣኝ ሥልጣን ካላቸው ለማመቻመቻ ዘይቤ የሚያበቃቸው ሁኔታ ይኖራል። የግጭት መሠረታዊ መንስኤ በጥልቀት ሳይጠና እንዲሁ ቶሎ አልባት እንዲሰጥ የሚጋብዝ በመሆኑ በእንዳንድ ሁኔታዎች ካልሆነ በስተቀር አይመረጥም።
- ☒ ከሁኔታዎች አስገዳጅነት የተነሣ ምቹ ጊዜ አስከፊ መጣ ድረስ የራስን መብት ትቶ የጋይለኛውን ወገን የመፍትሔ አሳብ መቀበል ዘላቂ መፍትሔን አይሰጥም። መብቱ ያልተከበረበት ወገን በሰውር ለበቀል

ሊዘጋጅ ይችላል። ሆኖም ለጊዜው አሺ ብሎ ከአደጋ በማምለጥ ዘላቂ መፍትሔ ቀስ ብሎ ለመፈለግ ያግዛል።

ሁለቱም ወገኖች በተስማሙበት አካሄድ የግጭቱን መንስኤ መርምሮ ለሁለቱም ሊጠቅም የሚችል መፍትሔ ላይ ለመድረስ የሚያስችል የመተባበር ዘይቤ ተመራጭነት አለው። ሆኖም ይህ ዘይቤ የበለጠ ፍራዎማ የሚሆነው ሁለቱም በቂ ጊዜ ሲሰጡ፣ በጎ ፈቃደኝነት ሊኖራቸውና የውይይት አውቀትና ልምድ ሊኖራቸው ነው።

የክርስቶስ ተከታዮች ግጭትን በሰብዓዊነት ብቻ ሳይሆን ከመንፈሳዊ አይታም መመልከት ከለቦች ሁሉ ጋር በሰላምና በፍቅር መኖር ሞራላዊ ግዴታቸው እንደሆነ እንዲረዱ ያግዛቸዋል። መልካም ነገርን ለማድረግ ሰብዓዊ ድርሻቸውን መወጣት አስፈላጊ ሆኖ እያለ የሚያስችላቸው የእግዚአብሔር ጸጋም ከእነርሱ ጋር ይኖራል። ለማያዊ የሆነውን አውነት ማወቅና ልምድ ማግኘት ግጭትን ለመፍታት ከፍተኛ አስተዋጽኦ አለው።

የውይይት ጥያቄዎች

1. ከግጭት መሸሽ ወይም አለመሸሽ በምን ሁኔታ ጠቃሚ ወይም ጎጂ እንደሆነ ከትይወትህ ገጠመኞች በመነሳት ለሌሎች ሰዎች አካፍል።
2. በሁለት ወገኖች መካከል ግጭት ተፈጥሮ ውይይት ሊደረግ አንዱ ሌላውን ለማሸነፍ መከራ ሊያደርግ አይተህ ታውቃለህ? ወይም አንተው ራስህ ይህን አድርገህ ታውቃለህ? ውጤቱ ምን ነበር? («የፋክክር ቤት ሳይዘጋ ያድራል») እንዲህ ዓይነት ሁኔታ ሊያጋጥም ምን ማድረግ ይሻላል?
3. በግንኙነት ውስጥ የተከሰተውን ግጭት ለመፍታት የራስን ጥቅም ትቶ ሌላውን ማስደለት ትክክል አይደለም የሚለው አሳብ ምን ያህል መጽሐፍ ቅዱሳዊ መሠረት አለው? አሳብህን በመጽሐፍ ቅዱስና ተጨባጭ ምሳሌዎች አስደግፍ።
4. ሰዎች ስለግጭትና ስለአፈታቱ መንፈሳዊ ግንዛቤ ብኛራቸው ግንኙነታቸው ሰለማዊ የሚሆን ይመስልሃል? ታዲያ በክርስቲያኖች መካከል ያለውን ግጭት እንዴት ትገልጻለህ?

ምዕራፍ ዘጠኝ

ግጭትን የማወቂያ ዘዴዎች

በሁለት ወገኖች መካከል የማስታረቅ አገልግሎትን ለማካሄድ በእነርሱ መካከል ያለውን ግጭት ምንነት፣ ምክንያትና ጥልቀትን ማወቅ መሠረታዊ ነገር ነው። አንዳንድ ጊዜ በሁለት ወገኖች መካከል ግጭት እንዳለ ቢታወቅም ምን እንደሆነ ለማወቅ ግን ግራ የሚያጋባ ሊሆን ይችላል። በዚህ ጊዜ ምን አየሁን እያለ በግልጽ ለመናገር አስቸጋሪ ይሆናል። በዚህ ርዕስ ሥር በሁለት ወገኖች መካከል ያለውን ግጭት ለማወቅ የሚረዱትን ዘዴዎችን እንመለከታለን። እነዚህ ግጭት የማወቂያ ዘዴዎች በችግሩ ውስጥ ስተላተፉ ወገኖች እንዲሁም ለአስታራቂዎች ሊረዱ የሚችሉ በመሆናቸው አያንዳንዱ ሰው ሊያውቃቸው ይገባዋል።

ግጭትን መረዳት ቀላል ሥራ አይደለም። በአብዛኛው ግጭት ግራ የሚያጋባና ለመተንበይ አስቸጋሪ የሆነ ባሕርይ ሰላሰው እንደ ሞት ሁልጊዜ ትኩስና አዲስ ይሆናል። አያንዳንዱ ግጭት በመጀመሪያ ሲታይ አዲስ፣ ልዩና ከግንዛቤ በላይ የሆነ ይመስላል። በሁለት ወገኖች መካከል የሚከሰተው ግጭት በሌሎች ሁለት ሰዎች መካከል ከሚከሰተው በብዙ ነገር የተለየ ነው። አንዳንድ ጊዜ አስታራቂዎችና ሁለቱም ወገኖች የሚሉትን ነገሮች ከሰሙአቸው በኋላ የሰሙትን መረጃዎች አንድ ላይ አቀናጅቶ ትርጉም ያለው ታሪክ በማድረግ ስለግጭቱ መገንዘብ ጊዜ ይፈጅባቸዋል።

ግጭትን ለማሰስ የሚረዱ መሠረታዊ አላቦች

ስለአንድ ግጭት በሙሉት ለማወቅ ቢያንስ ሦስት መሠረታዊ ነገሮች መደረግ አለባቸው። እነርሱም የሁለቱን ወገኖች አጠቃላይ የግንኙነት ሥርዓት ማጥናት፣ ከግጭቱ ጋር በተያያዘ ሁኔታ በግንኙነቱ ውስጥ የሚደጋገሙትን አላቦች መለየትና አያንዳንዱ ሰው ለግንኙነቱ የሚያበረክተውን ነገር ማወቅ ናቸው።

በሰዎች መካከል የተከሰተውን ግጭት በሚገባ ለማወቅ በግንኙነቱ ውስጥ የሚደጋገሙትን አላቦችና ክስተቶች፣ የተቆላለፉ ነገሮችን፣ አያንዳንዱ በግንኙነቱ ውስጥ ያሉ ሰዎች ያላቸው ሚና መታወቅ አለበት። በአብዛኛው ግጭትን ሌሎችን በመከነን ወይም በመውቀስ፣ አውነትን ለማውጣት ጥረት በማድረግ፣ ግጭቱን የጀመረውንና እንዲባባስ ምክንያት የሆኑትን ሰዎች በመለየት ወይም አጥቂውንና ተጠቂውን በማወቅ ማስወገድ አዳጋች ነው። አውጫጭኝ ግጭትን አይፈታም። በአውጫጭኝ «ጥፋተኛ» ነው የሚባለው ሰው ሊገኝ ይችላል፤ ሆኖም ችግሩን አይፈታም፤ ነገር ግን ጠላት ይፈጠራል።

የግጭትን አጠቃላይ ገጽታ ለማወቅ ከዚህ በታች የተዘረዘሩትን አላቦች ግንዛቤ ውስጥ ማስገባት እጅግ ጠቃሚ ነው። እነርሱም፡-

☒ በግንኙነት ውስጥ ግጭት እንደ ለገሰለት የተያያዙ ምላሾች ውጤት ነው። በግንኙነት ውስጥ አንዳንድ ሰዎች መልካም፣ ሌሎች ደግሞ ከፋዎች አይደሉም። በግንኙነት ውስጥ ግጭት የአንድ ሰው ሥራ ውጤት ሳይሆን

በቀጥታም ሆነ በተዘዋዋሪ መንገድ እያንዳንዱ በግንኙነት ውስጥ ያለው አባል ያደረገው ድርሻ ድምር ውጤት ነው። ስለዚህ ግጭቱን ለማወቅ «ማን ፈጠረው?» ብሎ ከመጠየቅ ይልቅ አንድ ነገር ሲሆን እያንዳንዱ ለው በተከታታይነት የሚያደርጋቸውን ምላሾች ለማወቅ ጥረት ማድረግ የተሻለ ነው።

በዚህ አላብ መሠረት በግንኙነት ውስጥ አንድ ሰው እንደ ግጭት ምክንያት ሊጠቀስ አይችልም። ስለዚህ ግጭቱ መቼ እንደተጀመረ ማወቅ ብዙም ጥቅም የለውም። በመፍታት ሂደት ውስጥ ትኩረት ሲለጠው የሚገባ ግጭቱ ከተከሰተ በኋላ እያንዳንዱ ምን ዓይነት ምላሽ ሰጠ? የግጭት ሂደቱ ምን ይመስላል? በሚለው ላይ ሲሆን ይገባል። ብዙ ጊዜ በግንኙነት ውስጥ ችግር ሲፈጠር ሰዎች አንዱን እንደ ችግር ቀስቃሽ፣ ራሳቸውን ግን እንደ የዋሃ መቁጠር ይታያል። «እርሱ ሁልጊዜ ይበጠብጠናል» «እርሱ የግንኙነት አሰባት» «እርሱ የሚፈልገውን ነገር ማሟላት አይቻልም» የሚሉ አባባሎች አንድን ሰው እንደ ጥፋተኛ በመቁጠር ሌሎችን ግን ነጻ የሚያደርጉ ናቸው። እነዚህ አባባሎችና አስተሳሰቦች የተፈጠረውን ሁኔታ ገንቢ በሆነ ሁኔታ ለማስተናገድ የሚረዱ አይደሉም።

☑ በግንኙነት ውስጥ ሰዎች የተለያዩ ሰም (መታወቂያ)ና ሚና ይሰጣቸዋል። ለእያንዳንዱ ሰው ስም መስጠት በግንኙነት ውስጥ ያሉትን ሰዎች ይጠቅማል። ሆኖም ሰዎች የሆነ «ሰም» ሊሰጣቸው እንዳይለወጡ እንቅፋት ይሆንዋቸዋል። በአንድ ድርጅት ውስጥ ከድርጅት መሪዎች ነገርን ወደ ሠራተኞች እንዲሁም ከሠራተኞች ወደ መሪዎች የሚያስተላልፍ ሰው «ነገር ጎራሽና እጎራሽ» የሚል ስም ተሰጠው። ይህ ሰው በድርጅቱ የተቀጠረው ለዚህ ሥራ አልነበረም። በአንድ በኩል የዚህ ሰው «ሥራ» በሁሉም ሠራተኞች ዘንድ መታወቁ ሰውየው ባሕርዩን ይዞ እንዲኖርበት የሚያበረታታ በመሆኑ የሰውየው ባሕርይ እንዳይለወጥ እንቅፋት ይሆናል። በሌላ ስኩል ደግሞ በዚህ ሰው ባሕርይ ማሰትም ነገር ጎርብ በማጉረብ የድርጅቱ መሪዎችና ሠራተኞች ይጠቀሙበታል። ሠራተኞች አንድ ጉዳይ ወደ መሪዎች እንዲደርስ ሲፈልጉ ለዚህ ሰው ነገሩን ያገርሱታል። እርሱ ከሠራተኞች የገረሰውን ለመሪዎች ያገርሳል። መሪዎችም እንዲሁ ይጠቀሙበታል። ሥርዓቱ ገንቢ ባይሆንም ሁሉም ይህን መንገድ እንደ ጤናማ ግንኙነት በመጠቀም ይኖሩበታል።

በግንኙነት አብረው ከሚኖሩ ሰዎች መካከል አንዱ በሆነ ነገር የታወቀ ሲሆን ሌሎች ያን ሚና ሳያሳድጉ ይቀራሉ። ስምሳሌ በቤተሰብ ውስጥ አንድ ሰው አንግዶች ሲመጡ ከእነርሱ ጋር ቁጭ ብሎ በማጫወት ያስተናግዳል። እርሱ ከአንግዶች ጋር ሲጫወት ሌሎች የቤተሰቡ አባላት ሌላ ሥራ ይሠራሉ። ይህ ሰው መታየት የተለመደ ነገር ነበር። ያ ሰው ከቤተሰብ ርቆ የሚገኝ ሲሆን እንግዳ ታቅዶበት አይጠራም። ምክንያቱም ያለዚያ ሰው ሌሎች የቤተሰብ አባላት ከአንግዶች ጋር እንዴት መነጋገርና ማጫወት እንደሚችሉ አልተሰማመዱም። የሰውየው መኖር ሌሎች ሰዎች እርሱ በሙሉ የያዘውን ሥራ/ሚና እንዳይማሩ እንቅፋት ሆነ። በዚህም ሌሎች ሰዎች በሰውየው ላይ ጥገኛ ሆኑ ማሰት ነው።

☑ በግንኙነት ውስጥ ግጭት ተጣይነት እንዳይኖረው ከታሰበ እያንዳንዱ ሰው ለዚህ ዓላማ መተባበር ይኖርበታል። አንድ ሰው ለብቻው ግጭት እንዲቀጥል ማድረግ አይችልም። አንድ ሰው ለሚያደርገው ነገር የግድ ሌሎች ሰዎች የሆነ ምላሽ መስጠት አለባቸው። ይህ የሚያሳየው በግንኙነት ውስጥ ግጭት እንዳይቀጥል ሲያደርግ የሚያስችል መልካም ሥራ ያደረገ ሰው ቢኖር ግጭት አቅጣጫውን መስወጥ እንደሚችል ነው። በግንኙነት ውስጥ «ዓይን ለዓይን» የሚሰውን መርሕ አላብ በመተው ከፋ የሆነ ነገር ሲደረግ እንኳ መልካም ምላሽ በመስጠት የግንኙነቱን አቅጣጫ ወደ ገንቢነት መስወጥ ይቻላል። በአንድ ሰው መልካም ተግባር እንዲሁም በግንኙነት ውስጥ የሚገኙ ሰዎች ሁሉ በግንኙነት ሥርዓታቸው ላይ ለውጥ ለማምጣት በሚያደርጉት ውሳኔና መልካም ድርጊት ሁኔታው ይለወጣል። በአጠቃላይ ግጭት በቀላሉ የሚፈታው በግንኙነት ውስጥ ያሉ ሰዎች ግንኙነታቸውን ወደ ተሻሽለው የግንኙነት ደረጃ ለማሳደግ ፈቃደኞች ሊሆኑ ነው። አሁን ባሉበት የግንኙነት ሥርዓት ደስተኞች የሆኑ ሰዎች ግጭት ሲኖር ለመፍታት ይቸገራሉ። ምክንያቱም የተሰመደው ሁኔታ እንዲለወጥ አይፈልጉም። ለውጥን ሞት ያህል ይፈራታል። ከዚህም የተነሳ በመካከላቸው የግንኙነት ችግር አይጠፋም፤ አይፈታምም። ምናልባት አልፎ አልፎ በተለፈቀ ድረቶ ላይ አዲስ ጨርቅ ይሰፋ ይሆናል።

የግንኙነት ሥርዓታቸውን ለመስወጥ ፈቃደኛ ከማይሆኑ ሰዎች ጋር በመኖር ምንም የለውጥ ተለፋ የሰም ማለት ነውን? አይደለም። ለውጥ የማይፈልጉ ሰዎች ባሉበት ግንኙነት ውስጥ ለውጥ ማምጣት ይቻላል። ለውጡ ግን የሚጀመረው የግንኙነት ሥርዓትን በማደስ ላይሆን በአንድ ሰው ነው። ሰዎች ሌሎችን ወደሚፈልጉበት አቅጣጫ መለወጥ ባይችሉም ራሳቸውን ግን ገንቢ ወደሆነው መንገድ ለማስኬድ ይችላሉ። ስለዚህ አንድ ሰው በመልካም አቅጣጫ በመሄድ በተግባር በማሳየት ለውጥ ማምጣት ይችላል። በዚህ መንገድ ቶሎ ለውጥ ማምጣት ባይቻልም በጊዜ ሂደት ውስጥ ግን ዘላቂነት ያለውን የግንኙነት ሥርዓት ማሳደግ ይቻላል። ስለሆነም አንድ ሰው «እኔ ብቻዬን ምን ማድረግ እችላለሁ» ብሎ ግጭትን በገንቢ መልክ ለመስወጥ መልካም እርምጃ ከመውሰድ ሲቆጠብ አይገባም።

☑ ለሰዎች መካከል ያለው ጎብረት መልካም በማይሆንበት ጊዜ ሰዎች ሦስት ጎኖዊ ግንኙነቶችን ይፈጥራሉ። በግንኙነት ውስጥ አንድ ሰው እነስተኛ ሥልጣን ያለው እንደሆነ ሲሰማው ከሦስተኛ ሰው ጋር ወዳጅነት መሥርቶ ከተቃዋሚነት ጋር ይታገላል። ይህ ከሦስተኛ ሰው ጋር መወዳጀት ዓላማው እነስተኛ ሥልጣን ያለውን ሰው በማገዝ ከተቃዋሚነት አኩል እንዲያደርገው በማሰብ ነው። አባቶች «ድር ቢያብር እንበላን ያስር» እንደሚሉት ይህ ሦስተኛ ሰው የግድ ጋይሰኛ መሆን አይጠበቅበትም። ሁለቱም እነስተኛ ሥልጣን ቢኖራቸውም ቢተባበሩ ከፍተኛ ሥልጣን ያለውን እካል ለመጣል እንደሚችሉ ያስባሉ። በዚህ ሁኔታ የሚመሠረቱ አንድነቶች ለገንቢ ወይም ለአፍራሽ ተግባር ሲውሉ ይችላሉ።

☑ በግንኙነት ውስጥ ግጭት ሲፈጠር ሰዎች ለባግጭቱ ደንቦችን ማውጣት ይጀምራሉ። ስምሳሌ «በመካከላችን በላለው ግጭት ለሌሎች ሰዎች መናገር-አይገባንም» «ጥላችን የዘመድ ጥል ስለሆነ በትሕትና ሲሆን ይገባል» «ከአስቃ ጋር መጋጨትህን ብትቀጥል ከሥራ እንደምትባረር

እውቀት» «ሰለግጭቱ ያለህን አሳብ በጽሑፍ መግለጽ ትችላለህ» «በግል እንጂ በሰብሰባ ጊዜ ሰለግጭት አታውራ» የሚሉና ሌሎችም ደንቦች ይወጣሉ። እነዚህ ደንቦች ለዎች ተባብረው ግንባር ፈጥረው ግጭትን እንዳይፈቱ እንቅፋት ይሆናሉ። እነዚህ ደንቦች ለጊዜው ግጭቱን እፍኖ ለመያዝ ይረዳሉ። ነገር ግን በረጅም ጊዜ ውስጥ ፍሬያቸው እየቀነሰ ይሄዳል።

☑ በግንኙነት ውስጥ ሰዎች ግጭትን እንደ መሣሪያ በመጠቀም የሚፈልጉትን ሊያገኙበት ይችላሉ። ለዎቹ በመካከላቸው ያለውን የግንኙነት ችግር ለመፍታትና ግጭቱ እልባት አግኝቶ ማየትን እንደሚፈልጉ ይናገራሉ። በእርግጥ ሊታይ ግን ለሚናገሩት አሳብ ቆራጥነት የላቸውም። በአንድ የአምነት ድርጅት ውስጥ በመሪዎች ጉባኤ ላይ የትምህርት ቤታቸው ጉዳይ በተደጋጋሚ ይነሳና ይከራከሩበት ነበር። የኮርከሩም መንስኤ ትምህርት ቤቱ የማንን ዓላማ ማገልገል አለበት? የሚል ነበር። በዚህ ጉዳይ ላይ መስማማት ባለመቻላቸው ሦስተኛ ወገን ጣልቃ ገብቶ ለማስታረቅ ሲሞክር የመሪዎቹ ችግር የትምህርት ቤቱ ኃላፊዎች ከሌሎች ድርጅቶች ጋር ለመተባበር መፈለግና ይህ ደግሞ እንደ መልካም ጎን አለመታየቱ ነው። የአምነት ድርጅት መሪዎች ጉባኤ በትምህርት ቤት ኃላፊዎች ላይ እርምጃ ከመውለድ ይልቅ በትምህርት ቤቱ ዓላማ ላይ ይከራከራሉ። «እህያውን ፈርቶ ዳውላውን» እንደሚባለው ዓይነት ማለት ነው።

መሪዎቹ ግጭቱ ቶሎ እንዲፈታ አልፈለጉም። ምክንያቱም እነዚህ መሪዎች የአገልግሎት ዘመናቸውን የጨረሱ በመሆናቸው በዓመቱ መጨረሻ ላይ በሚደረገው የድርጅቱ ጠቅላላ ጉባኤ ላይ ይሸራሉ። ነገር ግን መሪዎቹ መሸር ስለማይፈልጉ ግጭቱ ላይፈታ ከቆየ የመመረጥ ዕድል ሲያገኙ እንደሚችሉ አስበዋል። እነርሱ የያዙት ጉዳይ ለድርጅቱ ሕልውና አሳሪ በመሆኑ ሌሎች ሰዎች ወደ መሪነት ቢመሩ ምስጢሩን ስለሚያበላሹ ግጭቱ እስኪፈታ ድረስ ይቀጥሉ መባልን ፈልገዋል። ይህ ዓይነት ውሳኔ እንዲወሰን ደግሞ የድርጅቱ ደንብ ልዩ ሁኔታ ካለ መሪዎች የአገልግሎት ዘመናቸውን ቢጨርሱም መቀጠል ይችላሉ በማለት ይናገራል። ስለዚህ ሰዎች ለግል ወይም ለቡድን ጥቅም በማለብ ግጭት እንዳይፈታ ሊያደርጉ እንደሚችሉ መረዳት ተገቢ ነው።

የግጭት አሰሳ ዘዴዎች/ለልቶች

ከላይ የተጠቀሱትን አሳቦች ግንዛቤ ውስጥ በማስገባት በግንኙነት ውስጥ የተከሰተውን ግጭት ለማለስ የአሰሳ ዘዴዎችን ማወቅ አስፈላጊ ነው። በግንኙነት ውስጥ የተፈጠሩትን ግጭቶች በተገቢው ሁኔታ ለይቶ ለማወቅ የሚያገዙ ዘዴዎች አሉ። ከእነዚህም የሚከተሉት የሚጠቀሱ ናቸው። እነርሱም፡-

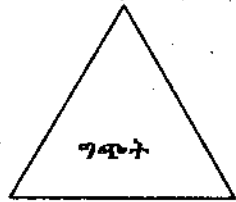
☑ በግንኙነት ውስጥ በግጭት ውስጥ የተሳተፉ ሰዎች ግጭቱን የሚገልጹበትን ምሳሌ፣ ታሪክ፣ ሁኔታ፣ አባባል ወይም ሌላ ነገር እንዲናገሩ መጠየቅ። የእነዚህ ሰዎች ግንኙነት በምን ይመሰላል? ይህን ለመግለጽ ሰዎች ሥዕልን፣ ግጥምን፣ በምናባቸው የመጣውን ምስል መጠቀም ይችላሉ። ለምሳሌ በቤተክርስቲያን ውስጥ ያለውን ግጭት እንዲ

- ❖ «ያለከርታ በማያውቁት ሀገር ውስጥ እንደ መጓዝ ነው»
- ❖ «እግር ኳሽን ያለደንብና ሥርዓት መጫወት ነው»
- ❖ «ፈቃደኝነት ሳይጠየቅ የቀደጥገና መደረግ ነው»
- ❖ «በመድረክ ላይ ድራማ መሥራት ነው» በማለት ገልጾታል።

ሰዎች አሁን ከእርስ በርሳቸው ጋር ያላቸውን ግንኙነት ለአንድ ነገር እንዲገልጹ ሲደረግ በውስጣቸው ለሰግኙነቱ የሚያስቡትን ነገር ለመግለጽ ዕድል ያገኛሉ። ይህ ደግሞ ግጭቱ በይፋ እንዲታወቅ ያስችላል። ሰዎች ያለውን ተጨባጭ ነገር በግልጽ እንዲያዩት ያደርጋል።

ሰዎች በግንኙነታቸው ውስጥ የተፈጠረው ግጭት ምን እንደሚመስል ከተናገሩ በኋላ ምን ይደረጋል? ግጭት በሆነ ነገር ተመስሎ መነገር በራሱ ችግርን ከመፍታት ሂደት እንጻር በቂ አይደለም። ይህን ተምሳሌት ለሌሎች እንዲገለጽ ማድረግ ያስፈልጋል። ከዚያም በግንኙነት ውስጥ ያሉ ሰዎች በምሳሌው መልዕክት ላይ ይወያያሉ፣ ጥያቄ ያላቸውም ይጠይቃሉ። ምሳሌው ለሁሉም ወገኖች ግልጽ ከሆነ በኋላ እንዴት አድርጎ ለዚህ ምሳሌ መፍትሔ መስጠት እንደሚችሉ ይነጋገሩበታል። አማራጭ መፍትሔዎች ከተገኙ ደግሞ እንዴት ከተጨባጭ ሁኔታ ጋር ማገናኘት እንደሚችሉ ይነጋገሩበታል። በዚህ ሁኔታ ግንኙነታቸውን ግልጽ እድርገው ስትሰበር ሆነው ግጭቱን መፍታት ይችላሉ።

☑ የግጭትን ሦስት ጎኖች ማውጣት፡- በሁለት ወገኖች መካከል የሚፈጠረው ግጭት ከጊዜ በኋላ ሌላ ጎን ያበቅና ከአንድ ለአንድ ግንኙነት ወደ ሦስትዮስ ግንኙነት ያድርጋል። በተለይ እነስተኛ ሥልጣን ያለው ወገን ሥልጣኑን ሊጨምርለት ከሚችለው ሌላ ወገን ጋር በመተባበር ስተቀናቃኝ ላይ ትግል ማድረግ ይጀምራል።

በግንኙነት ውስጥ ያለውን የሰዎችን የእርስ በርስ ግንኙነት ማለትም ማን ከማን ጋር ግንኙነት እንደሚያደርግና አያንዳንዱ ለው የተያያዘበትን ሁኔታ በሦስት ጎን ምስል ለማስቀመጥ መሞከር ለዎች እርስ በርስ ያላቸው ግንኙነት ግልጽ እንዲሆን ያደርጋል። አንዳንድ ጊዜ የእርስ በርስ ግንኙነቱ ውስብስብ ሊሆን ይችላል። አንድ ለው ከብዙ ሰዎች ጋር ግንኙነት ሊያደርግ ይችላል። ይህ ሁኔታ ሊያጋጥም ችግር አለበት ተብሎ የሚታሰበውን ግንኙነት ማውጣትና ከዚያ መሥራት መጀመር የተሻለ ይሆናል።

☑ የግንኙነት ሥርዓቱን ደንብ መለየት፡- እያንዳንዱ ግንኙነት የራሱ የሆነ የግንኙነት ደንብ አለው፡፡ በግንኙነት ውስጥ ደንብ የሚያወጣና የሚያስፈጽም ለው ላይኖር ይችላል፡፡ ደንቡ የሚገለጠው ለዎች በሚያደርጉት ነገር ውስጥ ነው፡፡ እንዳንድ ድርጊቶች የሚፈጸሙት በለውር ነው፡፡ በግንኙነት ውስጥ እያንዳንዱ ለው እንዲያደርግ የሚጠበቀው ወይም ነገሮች ተግባራዊ የሚሆኑበት መንገዶች ደንብን ያመለክታሉ፡፡ በእንዳንድ ግጭት ውስጥ ተመሳሳይ ለዎች ይጋጫሉ፤ ተመሳሳይ ለዎች ከግንኙነት ውስጥ እንዳይገቡ ይደረጋል፤ ተመሳሳይ ለልቶች በሥራ ላይ ይውላሉ እንዲሁም የመሰለሉት ሁኔታዎች ይታያሉ፡፡

በእብዛኛው በግንኙነት ውስጥ ያለው ደንብ ከላይ ከሚታየውና ከሚለማው ሥር ተደብቆ የሚገኝ ለለሆነ እርሱን ለማግኘት ግንኙነቱን በጥልቀት መፈተሽ ያስፈልጋል፡፡ በግጭት ውስጥ ያለውን ደንብ ለማወቅ የሚከተሉትን እርምጃዎች መከተል ጠቃሚ ይሆናል፡፡ እነርሱም፡-

- > እያንዳንዱ ለው በግጭት ውስጥ የሚያደርገውን ነገር በቀጥታም ሆነ በተዘዋዋሪ የሚገዛውን ደንብ እንዲዘረዝር መጠየቅ፤
- > እያንዳንዱ ለው ደንብ መጣሱን እንዴት ማወቅ እንደሚቻል መለየት፤
- > እነዚህን ደንቦች በተመለከተ ደንብ አውጪው፤ ደንቡ በሥራ ላይ እንዲውልና እንዲኖር የሚያደርገው ምንድነው? ደንቡ እንዲኖር የሚያደርገው አካል ወይም ለው ማን ነው? ደንቡ ምን ጥቅም አለው? ደንቡን ለማከበር የማይፈልገው ማን ነው? ለእነዚህ ጥያቄዎች ተገቢውን መልስ መፈለግ፤
- > ደንቡ ግንኙነቱን በምን መንገድ እንደሚጠቅም ወይም እንደሚጎዳ መወያየት፤

ለዎች በግንኙነት ውስጥ ያለውን ደንብ በሚገባ ሲረዱት ምን ያህል ውስብስብና አለቸጋሪ እንደሆነ ማወቅ ይችላሉ፡፡ ለዎች በትብብር መንፈስ ውስጥ ሆነው ግጭትን ለመፍታት ሲፈልጉ በግንኙነት ደንቦቻቸው ላይ ውይይት በማድረግ ለግንኙነቱ ገንቢ ያልሆኑትን ደንቦች በማለወጣት ገንቢ የሆኑትን ግን በጋራ በመገንዘብ ይዘው መሄድ ይችላሉ፡፡

☑ መመልከትና ለለዎች ቃለመጠይቅ ማድረግ፡- በግንኙነት ውስጥ ያሉትን ለዎች እንዴት እንደሚገኙና መመልከት፤ ለለግጭቱ ያላቸውን አሳብ ለማወቅ መጠየቅና በማዳመጥ ብዙ መረጃን ማግኘት ይቻላል፡፡ በተለይ እስታራቂ በሁለት ወገኖች መካከል ያለው ግጭት ምን እንደሚመስል እንዲያውቅ ይረዳል፡፡

እንግዲህ በእነዚህና በሌሎችም ዘዴዎች በመጠቀም ለለግጭት መረጃዎች በሚለባለቡበት ጊዜ ለለሁኔታው አጠቃላይ የሆነ ግንዛቤ ሊያስጨብጡ የሚችሉ መረጃዎች መገኘት አለባቸው፡፡ ከግጭት አለባ በኋላ የሚከተሉት ዋና ዋና አላቦች መገኘት ይገባቸዋል፡፡ እነርሱም፡-

- የግጭቱን ታሪክ፡- የግጭቱን መነሻና ተያያዥነት ያላቸውን ዋና ዋና ጉዳዮች መጥቀስ፤

- ✓ ግጭቱ የተከሰተበትን ዓውድ መግለጽ፡- ይህ የግጭቱን መፍትን ይመለከታል፤
- ✓ የግጭቱ ተሳታፊዎች፡- በግጭቱ ውስጥ በቀጥታም ሆነ በተዘዋዋሪ መንገድ የተሳተፉ ወገኖች እነማን እንደሆኑ መግለጽ፡- ዋና የሆኑ ወገኖች፤ በሁለተኛ ደረጃ የሚመጡ ቡድኖችና በግጭቱ ውስጥ ጣልቃ በመግባት የራሳቸውን ዓላማና ፍላጎት ለማስፈጸም የሚፈልጉ ሦስተኛ ቡድኖችን መለየት፤ የእያንዳንዱ ቡድን ዓላማ ምንድነው? የሥልጣን ሚዛን ምን ይመስላል? ከሦስተኛ ቡድን ጋር ምን ዓይነት ግንኙነት አላቸው? የሚሉ ጥያቄዎች ምላሽ ሊያገኙ ይገባቸዋል፡፡
- ✓ የግጭቱ ጉዳይ፡- ግጭቱ በዋናነት ትኩረት ያደረገው በምን ላይ ነው? በእብዛኛው ግጭት የሚያድገው በእንድ ጉዳይ ላይ ተመሥርቶ ነው፡፡ ይህ ዋና አሳብ ምንድነው? ይህ ዋና ጉዳይ ሐቅ፤ እሴት (ለሥራ ወይለ ለግንኙነት ቅድሚያ መስጠት አለበት?)፤ ፍላጎት (ለዎቹ ማግኘት የሚፈልጉት ነገሮች ሥልጣን፤ ሀብት፤ ክብር፤ ፍቅር) ወይም ተጨባጭ ያልሆነ ነገር ላይ የተመሠረተ መሆኑን መግለጽ፤
- ✓ በግጭት አድጎት ሂደት ውስጥ የሆኑ ነገሮች፡- ለግጭቱ መነሻ ምክንያት የሆነው ጉዳይ፤ አዲስ የመጡ ሌሎች ጉዳዮች፤ የተፈጠሩ ትናንሽ ክፍፍሎች፤ ግጭቱን ያፋፋው ነገሮች ምን እንደሆኑ መለየት፤
- ✓ አማራጭ የመፍትሔ አሳብ፡- ግጭቱ እንዲፈታ እያንዳንዱ ወገን ምን አማራጭ መንገድ አላቸው? ክውጭ ሆነው የሚመለከቱ ለዎች ግጭቱ እንዴት ቢሆን ይፈታል ብለው ያሰባሉ? አስታራቂው ለግጭቱ መፍትሔ ይሆናል ብሎ የሚያቀርበው የመፍትሔ አሳብ ምንድነው? እነዚህ አማራጭ የመፍትሔ አሳቦች ከታወቁ ወደሚቀጥለው እርምጃ መሄድ ይቻላል፡፡
- ✓ የቀረቡት አማራጭ መፍትሔዎች ተግባራዊ እንዲሆኑ ሊያደርጉ የሚችሉ ሁኔታዎች አሉ ወይ? ካሉ ምንድናቸው?
- ✓ አማራጭ መፍትሔዎችን ተግባራዊ ለማድረግ እርምጃ መውሰድ

እንግዲህ በሁለት ወገኖች መካከል ያለውን ግጭት ለመፍታት ለለተፈጠረው የግንኙነት ችግር መሠረታዊ የሆነ ግንዛቤ ለማግኘት አለባ ማድረግ አስፈላጊ ነው፡፡ በዚህ ሂደት ውስጥ ትኩረት የሚደረግባቸው ነጥቦች ሊኖሩ እነዚህን ቆፍሮ ለማውጣት ተገቢ የሆኑ ለልቶችን መጠቀም ችላ የማይባል እርምጃ ነው፡፡ ስለግጭቱ ትክክለኛ መረጃ ተገኝቶ ሁሉንም ባላተፈ መልኩ አማራጭ መንገዶች ቢፈለጉ ግንኙነታቸውን የተሻለ ማድረግ ይቻላል፡፡

የማጠቃለያ ነጥቦች

- ☒ ግጭትን በገንቢ ሁኔታ ለመለወጥ ለለዎቹ ግንኙነት ዝርዝር መረጃዎችን ዓውዱን መሠረት ባደረገ መልኩ ማግኘት የመጀመሪያ እርምጃ ነው፡፡
- ☒ ግጭት በግንኙነት ውስጥ የሚፈጠር በመሆኑ የእያንዳንዱ ለው ድርሻ የሚንጸባረቅበት ውጤት ነው፡፡ ለለሆነም የግጭት መንገዱ እንደሆነ ጣት የሚቀረብበትን ግለሰብ ላይሆን የግንኙነቱን ሥርዓትና ሂደት ማጥናት ለመፍትሔ ሊያገዙ የሚችሉትን መረጃዎች ይሰጣል፡፡

፮ በግጭት አበሳ ጊዜ ትኩረት ከሚሰጥባቸው ነገሮች መካከል የግጭቱ ታሪክ፣ ዓውድ፣ ተሳታፊዎች፣ መን ለኤዎች/ዋና ዋና ጉዳዮች ሂደቱና በዚያ ውስጥ የተፈጠሩ ነገሮች እንዲሁም ለተፈጠረው የግንኙነት ችግር እንደ እማራጭ መፍትሔ የሚቀርቡ ነገሮች መካተት አለባቸው።

፯ በአንድ ዓውድ የተከለተን ግጭት በጥልቀት ለመረዳት የተለያዩ ዘዴዎችን፡- ተሳታፊዎች ግጭቱን በተምሳሌት እንዲገልጹ መጠየቅ፣ ቃለመጠይቅ ማድረግ፣ ሁለቱም ወገኖች ለብቻቸውና እብረው ሊሆኑ የሚታየውን የግንኙነት ሥርዓትና ደንብ በመመልከትና ተመሳሳይ ዘዴዎችን መጠቀም ይቻላል።

የውይይት ጥያቄዎች

1. እንደ አባታራቂ ከልምምድህ ፍሬያማ ግጭትን የማሰስ መርሆዎችንና ሰልፋችን ጥቀስ።
2. በግንኙነት ውስጥ ለሚፈጠረው ግጭት እንድ ሰው ብቻ ተጠያቂ አይሆንም የሚሰውን አሳብ እንዴት ትረዳለህ? አሳብህን በማስረጃ አስደግፍ።
3. ከአንድ ሰው ጋር በግጭት ውስጥ ብትሆን ራስህን ለመግለጽ የሚያመችህ አቀራረቡ በምን ሁኔታ ሊሆን ነው? ይህን አቀራረብ ከየት ተማርከህ?
4. በዓውዳችን በለዎች መካከል የሚፈጠረውን ግጭት ከላይ የተሟላቶትን ብቻ ሳይሆን ከሥር የተደበቁትን ለማግኘት ምን ማድረግ የሚችል ይመስልሃል?

ምዕራፍ አሥራ

ግጭትን ለመፍታት መደራደር

ድርድር ምንድነው? ድርድር ማለት በሁለት ፈቃደኛ በሆኑ ወገኖች መካከል ያለውን ግጭት በሰላማዊ ውይይት ለመፍታት ጥረት የሚደረግበት መንገድ ነው። ብዙ ጊዜ መደራደር በትልልቅ ቡድኖች ወይም የፖለቲካ ሰዎች ወይም ሀገሮች መካከል የሚደረግ ውይይት እንደሆነ ይታሰባል። በአርግጥ ይህ አሳብ ትክክል እይደለም ባይባልም ድርድር በማንኛውም ደረጃ ከሁለት ሰዎች ካንኙነት ጀምሮ እስከ ሀገራት ደረጃ ባሉት ግንኙነት ሊደረግ የሚችል በግጭት ዙሪያ የሚደረግ ውይይት ነው።

የሚቀጥሉትን ሦስት ምሳሌዎችን ብንመለከት ድርድር ምን እንደሆነ ግንዛቤ እናገኛለን። አንድ ወንድ የሌት ጓደኛውን እራት ለመጋበዝ ያስብና ከምሽቱ እንድ ለዓት ላይ አንገናኝ የሚል አሳብ ያቀርባል። አርበዋ ግን በአሥራ ሁለት ለዓት ላይ ካልሆነ አልመጣም ትሰዋለች። ከዚያም ይደራደሩና በ12:30 ላይ ለመገናኘት ይስማማሉ። ይህ ድርድር ነው።

አንድ ድርጅት ከፍተኛ ልምድ ያለውን የልማት ሠራተኛ ለመቅጠር ይፈልጋል። ለውድድር ከቀረቡት ዕጩዎች መካከል አንድ የሚፈለግ በው ተገኘ። ነገር ግን የጠየቀው ደመወዝ ከፍተኛ ነበር። ለሰዚህ ድርጅቱ ከሰውየው ጋር በመነጋገር ለመቅጠር ቻለ። ይህም ድርድር ነው።

በፍች ላይ ጥናት እንዲያደርጉ አንድ እምቦት ባለሙያዎችን ያቀፈ ቡድን ተመሠረተ። ባለሙያዎቹ ማን ምን ዓይነት ሥራ ይሥራ? በሚለው ላይ መለማማት አቃታቸው። ከዚያም ለለዓታት ቁጭ ብለው መወያየት ጀመሩ። ከብዙ ሰዓታት ውይይት በኋላ እያንዳንዱ የሚፈልገውን የሥራ ድርሻ ማግኘት ቻለ። ይህም ድርድር ነው። ከእነዚህ ምሳሌዎች የምንረዳው ድርድር በማንኛውም ደረጃ በለዎች መካከል ሊደረግ የሚችል ከበተት መሆኑን ነው።

ድርድር ለምን? ድርድር ሰዎች ለራሳቸውም ሆነ ለሌሎች የሚመቸውን ውሳኔ ለመወለን፣ ከሰዎች ጋር ተባብሮ ለመኖርና ለመሥራት ድርድር አስፈላጊ ነው። ድርድር ሊኖር የሚችለው በሰዎች መካከል ከብሮ ተደጋግፎ ለመኖር ወይም ለመሥራት የልብ ፈቃደኝነት ሊኖር እንዲሁም አብሮ ያሉ ሰዎች ተመሳሳይ እንዲሁም ልዩ የሆነ ፍላጎት ሊኖራቸው ነው። በተመሳሳይ ፍላጎቶች ላይ ቶሎ ይስማሙና በልዩነቶቻቸው ላይ ግን ከሌሎች ጋር ይደራደራሉ። ድርድር የመበጠትና የመቀበል ሂደት ነው። በድርድር ውስጥ አንድ ወገን ለሌላው የሚለጠው እንዲሁም ከሌላው የሚቀበል ነገር ይኖራል። ድርድር በግጭት ውስጥ የገቡ ሁለት ወገኖች ምርጫዎቻቸውን እንዲናገሩ፣ በለግንኙነታቸው እንዲወያዩ፣ እንዲለላውን ሊጎዳ እርምጃ ከመውሰድ እንዲቆጠብና የወደፊት ግንኙነታቸው ምን ሊመስል እንደሚችል እንዲያውቁ ይረዳቸዋል።

የድርድር መሠረታዊ ባሕርያት፡- ድርድር በብዙ ነገሮች ሊገለጥ የሚችል ጥቅል የሆነ አሳብ ቢሆንም በውስጡ ጎልተው የሚታዩ የሚከተሉት ባሕርያት ናቸው። እነርሱም፡-

- ✓ በግጭት ውስጥ የተሳተፉት ሰዎች በግጭት ጉዳይ ላይ ከመሸሸ ይልቅ እርስ በርስ ይነጋገራሉ፤
- ✓ እያንዳንዱ ወገን እንዲሁ በሌላው ላይ ኃይልና ሥልጣን ተጠቅሞ የራሱን ፍላጎትና ዓላማ ለማሳካት ጥረት እያደርግም፤
- ✓ ሁለቱ ወገኖች በአማራጭ መፍትሔዎች ዙሪያ ውይይት ያደርጋሉ፤
- ✓ ሁለቱም ወገኖች ራሳቸውን በመግዛት በሰላማዊ መንገድ የሚፈልጉትን ነገር ለማግኘት ጥረት ያደርጋሉ፤

ለዎች በሁሉም ነገር ላይ አይደራደሩም፡- እንደ ወገን ከሌላው ጋር ለድርድር የሚቀርበው ስላለው ሲሰጥ የሚችል ነገር ካለው ነው፡፡ ምንም ነገር በእጁ የሌለው ወገን ከሌሎች ጋር መደራደር አይችልም፡፡ ምክንያቱም ለድርድር የሚያቀርብ ምንም ነገር የለውም፡፡ ሆኖም ለድርድር የማይቀርቡ ነገሮች መኖራቸውን ማወቅ አስፈላጊ ነው፡፡ ስምሳሌ በግ ለመግዛት ለንጂድ ከበግ ነጋዴው ጋር በዋጋ እንደራደራለን፡፡ ነገር ግን ነጻጅ ለመግዛት ለንጂድ እንደ ግለሰብ ምንም ድርድር አያደርግም፡፡ ምክንያቱም ዋጋው ስለትር የተወሰነ በመሆኑ ነው፡፡ እንደ ሠራተኛ ሰላምንት እርባ ሰዓት መሥራት አለበት፡፡ ስለዚህ ለንት ሰዓት መሥራት አለብኝ? በሚለው ላይ ድርድር ባይኖርም መቼ (ቀን ወይስ ሌሊት) በሚለው ላይ መደራደር ይቻላል፡፡ ያም ቢሆን ሥራው በሌሊት ፈረቃም የሚሠራ ሲሆን ነው፡፡

የድርድር ለኬታማነት በግጭት ውስጥ በተሳተፉ ሰዎች የመወያየት ሁኔታ ላይ ይመሠረታል፡፡ ሰዎቹ በግልጽነት የሚወያዩና ትኩረታቸው ወደ እንደ የጋራ መፍትሔ መምጣት ሲሆን ድርድር መልካም ውጤት ይኖራል፡፡ አለበለዚያ ግን ውጋ ቅጽ ውጋ መልስ ይሆናል፡፡

የድርድር ዓይነቶች

ከለዎች ጋር በተለያየ ሁኔታ መደራደር ይቻላል፡፡ ከአቀራረብ አንጻር ሲታይ ሁለት መሠረታዊ ነገር ግን ተቃራኒ የሆኑ የድርድር ዓይነቶች ተጠቅለዋል፡፡ በምዕራፍ ዘጠኝ ውስጥ ግጭት ከሚያዝባቸው መንገዶች ሁለቱ የፋክክርና የመተባበር ዘይቤዎች እንደሆኑ ተመልክተናል፡፡ በዚህ ክፍል ግን ከዘይቤ አንጻር ሳይሆን በድርድር ውስጥ በምን ዓይነት ሁኔታ እንደሚገለጹ እንመለከታለን፡፡

የፋክክር ድርድር

በዚህ ዓይነት አመለካከት ወደ ድርድር የሚገቡ ሰዎች ግጭትን ለማሸነፍ ወይም መሸነፍ የሚደረግ ውይይት እንደሆነ አድርገው ያስባሉ፡፡ በዚህ ዓይነት ድርድር ውስጥ እያንዳንዱ ተደራዳሪ መሄድ የሚችለውን የመጨረሻ ወሰን አስቀድሞ ወስኖ ይመጣል፡፡ ከዚህም የተነሳ አስከተወሰነ ያህል ይሄድና የሆነ ቦታ ላይ ሲደርስ ቀጥ ብሎ ይቆማል፡፡

የእንደ ድርጅት ባለቤት ለድርጅቱ የጥበቃ ሠራተኛ ለመቅጠር አለስ እንበል፡፡ ለጥበቃ ሠራተኛነት የተፈለገው ለው 500 ብር ካልተሰጠው ሥራውን እንደማይፈልግ ይናገራል፡፡ የድርጅቱ ባለቤት ደግሞ 350 ብር ብቻ በየወሩ እንደሚከፍለው ይናገራል፡፡ ሁለቱም ሲደራደሩ ለውየው ከ450

ብር በታች እንደማይወርዱ፤ የድርጅቱ ባለቤት ደግሞ 400 ብር ብቻ እንደሚከፍሉ ይነጋገሩና ይለያያሉ፡፡

የፋክክር ድርድር ባሕርያት፡- በዚህ ዓይነት ድርድር ውስጥ የሚታዩ መሠረታዊ የሆኑ ባሕርያት አሉ፡፡ ከእነዚህም መካከል የሚከተሉት ይጠቀሳሉ፡፡ እነርሱም፡-

- > በቅድሚያ የሚታለበው ከፍተኛ ጥቅም ለማግኘት ጥረት ማድረግ ነው፤
- > ሌላው ወገን ከሚጠቀመው ሰላይ ለመጠቀም መታገል፤
- > እንዲሁም ወገን ጋር ወደፊት ለሚኖረው ግንኙነት እያስብም፤
- > የራሱን ፍላጎት መጠበቅ ዋነኛ ግብ ይሆናል፤
- > እያንዳንዳቸው እንደ ተቀናቃኝ እንጂ እንደ ወዳጆች አይተያዩም፡፡

በፋክክር ድርድር ጊዜ ጥበበኛ መሆኑ፡- በዚህ ድርድር ውስጥ ሰዎች መጀመሪያ የሚያቀርቡት ከፍተኛ ጣሪያ ነው፡፡ ከዚያም ቀስ በቀስ እየወረዱ ይሄዳሉ፡፡ እንደ ሰው ልብስ ለመግዛት መርካቶ ገበያ ሄዶ የልብሱን ዋጋ ሲጠይቅ ነጋዴው መጀመሪያ የሚናገረው ዋጋ ከፍተኛ ነው፡፡ ገዢው «ዋጋውን ንገረኝ» «የመጨረሻ መሸጫ ዋጋውን ንገረኝ» እያለ መከራከር ይጀምራል፡፡ አንዳንድ ጊዜ በመጀመሪያ ዋጋው 200 ብር ነው የተባለው ልብስ 80 ብር ሊሻጥ ይችላል፡፡ ሰዎች በአንድ ጉዳይ ላይ ተጋጭተው ሲደራደሩም ተመሳሳይ ሁኔታ ሊታይ ይችላል፡፡ በዚህ ዘይቤ ውጤታማ ለመሆን ከሁለቱም ወገን ጥሩ ተደራዳሪ/ጥበበኛ ሆኖ መቅረብ ያስፈልጋል፡፡ ምክንያቱም እንዲሁም ከሌላው ወገን በላይ ተጠቃሚ ለመሆን ለሚፈልግ ነው፡፡ ስለዚህ በፋክክር ድርድር ውስጥ ቶሎ እጅ መስጠት ወይም አቋምን አለዘቦ እሺ ማለት ያስጠቃል፡፡

በፋክክር ድርድር ሰዎች የተለያዩ ሰልቶችን ይጠቀማሉ፡- ሰዎች ሲነጋገሩ እንዲሁም ሌላውን ወገን ለማሳመን ይጋፈጣል፤ ይከራከራል፤ እንዲሁም ኃይለኛ ንግግርን ይጠቀማል፡፡ እንዲሁም ሌላው አስፈላጊውን መረጃ አይሰጥም፡፡ ተፈላጊውን መረጃ በመደበኛ የራሱን ጥቅም ለማግኘት ጥረት ይደረጋል፡፡ በተለያዩ መንገዶች (ስምሳሌ ዓላማውን በማምታት) ሰዎችን ወደ ራሱ ፍላጎት ለመጠምዘዝ ይፈልጋል፡፡ እንዲሁም አላቡን እንዲለቅ ሊያደርጉ የሚችሉትን ማሰረጃዎችን በሙሉ ላለመቀበል የተቻለውን ተቃውሞ ያደርጋል፡፡ ይህ የሚያሳየው ሁለቱም ወገኖች አስቀድሞ በአዕምሮአቸው ውስጥ የወሰኑት የራሳቸው አቋም መኖሩን ነው፡፡ የራሳቸውን አቋም ይበው ሌላውን ወገን ወደራሳቸው አቋም ለመጎተት ከፍተኛ ሙከራ ያደርጋሉ፡፡

የፋክክር ድርድር አላታዊ ጎኖች አሉት፡- ከድርድር ዓይነቶች እንደ እንዲሁም የሚያስከትላቸው ጉዳቶች ግን ብዙ ናቸው፡፡ በፋክክር ድርድር መደራደር ከሚያስከትላቸው ጉዳቶች ጥቂቶቹ የሚከተሉት ናቸው፡፡ እነርሱም፡-

- ❖ ሰዎችን በመጠምዘዝ ዓላማን ከግብ ለማድረስ ጥረት ለሰሚያደርግ ሰዎች መካከል መልካም ግንኙነት እንዳይኖር እንቅፋት ይሆናል፤
- ❖ የአለመተማመን መገፈስ እንዲኖር ያደርጋል፤ ትክክለኛ መረጃ ስለማይተላለፍ አለመግባባትን ያበዛል እንዲሁም ፍትሐዊ ያልሆነ ውሳኔ እንዲደረግ ያደርጋል፡፡

- ❖ ለሌላው ወገን ግልጽ ሆኖ በጋራ ለጋራ ጥቅም መሥራት የሚቻልበት ሁኔታን ይገኛል።
- ❖ አንዱ ወገን ከሌላው ወገን ጋር ሳይነጋገር አስቀድሞ አቋም ስለሚይዝ በጋራ ሰግጭት መፍትሔ መፈለግን ያደናቅፋል።
- ❖ የድርድሩን ውጤት ከወዲሁ መገመት ያስቸግራል፤ ምክንያቱም ውጤቱ ሌላውን ወገን የመጠምዘዝና ሂደቱን በመቆጣጠር ቸሎታ ባለው ወገን ላይ የተመሠረተ ይሆናል።
- ❖ በፋክክር ድርድር ውስጥ ሁለቱም ወገኖች እምብዛም አይጠቀሙበትም። ሁለቱንም በማግባባት ወደ ስምምነት የሚያመጣ መንገድ አይደለም። «የፋክክር ቤት ሳይዘጋ ያድራል» እንደሚባለው አቋም የተያዘበት ድርድር ወደ መልካሙ ውጤት አያደርስም።

የፋክክር ድርድር የሚመረጥበት ዓውድ፡- ይህ የድርድር ዓይነት ጠቃሚ የሚሆነው ከሁለት ወገኖች አንዱ ወገን አሸናፊ ሌላው ወገን ደግሞ ተሸናፊ የሚሆንበት ሁኔታ ውስጥ ነው። ይህ በአብዛኛው የሚታየው አንዱ ወገን ትክክለኛ ያልሆነ ነገር ሠርቶ ፍርድ የሚገባው ሲሆንና ሌላው ደግሞ ሲፈረድበት የሚገባ ወገን ሲሆን ነው። በዚህ ሁኔታ ውስጥ ደግሞ ቀጣይነት ያለው ግንኙነት ስለማይኖር ማጣት የሚገባው ቢያጣና ማግኘት የሚገባው ቢያገኝ ትክክለኛ ፍርድ ነው። በአጠቃላይ ሁኔታ ሲታይ ግን ከሚፈለገው ነገር ይልቅ ሶስው ወይም ስግንኙነት ቅድሚያ መስጠት የተሻለ ነው። ነጋዴ ሆኖ ለትርፍ የሚሠራ ቢሆንም ከገንዘብ ይልቅ ሶስው ዋጋ ቢሰጥ ስንግዳም ይጠቅመዋል። ግንኙነቱ ከቀጠለ ደንበኞችን ያፈራል፤ መልካም ስም ያገኛል። ለአንድ ጊዜ ብዙ ትርፍ ባይመጣም ቀስ በቀስ ግን የማያቋርጥ ትርፍ ሊገኝ ይችላል። ልብን ሁልጊዜ በትርፍ ወይም ጥቅም ላይ ማድረግ ከሰው ይልቅ ሰቀስ ቅድሚያ መስጠት ነው። ስለዚህ ሚዛን መጠበቅ መቻል አስፈላጊ ነው።

የትብብር ድርድር

በፋክክር ድርድር ውስጥ አንድ ወገን ብቻ ተጠቃሚ ሲሆን ሌላው ወገን ደግሞ ተገዲ እንደሚሆን ተመልክተናል። በትብብር ድርድር ውስጥ ሁለት ወገኖች የተለያዩ እንዲሁም ተመሳሳይ የሆነ ፍላጎት እንዳላቸው ይታሰባል። ስለዚህ ሁለቱ ወገኖች በድርድር ውስጥ አንድ የሚያገኙት ነገር ሊኖር እንደሚችል በማስብ ለጋራ ጥቅም አብረው ይሠራሉ። አንዱን ጠቅሞ ሌላውን ከሚጎዳ መንገድ ይልቅ ሁለቱን ሲጠቅም የሚችል መንገድ መፈለግ የተሻለ ውጤት አለው።

በትብብር ድርድር ውስጥ የሁለቱም ወገኖች ፍላጎት ግንዛቤ ውስጥ ይገባል። በሚቻል መንገድ ሁሉ የአንዱን ወገን ሳይሆን ሁለቱም ወገኖች ተመጣጣኝ ዓይነት ጥቅም ማግኘት እንዲችሉ ጥረት ያደርጋል። በዚህ ዓይነት መንገድ በሁለቱ ወገኖች መካከል ያለው ግንኙነት ቀጣይነት እንዲኖረው ከማድረጉም በላይ አያንዳንዱ ወገን ለሰግጭቱ ጉዳይ ትክክለኛ መረጃን በመስጠት እርስ በርስ መተማመን እንዲጨምር ያግዛል።

በትብብር ድርድር ውስጥ አብረው ሲሄዱ የማይችሉ የሚመስሉ ግቦችም ጭምር አልባት ያገኛሉ። በግጭት ውስጥ ሰዎች የሚፈልጉት ነገር የተለያየ ሲሆን እንደሚችል በምዕራፍ ሦስት ሥር ተመልክተናል። አንዱ

ወገን በውጤት ላይ ሌላው በእርስ በርስ ግንኙነት ላይ ትኩረት ያደርጋል። በአንድ ድርጅት ውስጥ አሠራው ሠራተኞቹ ተግተው በመሥራት ጥሩ ውጤት እንዲያስገኙ ይፈልጋል። ሠራተኞች ደግሞ በእርስ በርሳቸው መካከል ቤተሰባዊ የሆነ ግንኙነት መተላለፍና መዋደድ እንዲኖር ይፈልጋሉ። የሁለቱ ወገኖች ፍላጎት የተለያየ ነው፤ ግን የሚቃረንና አብሮ ሲሄድ የማይችል አይደለም። ሠራተኞቹ ውጤታማ ሥራ እየሠሩ ከእርስ በርሳቸውም ጋር በመተሳለብ አብረው መሥራት የሚያስችላቸውን የሥራ አካባቢ መፍጠር ይቻላል። የእርስ በርስ መተሳለብ ሊኖር የሥራቸውም ውጤታማነት ሲጨምር ይቻላል። ሠራተኞቹ ደስ እያላቸው በራሳቸው የውስጥ መነሳሳት ስራላቸው እንደሚሠሩ ሥራውን ይሠሩታል። በዚህም ድርጅት ጥሩ ውጤት ያገኛል።

በአንድ የገጠር መንገድ ውስጥ ሁለት ወንድሞች ከአባታቸው አንድ በሬ ውርስ አገኙ። በሬውን አንዴት አድርገው ለሁለት እኩል መካፈል እንደሚችሉ ሲያስቡ መስማማት አልቻሉም። ከዚያም በሬውን አርደው ለሁለት ተካፈሉ። አያንዳንዱ ከበሬው ብልት ድርሻውን ካገኙ በጋላ አንደኛው ሠርግ ስለነበረበት የፈለገው የበሬውን ሥጋ ሲሆን ሌላኛው ደግሞ የሚተኛበት ቁርበት ስለልነበው የፈለገው የበሬውን ቆዳ ነበር። ግን አያንዳንዳቸው ያገኙት ግማሽ ግማሹን ብቻ ነበር። የሚፈልጉትን ነገር ግልጽ አድርገው በትብብር ቢደራደሩ ኖሮ አያንዳንዱ የሚፈልገውን ነገር ሙሉውን ያገኝ ነበር። ሥጋ የሚፈልገው የበሬውን ሥጋ በሙሉ፤ ቆዳውን የሚፈልገው ደግሞ ሙሉውን የበሬ ቆዳ ማግኘት ይቻል ነበር። ስለዚህ ሰዎች በግጭት ውስጥ የሚፈልጉትን ነገር ለማግኘት ግልጽ ሆነው መደራደር ይገባቸዋል።

ባሕርያቱ፡- በትብብር መንፈስ የሚደረገው ድርድር የራሱ የሆኑ ባሕርያት አሉት። ከእነዚህም ጥቂቶቹ የሚከተሉት ናቸው። እነርሱም፡-

- ❖ በራስ ወዳድነት መንፈስ የተሞላ ሳይሆን «እኔም ላግኝ! አንተም አግኝ» በሚል መርሕ ላይ የተመሠረተ ነው፤
- ❖ የሁለቱ ወገኖች የጋራ ፍላጎት ላይ ትኩረት ይደረጋል፤ የሚከናወንበትም አማራጭ መንገድ ይፈለጋል፤
- ❖ አብረው ተባብረው መኖር አስፈላጊ እንደሆነ ይታመንበታል፤ የሚሻሻልበትም ሁኔታ ይፈለጋል፤
- ❖ ለሁለቱም የማይበቃ ሀብት ላይኖር ይችላል፤ ነገር ግን በጋራ በመጠቀም ለአያንዳንዱ እንዲዳረስ ማድረግ ይቻላል፤
- ❖ ግብ ያደረገው ሁለቱን የሚያስማማ መፍትሔ በመፈለግ ላይ ነው፤
- ❖ በሁለቱ ወገኖች መካከል የግንኙነት ቀጣይነት እንዲኖር ጥረት ያደርጋል፤
- ❖ በሁለቱ ወገኖች መካከል መተማመን እንዲለፍን በማድረግ ወደፊትም ግጭት ቢፈጠር በትብብር ድርድር መፍታት እንደሚቻል ተስፋን ይፈነጥቃል።

መርሆዎች፡- በትብብር ድርድር በመደራደር የሚፈለገውን ውጤት ለማግኘት የሚረዱ ተጨባጭ የሆኑ መርሆዎች አሉ። እነርሱም፡-

☑ ለዎችን ከችግር ለይቶ ማየት ነው። በግጭት ውስጥ የተላተፉ ወገኖች ትኩረት የሚያደርጉት በችግሩ ላይ እንጂ በእርስ በርሳቸው ላይ አይደለም። የማይፈለገውና መፍትሔ የሚሻው ጉዳይ ችግሩ በመሆኑ እያንዳንዱ ችግሩ የሚወገድበትን መንገድ ይፈልጋል። በዚህ መርሕ መሠረት አንዱ ወገን ሌላውን ወገን በምንም መንገድ ለማጥቃት ዓላማ አያደርግም። ሁለቱ ወገኖች በችግሩ ዙሪያ ተደጋግፈውና ተባብረው የሚሠሩ ወዳጆች ናቸው። ሁለቱን ወገኖች ያጣመራቸው ግጭቱን በመፍታት የሚፈልጉትን ነገር ለማግኘት መፈለጋቸው ነው። መልካም ነገር ማግኘት የሚችሉት ሁለቱ በጋራ ሲሠሩ እንደሆነ ያውቁታል። ለምሳሌ «ይህ አዲስ ጉዳይ ለሰህን በጋራ ሆነን ለመፍታት ጥረት ማድረግ ይጠበቅብናል» ይላሉ።

☑ በፍላጎት ላይ እንጂ በአቋም ላይ ትኩረት አለማድረግ ነው። ለዎች በግጭት ጉዳይ ላይ ሲደራደሩ አቋም ሲይዙ የሚፈጠረው ውጤት አርኪ አይደለም። አቋም ይዞ የራስን አቋም ለመጠበቅ መከራከር ግንኙነትንም ይጎዳል። ከአቋም ይልቅ በፍላጎት ላይ ትኩረት ማድረግ የተሻለ ውጤት ያመጣል። አቋም የሚመነጨው ከፍላጎት ነው። አንድ ወገን አቋም የሚይዘው ፍላጎቱን የሚያስፈጽመው በዚያ መንገድ ብቻ እንደሆነ በማለብ ነው። በዚህ መንገድ ሲኬድ ፍላጎትን ሲያሟሉ የሚችሉትን ሌሎች አማራጭ መንገዶችን ለማየት ያስችላል። ፍላጎትን በመግለጽ ቢጀምር ግን ብዙ አማራጭ መንገዶችን መፈለግ ይቻላል። ለሐዚህ ፍላጎትን በመግለጽ ከሌሎች ጋር በመሆን ፍላጎቱ የሚሟላበትን የተሻለ መንገድ መፈለግ የበለጠ ፍሬ ይኖራል። ለምሳሌ «እስቲ ከዚህ ውይይት የምንጠብቀውን ነገር እንዘርዝራቸው» ብሎ መጠየቅ ይረዳል።

☑ ምን እንደሚደረግ ከመወሰን አስቀድሞ የተለያዩ አማራጮችን ማቅረብ። ለዎች ከተቀናቃኞቻቸው ጋር ሆነው በግጭት ዙሪያ መፍትሔ ሲፈልጉ የተለያዩ አማራጭ መፍትሔዎችን ለማፍለቅ የሚኖራቸው ችሎታ ዘገምተኛ ይሆናል። ለዎች እዕምርአቸው ነጻ በማይሆንበት፣ የሚያስጋቸው ወይም የሚጫናቸው ነገር በሚኖርበት ወቅት አዳዲስ ነገሮችን ለማፍለቅ ይችላሉ። ለሐዚህ በቂ ጊዜ ወስዶ አማራጭ የመፍትሔ አሳቦችን ከሚመለከታቸው ወገኖች ጋር በመነጋገር ማውጣት ንግድ መፍትሔ ለመስጠትና የሚፈለገውን ግብ ለመምታት ያግዛል። በግጭቱ ጉዳይ ላይ ድርድር ሲደረግ እንደ መፍትሔ የቀረበውን ወይም ብልጭ ያለውን የመፍትሔ አሳብ ብቻ ይዞ መሰማማት መልካም አርምጃ አይደለም። የተሻለ መፍትሔ የሚገኘው ብዙ አማራጭ የመፍትሔ አሳቦች ቀርበው ከእነዚያ የተሻለው ሲመረጥ ነው። ለምሳሌ «በዚህ ጉዳይ ላይ አሁን ውሳኔ መስጠት አልቻልንም፣ ጥቂት ጊዜ ልውለድና ላለብበት» ይላሉ።

☑ የድርድሩ ውጤት ፍትሐዊ መሆኑ የሚሰካበት ተጨባጭ መስፈርቶችን ማስቀመጥ። በሁለት ወገኖች መካከል ያለው ግጭት ፍትሐዊነት ባለው ሁኔታ መፈታቱ እንዴት ይታወቃል? አንዳንድ ጠቃሚ የሆኑ የፍትሐዊነት መስፈርት የሚሆኑ አሳቦች፡

> ለምምነት ላይ መድረስ መቻል፤

- > ለምምነቱን መቀበል፤
- > ለምምነቱ የሚያስከፍለው ዋጋ መለየት፤
- > ለምምነት የተደረሰበት መንገድ/ሂደት/ ለኬታማ መንገድ መሆኑ፤ በሂደቱ ሁለቱም ወገኖች በአኩል መታየት/መዳኘት፤
- > ለተደራዳሪዎች የተሰጠው ፍትሐዊ አማራጮች (ፍርድ ቤት ቢሆን ምን ይፈርዳል?) የሚል ጥያቄን መመለስ፤
- > ለምምነቱ ተግባራዊ የሆነበት የጊዜ ርዝመት ተገቢ መሆኑን ማጤን፤
- > ውጤቱ ሁለቱንም እኩል የሚጠቅም መሆኑን ማወቅ፤
- > የሞራል፣ የሕሲና ወይም የሰብዊነት መለኪያን ማሟላትና የመሳሰሉት ናቸው።

የትብብር ድርድር የፍልስፍና መሠረት። ሁለት ለዎች በጋራ ንብረት ቢኖራቸውና አንዱ ለሌላው ንግዝብ ከፍሎ ንብረቱን ለራሱ ለማዋል ቢፈልግና የሆነ ንግዝብ ብተምንለት ፍትሐዊነቱን ለማረጋገጥ «አሁን የደረሰንበት ውሳኔ ፍትሐዊ መሆኑን ማወቅ ይችላለሁ»፤ ለሐዚህ የገበያውን ዋጋ እንጠይቅ። በማለት ንብረቱ በገበያ ላይ ቢሸጥ የሚያወጣውን የዋጋ ግምት ያገኛሉ። ከዚህም ፍትሐዊ ለሆነ ሁኔታ መለማማት ይችላሉ። በትብብር ድርድር መመራት በእኩልነትና በፍትሐዊነት ከሚያምን የሕይወት ፍልስፍና የሚመነጭ ነው። ሌሎችን በማታለልና በመጠምዘዝ የግል ጥቅምን ከማግኘት ይልቅ ከሰዎች ጋር በመተባበር ፍትሕ ባለበት ሁኔታ ለግልም ለሌሎችም የሚጠቅም መፍትሔ ማግኘት የተሻለ መሆኑን ማመን ከሌለ የትብብር ድርድር አንደ መልካም አማራጭ አይታይም።

የተከከር ድርድር መርሆዎች። ከተከከር ወደ ትብብር ድርድር ለመሸጋገር ሲረዱ የሚችሉ መርሆዎች አሉ። የሚከተሉትን መርሆዎች በመከተል የትብብር ድርድር ማካሄድ ይቻላል። እነርሱም፡-

- ✓ ከሌሎች ጋር መተባበር። መተባበር በብዙ ነገሮች ሲገለጥ ይችላል። በንግግር ውስጥ «እኛ» የሚለውን በመጠቀም ሌሎችንም ማካተት፤ የጋራ ፍላጎትን መፈለግ፤ አንድን ነገር ተግባራዊ ከማድረግ አስቀድሞ ከሌሎች ጋር በመመካከር፤ ንግግራዊ ባልሆኑ የለውነት እንቅስቃሴዎች መቅረብንና ግንኙነት መፈለግን ማመልከትና በመሳሰሉት መንገዶች መግለጽ፤
- ✓ ለዎችን ሳይሆን ሂደቱን መቆጣጠር። የውይይቱን ሥፍራ፣ ጊዜ፣ የተሳታፊዎችን ቁጥር መወሰን፣ በሚገባ ማዳመጥ እና ለዎቹን ለመቆጣጠር ጥረት አለማድረግ፤
- ✓ ንግድ የሆኑትን የንግግር መርሆዎችን መጠቀም። በሁኔታዎች ላይ ያልተመሠረተ ንግድ ለው ለመሆን መጣር፤ የውይይት ሂደቱን ለማደናቀፍ አለመሞከር፤ ለዎችን ከችግር ለይቶ ማየት፤ በፍላጎት ላይ ትኩረት ማድረግ፤
- ✓ በአሠራር ሂደት ከፍት የሆነ አካምፎ መያዝ። በዓላማ ላይ ጽኑ፣ ዓላማው በሚፈጸምበት መንገድ ግን ተለዋዋጭ መሆኑ፤ ዓላማ ቢታወቅም የሚፈጸምበት መንገድ ግን ብዙ ሊሆን ይችላል። ለሐዚህ ዓላማን መያዝ ግን የሚፈጸምበትን መንገድ በተመለከተ አቋም አለመያዝ፤

✓ ለግጭት መፍትሔ እንዳለ ማሰብ- በግጭት ውስጥ ለጋራ ጥቅም የሚሆን አማራጭ መፍትሔ መፈለግ፤ በአንድ ጊዜ በአንድ ጉዳይ ላይ ማትኮር፤ በቅድሚያ ሁለቱ ወገኖች በቀላሉ ሊሰማሙበት ከሚችሉበት ጉዳዮች መጀመር፤ ግጭት አይፈታም ብሎ ተስፋ አለመቀረጥና የመሳሰሉ አላባቶች ይጠቅማሉ።

እነዚህ ከላይ የተጠቀሱ መርሆዎች የትብብር ድርድርን ተግባራዊ ለማድረግ የሚረዱ ናቸው። እነዚህን መርሆዎች በትንሹም ሆነ በትልቅ ግጭት ውስጥ መጠቀም ይቻላል። በማንኛውም ግጭት ውስጥ ሁለት ወገኖች አብረው ለሁለቱም የሚጠቅም መፍትሔ ለማግኘት ጥረት ቢያደርጉ መልካም መፍትሔ ማግኘት ይችላሉ።

የማጠቃለያ ነጥቦች

- ☒ በሁለት ወገኖች መካከል የተፈጠረውን ግጭት ለመፍታት ድርድር አንድ አማራጭ መንገድ ነው። ድርድር ሁለት በግጭት ውስጥ የገቡ ወገኖች በሰላማዊ መንገድ በውይይት ግጭቶቻቸውን በመፍታት አብረው መኖር እንዲችሉ የሚያደርግ መንገድ ነው።
- ☒ ሁለት ወገኖች ግንኙነታቸውን በመጠበቅ በግጭት ውስጥም የሚፈልጉትን ነገር በማግኘት አብረው መኖር የሚችሉት በትብብር ድርድር ማለትም ሁለቱም አያንዳንዱ ወገን ጥቅም የሚያገኝበትን መፍትሔ በመፈለግ አንደሆነ በመቀበል ለጋራ ጥቅም መሥራት ተመራጭነት አለው።
- ☒ በግንኙነት ውስጥ የተፈጠረውን ግጭት በዘላቂነት ለመፍታት የሚያስችለው በእኩልነትና በፍትሐዊነት መርሕ ላይ የተመሠረተ የድርድር ሁኔታ ነው።

የውይይት ጥያቄዎች

1. ድርድር የሚለውን አሳብ እንዴት ትረጃዋለህ? በምትኖርበት ዓውድ ለዎች ድርድርን በምን ሁኔታ ይመለከቱታል?
2. ከለዎች ጋር በመደራደር የምትፈልገውን ለማግኘት የሚያስችሉ ባሕርያት አሉህ? ጥሩ ተደራዳሪ ሆነህ ለመቅረብ እንቅፋት የሚሆንበህን የግል ባሕርያቶችህን በምን መልኩ ማሻሻል ትችላለህ?
3. በድርድር ወቅት ጥበበኛ መሆን የሚለው አሳብ በተግባር ሲገለጥ በምን በምን መንገድ ይገለጻል?
4. የክርስቶስ ተከታይ መሆን ለድርድር በምን መንገድ ሲያገዝ ይችላል? አሳብህን በተጨማሪ ምሳሌዎች በማስደገፍ አቅርብ።

ምዕራፍ አሥራ አንድ

በመለወጥ ግጭትን መለወጥ

በግንኙነት ውስጥ ግጭት በሚፈጠርበት ጊዜ ሰዎች ቢፈልጉትም ባይፈልጉትም የሆነ ሰው ለመምጣቱ አይቀርም። ግጭት የለዎችን ሁለንተናዊ ሕይወት በተጥታ የሚነካ በመሆኑ በአያንዳንዱ ሰው ሕይወት ውስጥ አንድ የሆነ ሰው ጥን ያመጣል። ግጭት የለዎችን አካል፤ ስሜት እርጋታን፤ አይታን፤ ክብርን፤ መንፈሳዊ ሕይወትን ይነካል። በሰህንም የግጭት አሉታዊ ተጽዕኖ ለሰባ ላለመሆን ገንቢ እንዲሆን በጎ እርምጃዎችን መውለድ ያስፈልጋል። ግጭት ለአንድ ሰው ሁለንተናዊ ዕድገትና በጎ ሰው ጥ አስተዋጽኦ ሲያደርግ የሚችለው በገንዘብ መንገድ ሲያዝ ነው። ግጭትን ለመለወጥ ዓይነተኛው አሳብ ሰዎች በግንኙነታቸው ውስጥ የተከለተው የማይፈለገው ነገር ተወግዶ በበታው በግንኙነታቸው ውስጥ የሚፈለገው ነገር የሚመጣበትን አቅጣጫ መንደፍ ነው።

በግንኙነት መካከል ግጭት ሲፈጠር ሰዎች እንዴት አድርገው ግጭቱን እንደሚለውጡ ያስቡበታል። የሚፈለገው ሰው ጥ እንዲመጣም የተለያዩ አማራጮችን ይጠቀማሉ። ግጭትን ለመለወጥ እንደ መፍትሔ ከሚቀርቡት አማራጮች መካከል ሦስቱ የሚከተሉት ናቸው። እነርሱም፦

☑ አንዱ ወገን በግጭት ውስጥ የተሳተፈውን ሌላውን ወገን በመለወጥ ላይ ትኩረት ማድረግ ነው። ይህ ሰዎች በግጭት ውስጥ ሲገቡ በመጀመሪያ የሚመጣላቸው ቢሆንም ተግባራዊ ለማድረግ የማይቻል አማራጭ አሳብ ነው። አንድ ወገን ሌላውን በመለወጥ ግጭትን መፍታት አይችልም። አንዱ ወገን የራሱ አሳብና አቋም እንዲሁም ፍላጎቱ መልካምና ተገቢ እንደሆነ እንደሚያበብ ሁሉ ሌላም ወገን እንዲሁ ያስባል። አንዱ ወገን በሌላው ሲታይ ትክክለኛ እንዳልሆነ ይታሰባል። ሁልጊዜ የራሱ ነገር ትክክልና ጥሩ ይመስላል። ከዚህም የተነሳ አንድ ወገን ሌላውን ወገን መለወጥ አይችልም።

☑ የግጭቱን ሁኔታ ለመለወጥ ጥረት ማድረግ ነው። ሰዎች የተጋጨበትን ሁኔታዎች ለምሳሌ በጥቂት ህብት ላይ የተጋጨ ከሆነ ህብቱን በመጨመር ለሁሉም እንዲበቃ ማድረግ፤ ሰዎች ለግባቸው አለመጣጣም ያላቸውን አመለካከት መለወጥ እንዲሁም ይህ ቢለወጥ ግጭቱ ቢለወጥ ይችላል ተብሎ የሚታለበውን ነገር በመለወጥ ሰው ጥ ለማምጣት መሞከር ነው።

☑ የራሱን አስተሳሰብ፤ አይታ ወይም አቀራረብ መለወጥ ነው። በግጭት ውስጥ ሲገባ የሌላውን ወገን ትቶ የራሱን ነገር መለወጥ አጅግ አስቸጋሪ ነገር ቢሆንም ግጭትን ለመለወጥ አጅግ ፍቱን የሆነ መፍትሔ ነው። የአንድ ሰው አሳብና ድርጊት መለወጥ በግንኙነት ውስጥ ከፍተኛ ሰው ጥን ያመጣል። ይህ የሌላውን በህተት ከመጠቀም ይልቅ የራሱን ድክመት ለይቶ በማወቅ ማረም ላይ ትኩረት በማድረግ የሚመጣ ሰው ጥ ነው (ማቴ.7:1-4)።

ግጭትን በገንዘብ መንገድ ለመወሰን ውስጣዊ ለውጥ ያስፈልጋል፡- ግጭትን መስወጥ የሚቻለው በመሰወጥ ነው፡፡ በግንኙነት ስንሰለት ውስጥ አንድ ሰው ከፋ አሳብ ቢዘራና ከፋ ድርጊት ቢፈጽም የግንኙነት ስንሰለት እንደሚበቃትን ሁሉ የአንድ ሰው መልካም አሳብ ማምጣትና መልካም ድርጊት መፈጸም የግንኙነት ስንሰለቱን አንድ ላይ ማያያዝ እንደሚችል ቀደም ሲል ተመልክተናል፡፡ ግጭት ገንዘብ እንዲሆን ለማድረግ የውስጥ ለውጥ ያስፈልጋል፡፡ ውስጣዊ ለውጥ የውጫዊ ለውጥ ጋይል ነው፡፡ አንድ ሰው የውስጥ ማንነቱ ሲለወጥ እሳቡና ድርጊቱ ይለወጣል፡፡ የእሳብና የድርጊት ለውጥ ደግሞ በግንኙነት ላይ እምነታዊ የሆነ ተጽዕኖ ያመጣል፡፡ ይህ ውስጣዊ ለውጥ የሚመጣው ከውጭ በሚጫን ሕግና ደንብ ሳይሆን በራስ እነሳሽነት ነው፡፡

ግጭትን በገንዘብ መንገድ መለወጥ የግል ውሳኔን ይጠይቃል፡- ሰዎችን በግጭት ውስጥ ሊያስገቡ የሚችሉውን አሳብና ድርጊት በመለወጥ ግንኙነትን ማደስ ይቻላል፡፡ እያንዳንዱ ሰው ጉዳዩን ሲያባብስ ከሚችለው አሳብና ድርጊት ቢቆጠብ ግጭት ወደ አፍራሽ ግብ እይሄድም፡፡ በችግሩ ውስጥ የተሳተፉ ሰዎች መልካም ካደረጉ ግጭቱ ወደ ገንዘብነት ሲለወጥ፤ ከፋ ማድረጋቸውን ቢቀጥሉበት ደግሞ ግጭቱ ወደ አፍራሽነት ሲያድግ እንደሚችል ሲገነዘቡ ይኖርባቸዋል፡፡ ሰዎች በእስቸጋሪ ግጭት ውስጥ ሲሆኑም እማራጭ አላቸው፡ ግጭቱን ገንዘብ ለማድረግ የሚያስችል መንገድ መከተል ወይም ግጭቱ እንዲፋፋም የሚያደርጉትን እርምጃዎች መውሰድ ነው፡፡ በማንኛውም ዓይነት ግንኙነት ውስጥ መልካም ነገርን ለማድረግ የሚከለክል ሕግ የለም፡፡ ነገር ግን ይህን መፍቀድ የሚችለው የሰውየው ውስጣዊ ማንነት ነው፡፡ የመልካም መንገድ ምርጫ የሚመጣው ከውስጥ ማንነት ነው፡፡

ግንጭትን ገንዘብ በሆነ መንገድ ለመለወጥ የሚያስፈልጉ ቅድመ ሁኔታዎች፡- ግጭት ባለበት ግንኙነት ውስጥ እያሉ የራስን አሳብና ድርጊት ገንዘብ በሆነ እቅጣጫ መስወጥ ቀላል እይደለም፡፡ በግጭት ውስጥ መልካም አሳብና ድርጊት ማድረግ የሚመጣው ቢያንስ ሦስት ቅድመ ሁኔታዎች ሲሟሉ ነው፡፡ እነርሱም፡-

☑ ለግንኙነት ከፍተኛ ሥፍራ መስጠት፡- ግጭት የተፈጠረበት ግንኙነት ስለሰዎች አስፈላጊ እንደሆነ ሲታስብ ሰዎች ግጭቱን ሊያበርድ የሚችል መልካም ነገር ለማድረግ ይነሳሳሉ፡፡ ግንኙነቱ ግን ቢኖር የሚጠቅም፤ ባይኖር ደግሞ የሚጎዳ ነገር ከሌለው ሰዎች ለሰው ሕይወት እይነሳሳም፡፡ ግንኙነቱ እንደሚጠቅማቸው ሊያስቡ ግንኙነቱን ለመጠበቅ ከከፋ አሳባቸውና ድርጊታቸው ይመሳሰላሉ፡፡ «እኔ እንዲህ ያደረኩት ተናድጀ ነው እንጂ ተፈጥሮ እይደለም» በማለት የሠሩትን ከፋ ነገር ለማረም ፈቃደኞች ይሆናሉ፡፡

☑ ጋላፊነት ለመውሰድ ፈቃደኛ መሆን፡- በግንኙነት ውስጥ ለተፈጠረው ግጭት አስተዋጽኦ ማድረግን ማመን ለሰው ሕይወት ያዘጋጃል፡፡ ለውጥ ለማምጣት በቅድሚያ ግጭቱ እንዲጀመር ወይም ቀጣይነት እንዲኖረው ስተደረገው የግል ድርሻ ጋላፊነት መውሰድ መኖር አለበት፡፡ ያ ሰው ያደረገው ነገር በግንኙነት ውስጥ ያስከተለውን ከፋ ውጤት በእርግጠኛ

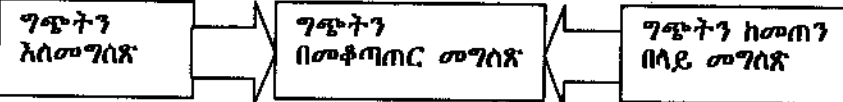
ነት ይህ ነው ብሎ መናገር ባይችልም ለግጭቱ መፈጠር ያደረገውን ድርሻ እምኖ መቀበል አስፈላጊ ነው፡፡ «እንዲህ እድርገለሁ፤ ወደፊት ግን...» ማለት መቻል አለበት፡፡

☑ በግጭት ውስጥ ለማግኘት የጠበቁትን ነገር መተው፡- ሰዎች ግጭት ውስጥ ሲገቡ ለማግኘት የሚጠበቁት ነገር ይኖራል፡፡ ግጭት ለሰዎች የተሰየየ ጥቅም ይሰጣል፡፡ ሰዎች በግጭት ውስጥ በሌሎች ላይ ጋይል ሲያሳዩ፤ ሌላውን ማታለል ሲችሉ፤ ከሌላው ወገን ይልቅ የዋሆች መሆናቸውን ሲያሳዩና የመሳሰሉትን ሲያደርጉ የሆነ ደስታ ይለማቸዋል፡፡ ግጭት እንዲለወጥ ሲደረግ እነዚህ ነገሮች ወደፊት ላይገኙ ይችላሉ፡፡ ስለዚህ ለመተው ራስን ማዘጋጀትን ይጠይቃል፡፡

ግጭትን ገንዘብ ለማድረግ ምን መደረግ አለበት?

ግጭትን ገንዘብ ለማድረግ ሲደረጉ የሚገባቸው ነገሮች ብዙ ሊሆኑ ይችላሉ፡፡ ሆኖም ከአንድ ወገን እንጻር ሲታይ ራስን ለሰው ማዘጋጀት ነው፡፡ ከዚያ አኳያ አንድ ወገን (ግለሰብ፤ ቤተሰብ ወይም ሌላ አካል) ግጭቱ ገንዘብ እንዲሆን በራሱ ማድረግ የሚችለውን መልካም አሳብና ድርጊት መስየትና መተግበር ይጠበቅበታል፡፡ ስለዚህም ከሚረዱት እሳቦች መካከል ጥቂቶቹ እንደሚከተለው ተጠቅሰዋል፡፡ እነርሱም፡-

☑ በግጭት ውስጥ ወደ ለማካይ ነጥብ ለመምጣት ጥረት ማድረግ፡- በግጭት ውስጥ እማካይ ነጥብ የሚሰጠው ግጭትን ከመግለጽ ይልቅ ማፈንና ከመጠን ባለፈ ሁኔታ ግጭትን በመግለጽ መካከል ያለው ነጥብ ነው፡፡ ይህም ቁጥጥር ባለው ሁኔታ ግጭትን መግለጽ ነው፡፡ ግጭትን አስመግለጽ ወይም ግጭትን ማፈን ሰዎች በግጭት ዙሪያ ተነጋግረውበት እንዳይፈቱት አንቅፋት ይሆናል፡፡ ግጭትን ቁጥጥር በሌለው ሁኔታ መግለጽ ደግሞ ግጭት ከቁጥጥር ውጭ ሆኖ እየተፋፋመ እንዲሄድ ያደርጋል፡፡ ግጭትን በመቆጣጠር መግለጽ ግን ለግንኙነቱ እንዲሁም ለእርስ በርስ እያስቡ ግጭትን በመግለጽ ለመፍታት እርምጃ መውሰድ ነው፡፡

ግጭትን በመቆጣጠር መግለጽ መቻል ለሁለቱም ወገኖች ብዙ ጥቅም ይስጣቸዋል፡፡ ከእነዚህም ጥቅሞች የሚከተሉት በዋናነት የሚጠቀሱ ናቸው፡፡ እነርሱም፡-

- > ግጭት እየተፋፋመ እንዲሄድ የሚያደርጉ ድርጊቶች ይቀንሳሉ
- > የራስን ፍላጎትና ዓላማ በሚገባ ለማየት እንዲሁም ከግብ የሚደርሱበት የተሻለ መንገድ ምን እንደሆነ ሰይቶ ለማወቅ ይረዳል
- > ወደፊት ሲያሳዝን የሚችለውን እርምጃ ከመውሰድ ይጠብቃል እንዲሁም
- > የራስን ጊዜና ጉልበት በመልካም ተግባር (ግጭትን ሊፈታ በሚችል ነገር) ባይ ለማዋል ይረዳል፡፡

☑ በግንኙነት ውስጥ ግጭት ሲፈጠር ማንኛውንም ጥቃት በሰዎች ላይ ማድረስ ትክክል አለመሆኑን የሚቀበል የሕይወት መርሕ መከተል፡- በግጭት ውስጥ ጥቃት ማድረስ ትክክል አለመሆኑን የሚያምኑ ሰዎች ግጭትን በገንቢ መንገድ ለመፍታት ጥረት ያደርጋሉ፡፡ በግጭት ውስጥ ራስን በመቆጣጠር ወደ ገንቢ መፍትሔ ለመሄድ ወደዚህ አቅጣጫ የሚመራን የሕይወት ፍልስፍናና አሴት መያዝ እስፈላጊ ነው፡፡ በግንኙነት ውስጥ ግጭት ሲፈጠር ጥቃት መፍትሔ እንዳልሆነ የሚያምኑ ሰዎች የሚከተሉትን መርህ እሳቦችን ይቀበላሉ፡፡ እነርሱም፡-

- ✓ ጥቃት ሰላምን አያመጣም፡፡ ጥቃት ካለ ሰላም አይኖርም፡፡ በግንኙነት ውስጥ ሰዎች ሌሎችን የሚያጠቁባቸው የተለያዩ መንገዶች አሉ፡፡ ለምሳሌ ያህል ስስተቃራኒ ወገን ትክክለኛ ያልሆነ የሐሰት ወራሾችን በመሰብሰብና ማሠራጨት፣ ለብእናቸውን የሚጎዳ ምላሽ ማውጣትና ማሠራጨት እንዲሁም ማንነትን ሳይገልጹ በደብዳቤ /ጽሑፍ/ ማስፈራራት የማጥቂያ መንገዶች ናቸው፡፡ ይህ ፈትሰፊት ያልተደረገ ጥቃት ነው፡፡ እነዚህ መንገዶች ግጭትን ለመፍታት እያግዙም፡፡ ስለዚህ ሰላማዊ የሆነ መንገድ መፈለግ የተሻለ ነው፡፡
- ✓ በግጭት ወቅት ሌላውን ወገን አሰማጥቃት መፈለግ ማመቻመቻ አይደለም፡፡ በኃይል የሚገኝ መፍትሔ ዘላቂነት የሰውም፡፡ በጥቃት የማያምኑ ሰዎች በትክክለኛና ፍትሐዊ በሆነ መርህዎች ላይ አያመቻምቹም፡፡ ነገር ግን ያሰጥቃት ፍትሐዊ የሆነው ነገር ተግባራዊ እንዲሆን በአቋማቸው አስከመጨረሻው በመቆም ዋጋ ለመክፈል ዝግጁዎች ናቸው፡፡ በጥቃትና በኃይል አሰማመን የሌሎችን መብት ማክበር፣ አብሮ ተብሮ በመሥራት መፍትሔ መፈለግ አንድ ወገን ብቻውን ከሚያመጣው መፍትሔ የሚበልጥ መሆኑንና በሰላማዊ መንገድ ለግጭት መፍትሔ መፈለግ በጥቃት ከሚገኘው መፍትሔ የበለጠ ዕድሜና እርካታ እንዳለው ያሳያል፡፡

ግጭትን ለመለወጥ የሚረዱ መሠረታዊ መርሆዎች

ግጭትን ለመለወጥ ማለትም እሁን የተፈጠረውን ግጭት ከመፍታትም ባሻገር በተቀናቃኝ ወገኖች መካከል ያለው ግንኙነት በቀጣይነት ገንቢ እንዲሆን የሚከተሉትን መሠረታዊ አሳቦች መከተል ጠቃሚ ነው፡፡ እነርሱም፡-

☑ ለግጭቱ ጊዜያዊ መፍትሔ ብቻ ሳይሆን ዘላቂ ሰውጥን ለማምጣት መሥራት፡- ግጭት በሚፈጠርበት ጊዜ ብዙ ሰዎች ቶሎ ብለው ጊዜያዊ መፍትሔ ለመፈለግ ይፈተናሉ፡፡ ግጭቱ ቶሎ ካልተፈታ በስተቀር ግንኙነታቸው የበለጠ ሊበላሽ ይችላል በሚል ፍርሃት አስቸኳይ የሆነ መፍትሔ ይፈሰጋል፡፡ ይህ ለበሽታ የማስታገሻ መድኃኒት እንደመፈለግ ዓይነት ነው፡፡ ማስታገሻ መድኃኒት በሽታውን እንደማያድን ሁሉ በአስቸኳይ የሚፈጠሩ መፍትሔዎች ዘላቂ የግንኙነት መታደስ ወይም መለወጥ እንዲመጣ አይረዳም፡፡ ከዚህ ሁኔታ ለመውጣት እሁን ካለው ተጨባጭ ሁኔታ፣ የሰዎቹ ጭንቀትና ፍርሃት ባሻገር ማየት መቻል ያስፈልጋል፡፡ እሁን ሰዎች ያሉበት ሁኔታ እነዚህ ሰዎች ወደፊት ግንኙነታቸው በምን መልክ ሊያደራጁ

እንደሚገባ አቅጣጫ የሚያሳይ ብርሃን ይሰጣል፡፡ በሰዎቹ መካከል ግጭትን በፈጠረው ጉዳይ ላይ ብቻ ሳይሆን በመሠረታዊ የግንኙነት ዘይቤያቸውም ላይ ትኩረት መስጠት ስዘላቂ መፍትሔ ወሳኝ ነው፡፡ እንደገና ጉዳይ እንዲህ ወይም እንዲያ ይሁን ከማሰት ይልቅ ከጉዳዩ ጋር ተያይዘው ሊመጡ የሚችሉትን የግንኙነት ችግሮችን እንዲሁም ከዚህ የተነሳ ሰዎቹ የሚሰማቸውን ለሜቶች ለመመልከት ለግጭት ሥር-ነቀል የሆነ መፍትሔ ያስገኛል፡፡

☑ ግጭትን ለመለወጥ ጊዜ መስጠት፡- ለአንድ ግጭት ዘላቂነት ያለው መፍትሔ ለመፈለግ በቂ ጊዜ ያስፈልጋል፡፡ በግጭት መለወጥ ሂደት ውስጥ የሚሳተፉ ሰዎች ለጊዜው የሚያስፈልገውን መፍትሔ መፈለግ የለባቸውም ማለት ሳይሆን ለእሁን የሚፈለገው መፍትሔ ስዘላቂነት ለሚፈለገው መፍትሔ መሠረት የሚጥል ሊሆን ይገባል ማለት ነው፡፡ በወቅቱ ለተፈጠረው ግጭት ተገቢ የሆነ ምላሽ በመስጠት ሰውደፈቱ ደግሞ ግጭቱን በዘላቂነት ለመፍታት የሚያስችል ስልት መገንደፍ ያስፈልጋል፡፡ እንግዲህ ግጭት የሚፈታው በጊዜ ሂደት ውስጥ ከሆነ ምን ዓይነት ጉዳይ በምን ጊዜ መነሳት እንዳለበት ማወቅ ተገቢ ነው፡፡ ጊዜያዊም ቢሆንም የጊዜ ለሌላ ማዘጋጀት ይገባል፡፡

☑ ግጭትንና የነገሮች ውስብስብነትን አለመጥላት፡- አንዳንድ ጊዜ ግጭቶች ውስብስብ ከመሆናቸው የተነሳ ከአዕምሮ በላይ የሆኑ ይመስላሉ፡፡ በዚህ ጊዜ ግራ መጋባትና ጭንቀትን ይፈጥራሉ፡፡ አየሁን ያለውን ነገር መረዳት ያዳግታል፤ ወዴት መሄድ እንደሚገባ ማወቅ አዳጋችና ሁኔታዎች ከቀጥጥር በላይ እንደሆኑ ይሰማሉ፡፡ የግጭት መኖር ግንኙነትን አስቸጋሪ ከማድረጉም በላይ ጭንቀትን ስለሚፈጥር ቶሎ እረፍት ለማግኘት በቶሎ መፍትሔ መፈለግ መፍትሔ እንደሆነ ይታሰባል፡፡ ግጭትን እንደ ጣላት ከመመልከት ይልቅ ግጭት እንደ መልካም ትምህርት ማስተማር የሚችል እንዲሁም በገንቢ መንገድ ከተያዘ ግንኙነትን ወደተሻለ ደረጃ ሊለወጥ መሣሪያ ሊሆን ይችላል፡፡

☑ በግጭት ውስጥ ለሚነሳው የማንነት ጥያቄ ተገቢውን ምላሽ መስጠት፡- በብዙ ግጭቶች ውስጥ የማንነት ጥያቄ ከሥር ተደብቆ የሚኖር ጉዳይ እንደሆነ በምዕራፍ ስድስት ሥር መመልከታችን ይታወሳል፡፡

የማጠቃለያ ነጥቦች

☒ በግንኙነት ውስጥ ግጭት ሲፈጠር ተቀናቃኝ ወገንን ወደሚፈለገው አቅጣጫ ለመለወጥ ከማድረግ ይልቅ በጉዳዮች ላይ ትኩረት ማድረግ እንዲሁም ከዚህ በተሻለ ሁኔታ ደግሞ የራስን እመሰክክትና ድርጊትን በመለወጥ ላይ ማተኮር ሰውጥን ለማምጣት መልካም አማራጭ ነው፡፡

☒ ግጭትን በመፍታት በሰዎች መካከል ዘላቂነት ያለው ግንኙነት እንዲመሠረት ለማድረግ መልካም ነገርን ለመሥራት የሚጨክን ልብና ከውስጥ ወደ ውጭ የሆነ የሕይወት ሰውጥ ያስፈልጋል፡፡

ጌ በግንኙነት ውስጥ የሚፈጠረውን ግጭት በዘላቂነት ለመፍታት ለግንኙነቱ ከፍተኛ ዋጋ መስጠት፤ ገንቢ ለውጥ ለማምጣት ፈቃደኛ መሆን፤ ከግጭቱ የሚገኘውን ጥቅም ወደኋላ መተው፤ ሚዛንን በጠበቀ ሁኔታ ግጭትን መግለጽና ማንኛውንም ጥቃት ማስወገድ እስፈላጊ ቅድመ ሁኔታዎች ናቸው።

ጌ ግጭትን በገንቢ ሁኔታ ለመሰወጥ ከጊዜያው ይልቅ ዘላቂ ሰውጥ ሊያመጡ በሚችሉ መፍትሔዎች ላይ ማተኮር፤ በቂ ጊዜ መስጠት፤ የግጭቱን ውስብስብነት በመፍራት ተስፋ እለመቁረጥና ከጉዳዮች ሥር የተደበቁት የማንነት ጥያቄዎች ተገቢውን ምላሽ መስጠት መሠረታዊ መርሆዎች ናቸው።

ጌ ግጭትን ገንቢ በሆነ እቅጣጫ በዘላቂነት ለመሰወጥ እያንዳንዱ ሰው እመሰክራለን፤ እስተሳሰቡንና ድርጊቱን ሊለውጥ ይገባል። በዚህ ዓይነቱ ሁሰንተኖዊ ሰውጥ ሰዎች ከእግዚአብሔር ጋር የሚኖራቸው ግንኙነት መሠረታዊ ነው።

የውይይት ጥያቄዎች

1. «ግጭትን ገንቢ በሆነ ሁኔታ መሰወጥ» የሚለውን አሳብ እንዴት ትገነዘበዋለህ?
2. «እስቀድመህ ከዓይንህ ምለሰውን እውጣ፤ ከዚያም በኋላ ከወንድምህ ዓይን ጉድፋን ታወጣ ዘንድ እጥርተህ ታያለህ» (ማቴ7:5) የሚለውን መርሕ መተግበር በግንኙነት ውስጥ የሚፈጠረውን ግጭት ለመሰወጥ እንዴት ይረዳል?
3. ከውስጥ ወደ ውጭ የሆነ የሕይወት ሰውጥ ምን ባሕርያት እሉት? ይህ ግጭትን ለመፍታት በምን መልኩ ያግዛል?
4. በግንኙነት ውስጥ የሚፈጠረውን ግጭት ሁሉ መፍታት ይቻላል? ለመፍታት የማይቻሉ ግጭቶች የሚኖሩ ከሆኑ ምሳሌዎችን ጥቀስ። ከእነዚህ ግጭቶች ጋር እንዴት እንኖራለን?

ምዕራፍ አሥራ ሁለት

የማስታረቅ አገልግሎት

ሁለት ወገኖች ያሳዩበትና አካል ጣልቃ ገብነት የራሳቸውን ግጭት በራሳቸው ገንቢ በሆነ ሁኔታ መፍታት ቢችሉ መልካም ነው። ሆኖም እንዳንድ ጊዜ በግጭት ውስጥ የገቡ ሁለት ወገኖች በራሳቸው ግጭታቸውን ገንቢ በሆነ ሁኔታ መፍታት ያቅታቸዋል። በዚህ ወቅት የሦስተኛ ወገን ጣልቃ ገብነት የግድ ያስፈልጋቸዋል። ሁለት ወገኖች በራሳቸው ግጭታቸውን ገንቢ በሆነ ሁኔታ መያዝ ሊያቅታቸው ሦስተኛ ወገን ጣልቃ ገብቶ እንዲረዳቸው መጠየቃቸው ከፋ፤ የድክመት ምልክት፤ እይደለም።

ማስታረቅ ምንድነው? ማስታረቅ ማለት በሆነ ምክንያት ግንኙነታቸው የተበላሸላቸው ወገኖች እንደገና እንድ ላይ የማምጣት ሂደት ነው። በዚህ የማስታረቅ ሂደት ውስጥ በግጭቱ የተካፈሉ ወገኖች ግንኙነታቸው እንዲበላሽ ያደረገውን ኃጢአት ከመካከላቸው እንዲወገድ ያደርጋሉ። ማስታረቅ በሰዎች መካከል የተፈጠረውን ግጭት በመሰወጥ በመካከላቸው እንደገና ሰላምና መልካም ግንኙነት እንዲመጣ ሁኔታዎችን ማመቻቸት ነው። በዚህ ሂደት ውስጥ እያንዳንዱ ወገን ሚና ይኖራል።

ማስታረቅ በግጭት ውስጥ ለሚገኙ ወገኖች መፍትሔ መስጠት ወይም ውሳኔ መወሰን አይደለም። እስታራቂው በሁለቱ ወገኖች ጉዳይ ላይ የመወሰን ሥልጣን የሰውም። ነገር ግን ወደ መፍትሔ እንዲመጡ ሁኔታዎችን ያመቻችላቸዋል። ማስታረቅ የሁለት ተቀናቃኝ ወገኖችን እቋም ለማልዘብ ወይም በመሰወጥ ሁለቱም እንደ አማራጭ መፍትሔ አሳብ ወደሚያቀርቡት ማጠቃለያ እንዲመጡ መርዳት ነው።

የማስታረቅ አገልግሎት የሚያስተላልፈው የራሱ የሆነ መልዕክት አለው። አገልግሎቱ መኖሩ ከሚያስተላልፋቸው መልዕክቶች መካከል የሚከተሉት የሚጠቀሱ ናቸው። ማስታረቅ፡

- ግጭት በግንኙነት ውስጥ የማይቀር ክስተት መሆኑን፤
- ግጭት ሲፈጠር መፍትሔ የሌለው ነገር እስመሆኑን፤
- ሁለት ተቀናቃኝ ወገኖች ወደ ስምምነት እንዲመጡ የሚረዳቸው ተመሳሳይ የሆነ ፍላጎት እንደሚኖራቸው፤
- በግጭት ውስጥ የገቡ ሁለቱ ወገኖች በመካከላቸው የተፈጠረውን ግጭት ለመፍታት ኃላፊነት እንዳለባቸውና
- ሁለቱ ወገኖች በራሳቸው የሚደርሱበት በምምነት በሦስተኛ ወገን ከሚሰጣቸው መፍትሔ ይልቅ ተቀባይነት እንዳለው ያመለክታል።

የሦስተኛ አካል ጣልቃ ገብነት ዓላማ ምንድነው?

የሦስተኛ ወገን ጣልቃ ገብነት ዓላማው ሁለቱ ወገኖች ግጭቶቻቸውን ገንቢ በሆነ ሁኔታ በመያዝ ሰውጥ እንዲያመጡ ማገዝ ነው። ይህ የሰውጥ እገዛ ብዙ መልክ ሊኖረው ይችላል። ለምሳሌ ሁለቱ ወገኖች ግጭቶቻቸውን የሚገልጹበትን መንገድ፤ በሁለቱም መካከል ያለውን ተገቢ ያልሆነ «ጥገኝነትን»፤ የማይጣጣሙ የሚመስሉትን ዓላማዎቻቸውን ወይም

እይታቸውን፤ ለሰህብት ያላቸውን ግንዛቤ ወይም እንዲሁ በሌላው ወገን ላይ የሚያደርገውን ትክክለኛ ያልሆነ ጣልቃ ገብነትን መለወጥ ይሆናል። መልካም የሆነ የሦስተኛ ወገን ጣልቃ ገብነት ግጭትን በመለወጥ ሁለቱ ወገኖች በግጭት ጉዳዮች ላይ ተረጋግተው እንዲነጋገሩበትና ወደፊት መሄድ እንዲችሉ ያግዛቸዋል።

በእንዳንድ ግጭቶች ውስጥ ጣልቃ የሚገባው ወገን ሁለቱ ወገኖች የተለጣቸውን እማራጭ መንገድ እንዲቀበሉ ያደርጋል። በእብዛኛው ግጭት ውስጥ ግን ጣልቃ የሚገባው ወገን- እስታራቂ- የሚባለው ሁለቱ ወገኖች በመካከላቸው የተፈጠረውን ግጭት ለመፍታትና የራሳቸውን ውሳኔዎች መመለስን እንዲችሉ ሁኔታዎችን ያመቻችላቸዋል። በዚህ ክፍል ውስጥ የምንመለከተው ሁለቱ ወገኖች በእስታራቂው አገዛ ወደ መፍትሔ የሚሄዱበትና የራሳቸውን ውሳኔ የሚወስኑበትን መንገድ ነው።

የማስታረቅ እገልግሎት ጥቅሞች

የሁለት ወገኖችን ግጭት ለመፍታት ማስታረቅ የራሱ የሆነ ጥቅም አለው። በግጭት መፍታት ሂደት ውስጥ ማስታረቅ ከሚኖራቸው ጥቅሞች ዋና ዋናዎቹ፡-

☑ ሁሉንም ወገኖች ያሳትፋል፡- ማስታረቅ ሥራ በተቀናቃኝ ወገኖች ተሳትፎና ለምሳሌ የሚደረግ በመሆኑ በመፍትሔ መፈላለግ ሂደት ውስጥ በጋራ እንዲሳተፉ ያግዛል። በማስታረቅ ሂደት የሚገኘው መፍትሔ በሁለቱም ተግባራዊ የመሆን ዕድሉ ከፍተኛ ይሆናል። መፍትሔ የአነርሱ ነው እንጂ በሌሎች በአነርሱ ላይ የሚጫን ነገር ባለመሆኑ በዚህ ሂደት ውስጥ ራሱን እንደ ተጎዷ የሚቆጥር ወገን አይኖርም። ሁለቱ ወገኖች ከግጭት በፊት የነበራቸውን ግንኙነት ገንዘብ በሆነ መንገድ እንደሚቀጥሉበት ይታሰባል።

☑ የሚገኘው መፍትሔ የሁሉም ወገኖች ውጤት ይሆናል፡- በግጭት መፍታቱ ሂደት ውስጥ ጉዳዩ የሚመለከታቸው ወገኖች ሁሉ ስለሚሳተፉበት የሁሉንም ወገኖች ተሳትፎ ከማካተቱም በተጨማሪ የሚገኘው የመፍትሔ አሳብ ከብዙ ለዎች ለዕምሮ ውጤት የተጨመቀ በመሆኑ የተሻለ ይሆናል። ብዙ እማራጮች ከብዙ ለዎች ስለሚመጡ የተሻለ መፍትሔ ይገኛል። እያንዳንዱ ወገን የሚፈልገውንም ነገር ያገኛል። የሚገኘው መፍትሔ ሁሉንም ያረካል።

☑ ብዙ ወጪ የለውም፡- ሁለት ወገኖች ፍርድ ቤት በመሄድ ብዙ ወጪዎችን ከሚያወጡ በሽማግሌዎች ወይም ለማስታረቅ ብቃት ባላቸው ለዎች እርቅ በፈልጉ በቀላል ወጪ ግጭታቸውን መፍታት ይችላሉ። በሀገራችን የማስታረቅ ሥራ በነጻ የሚለጥ እገልግሎት ነው። ለሰዚህ የዚህ ተጠቃሚ በመሆን ግጭትን ያለምንም/በጥቂት/ ወጪ መፍታት ይቻላል።

☑ በተመጣጣኝ ጊዜ መፍትሔ ለመፈለግ ያስችላል፡- በማስታረቅ እገልግሎት በለዎች መካከል የተፈጠረውን ግጭት ቆሎ አልባት መስጠት ይቻላል። እንደ ጉዳይ ወደ ፍርድ ቤት ተወስዶ መፍትሔ አስቢያገኝ ድረስ

የሚፈጀው ጊዜ ማስታረቅ ከሚፈጀው ጊዜ አጅግ ይረዝማል። ለሰዚህ በአጭር ጊዜ ውስጥ ለግጭት መፍትሔ ለመስጠት የማስታረቅ እገልግሎት ይመረጣል።

☑ ደካማውን ወገን ያደፋፍራል፡- ማስታረቅ በግጭት ውስጥ እንደ ተጠቂ የሚያስበው፣ ግራ የተጋባው፣ የፈራውና የተጨነቀው ወገን ጋይል የሚያገኝበት ሂደት ነው። ይህ ወገን ለራሱ ዋጋ እንዲለጥ፣ ጋይል እንዳለው በማሳየት በራሱ ላይ የመተማመን መንፈስ እንዲኖረው ያግዛል። በግንኙነታቸው ውስጥ ወደፊት ግጭት ቢፈጠርም ግጭቱን ለመፍታት ችሎታ እንዳላቸው ያመለክታቸዋል።

☑ ሁኔታዎችን በተለየ ሁኔታ ለመረዳት ያግዛል፡- ማስታረቅ በግጭት ውስጥ የራሱን ፍላጎትና ጥቅም ብቻ የሚያይና ራሱን ለመከላከል ማንኛውንም እርምጃ የሚወስደው ወገን ደግሞ ያለውን ተጨባጭ ሁኔታና የሌሎች ለዎችንም ችግር መረዳት እንዲችል ዕድል ይሰጣል። ለራስ ማለብ የማይጠባ ቢሆንም የሌሎችን ፍላጎትና ሁኔታ በመገንዘብ ተገዢ ለብዓዊ የሆነ ርገራጌ በማሳየት የእርስ በርስን መብት ማከበር የተሻለ ግንኙነትን ሲፈጥር እንደሚችል እንዲረዱ ያደርጋል።

የማስታረቅ እገልግሎት ውሳኔነት፡- የማስታረቅ ሥራ ከላይ የተጠቀሱትን ጥቅሞች ሊሰጥ ቢችልም እንዳንድ ጊዜ ግጭትን ከመፍታት አኳያ የራሱ የሆነ ውስንነት/ደካማ ጎን/ አለው። የማስታረቅ ሥራ ውጤታማ የሚሆነው ሁለቱ ተቀናቃኝ ወገኖች ግጭታቸውን ለመፍታት ፈቃደኞች ሲሆኑ በተለይም ደግሞ እንደ ላይ መጥተው ፈትሰፊት ለመገናኘት አሺ ሊሉ ነው። እንዳቸው ፈቃደኛ ሆነው ሌላው ወገን ደግሞ ፈቃደኛ ካልሆነ የማስታረቅ እገልግሎትን ማካሄድ አዳጋች ነው። ከዚህ በተጨማሪም የማስታረቅ እገልግሎት በሁለቱም ወገኖች በኩል መለጠትን ስለሚጠይቅ እንዳንደች በግጭቱ ለመቀጠል ወይም በሌላ መንገድ ቆሎ ለግጭታቸው አልባት መስጠትን ይሻሉ።

እንግዲህ የማስታረቅ ሥራ ሂደት ሲሆን በሁለት ወገኖች መካከል ጣልቃ በመግባት ሁለቱ ወገኖች ጉዳዮቻቸውንና አሳቦቻቸውን እንዲወያዩ በማድረግ ለጉዳዮቻቸው በጋራ ሆነው መፍትሔ እንዲፈልጉ የማድረግ ተግባር ነው። በእብዛኛው የማስታረቅ ሥራ በግጭት ውስጥ በተሳተፉት ወገኖች ፈቃደኝነት ላይ የተመሠረተ ነው። ሁለቱ ያስታርቀናል ብለው የሚያስቡትን ሦስተኛ አካል ይመርጣሉ። በማስታረቅ ሂደት ውስጥ ሁለቱ ተቀናቃኝ ወገኖች ሥርዓትና ደንብ ባለው በተቀነባበረ ሁኔታ ይደራደራሉ። በዚህ ሂደት ውስጥ እርስ በርስ መካለስ፣ ፍርድ፣ ማስረጃ እያቀረቡ እንዲላቸው ጥፋተኛ ማድረግ እንዲሁም የሦስተኛ አካል ጫና ማድረግ አይታይም። ሂደቱ የመደራደር ሥራ ነው። ሁለቱም በግንኙነታቸው ውስጥ የሚፈልጉትን ነገር ለማግኘት እርስ በርስ ይወያያሉ።

የመታረቅ ዝግጅት ያስፈልጋል

እንዳንድ ጊዜ የማስታረቅ እገልግሎትን የሚለጡ ለዎች በግጭት ውስጥ የተሳተፉትን ለዎች ወይም ወገኖች አሳብ በተገቢው ሁኔታ

ሳያዳምጡና እያንዳንዱ ወገን በሜቲንና እሳቡን ሳይገልጽ እርቅ እንዲሆንና ለዎቹ ይቅርታ እንዲጠየቁ ያደርጋሉ። እስታራቂው ጫና ስለሚያደርግባቸው እንደ ለዎቹ ለመታረቅ ተዘጋጅተው እይደለም። ለዎቹ በእንደበታቸው «እሺ እንታረቅ» ብሎም በሰውነታቸው ሳይ የሚታየውን ግጥሙ ያልሆኑ እንቅስቃሴዎች ለምሳሌ የፈታቸው መጨማደድ፣ የሰውነታቸው ውጥረት፣ ዝምታ «ለመታረቅ አልተዘጋጀም»፣ ገና የቀረ ጉዳይ አለ» የሚል መልዕክት ያስተላልፋል።

ለዎች በግጭት ውስጥ በሚሆኑበት ወቅት በአንድ ጊዜ ለእርቅ የተዘጋጁ አይሆኑም። በእዕምሮአቸው መታረቅ እስፈላጊና ተገቢ ነገር እንደሆነ ያሰቡ ይሆናል። ምክንያቱም የሚያምኑት እምነት፣ የሚኖሩበት አሴት፣ በሕሊናቸውና የግንባራው ከእነርሱ የሚጠብቅ በመሆኑ ያለእርቅ መኖር ስለማይችሉ ነው። ይህ በእዕምሮአቸው ያሰቡት አሳብ ወደ ተግባር እንዳይለወጥ የሚያደርጉ ነገሮች ይኖራሉ። ከእነዚህም አንዱ የለዎቹ ውስጣዊ ስሜት አስመዘጋጀት ነው። በግንኙነት ውስጥ በተፈጠረው ግጭት ምክንያት የለዎች ስሜት በአንድም ሆነ በሌላም መንገድ ይጎዳል። ለዎች በግጭት ውስጥ ሲሆኑ የጥላቻ፣ የበቀል፣ የቁጣ፣ የሐዘንና ሌሎችም ስሜቶች ይሰማቸዋል። እነዚህ ስሜቶች ለዎች በአሳባቸው መልካም ነው ብለው የሚያስቡትን እርቅ እንዳይተገብሩ እንቅፋት ይሆኑባቸዋል። ይህ ማለት በለዎቹ አሳብና ስሜት መካከል ያለመስማማት ወይም ትግል ይጀምራል ማለት ነው። በለዎች መካከል እውነተኛ እርቅ እንዲኖር የአሳብ መዘጋጀትን ተከትሎ ስሜትም መዘጋጀት ይኖርበታል።

በአንድ ቤተክርስቲያን ጥቂት አሳባት መካከል ግጭት ተፈጠረና በእርስ በርሳቸው መካከል መቀባበል፣ እርስ በርስ መተሳለፍና መጠያየቅ እየጠፋ ሄደ። አንዱ ወገን ስለሌላው ወገን የሚናገረው ነገር የሚያንጽ አልነበረም። ከዚህም የተነሳ የቤተክርስቲያኒቱ መጋቢ ጉዳዩን ለምተው በግጭቱ ውስጥ የተሳተፉትን ወገኖች እንድ ሳይ ሰብስቦ እንዲነጋገሩ ያደርጋል። እያንዳንዱ ለው ግጭቱን በተመለከተ የተሰማውንና የሚያስበውን ሁሉ ተናገረ። አንዱ በሌላው ሳይ ያለውን ቅሬታ መናገር ሲጀምር የለዎቹ ስሜት እየጋለ መጣና በቁጣ ስሜት ሆኖ መናገር ተጀመረ። ይህን እየተመለከተ ያለው መጋቢ ጉዳዩ ከእቅሙ በሳይና ከቁጥጥር ውጭ እንደሆነ በማሰብ «እናንተ እኮ እማኞች ናችሁ፤ እንዲህ መናገርና ማድረግ ተገቢ ነገር አይደለም። አሁን እያንዳንዱ ለው ሌላውን ለው ይቅርታ መጠየቅና ለሌላው ይቅርታ ማድረግ አለበት» በማለት ይቅርታ እንዲጠያየቁ አሳሳባቸው። ለዎቹም የመጋቢውን ትዕዛዝ በመቀበል እርስ በርሳቸው «ታረቁ»።

ከዚህ «እርቅ» በኋላ ምን ይሆናል ብላችሁ ታለባላችሁ? መጋቢው የለዎቹን ጉዳይ በዚህ ሁኔታ ጨርሶ ከሄደ በኋላ በለዎቹ መካከል ከቀድሞ የበለጠ ጥላቻና መራራቅ ተፈጠረ። እያንዳንዱ ሌላው ስለእርሱ የሚያስበውን ነገር ስላውቀ ሌላምታ መጠያየቅም ከመካከላቸው ጠፋ። ለዎቹ በውስጣቸው ያለውን ስሜትና አሳባቸውን ገልጸው፣ ምን ማድረግ እንደሚገባቸው፣ ወደፊት እንዴት አብረው መኖር እንደሚችሉ ሳይመካከሩ በውጭ ግፊት ወደ እርቅ እንዲመጡ በመደረጉ እውነተኛ እርቅ አላደረጉም።

እስታራቂ በተለይ ደግሞ በመንፈሳዊ ተቋም ውስጥ የሚገኘው በግጭት ውስጥ የተሳተፉ ለዎች ለእርቅ መዘጋጀታቸውን ሳያጤኑት ቶሎ ቶሎ ወደ እርቅ እንዲሄዱ ያደርጋል። ለዎቹ ለእስታራቂው ካላቸው እኩብርት የተነሳ እንዲሁም እነርሱም በአሳባቸው እርቅ ተገቢ መሆኑን ስለሚያምኑ ከልብ ባይሆንም ይታረቃሉ። እርቁ ግን በእዕምሮ ደረጃ ብቻ የተደረገ ይሆናል። ስሜታቸው ገና አልተዘጋጀም። በውስጣቸው አሁንም የቁጣ፣ የበቀል፣ የሐዘን ስሜቶች አሉ። በአሳብ ደረጃ መታረቅ ያለልብ ወይም ስሜት ተሳተፎ ዘላቂነት የለውም። ለዎቹ እንደ ቀድሞ ጊዜ እርስበርስ ግንኙነት ለማድረግ ሲፈልጉ በውስጣቸው «እምቢ» የሚላቸው ኃይል መኖሩን ይገነዘባሉ። ስሜታቸውን በሚገባ ባለመግለጻቸው የታረከው ስሜታቸው ለዎቹን ሲያዩ ይነሳባቸዋል። ከዚህም የተነሳ ከእነዚያ ለዎች ርቀው ለመኖር ያለላት፣ ጥረትም ያደርጋሉ ወይም ውስጣቸው ያለውን «መጥፎ» ለሜት በማፈን ከለዎቹ ጋር ከልብ ያልሆነ የላይላይ ግንኙነት በማድረግ የማስመለል ሕይወትን ይኖራሉ። ይህ እካሄድ በለዎቹ መካከል ያለው ግንኙነት እንዳይታደስ እንቅፋት ከመሆኑም በተጨማሪ ለዎቹ በግብዝነት ኑሮአቸው ሕሊናቸው እንዲከፋፈሉ ያደርጋል።

ስለሆነም እስታራቂ ባለው ማሕበራዊ ሥፍራ፣ መንፈሳዊ ወይም ፖለቲካዊ ሥልጣን በመጠቀም የለዎች ልብ ወይም ስሜት ሳይዘጋጅ ወደ እርቅ ማምጣት ከጥቅሙ ጉዳቱ እንደሚያመዝን ሲገነዘብ ይገባል።

ለዎች እውነተኛ /ከልብ የሆነ/ እርቅ ለማድረግ ጊዜ ያስፈልጋቸዋል። እውነተኛ እርቅ ቅጽበታዊ ሳይሆን በሂደት ይመጣል። በሂደት ውስጥ እያደገ በመሄድ በመጨረሻም መልካም ፍሬ ያለው ይሆናል። ስለእርቅ መልካም አሳብ ማለብ አንዱ ጥሩ ጅምር ነው። በዚህም ልብ እቅጣጫ ያሳያል። ልብ ደግሞ ቀለ በቀለ የእዕምሮን አሳብ እየተከተለ ወደ መሰማማት ይመጣል። እዕምሮ ፈጥኖ እርቅን ሊቀበል ልብ ደግሞ ቀለ ብሎ ይከተላል። መቶ እግር የሚባለው ነፍሳት መራመድ ሲጀመር ራሱ በመጀመሪያ ይንቀሳቀሳል። ከዚያም እግሮቹ ተራ በተራ እየተንቀሳቀሱ መራመድ ይችላሉ። ልብ እዕምሮን እየተከተለ ይንቀሳቀሳል። ስለዚህ ልብ እዕምሮ ያለበው ሥፍራ እስኪደርስ ድረስ በትዕግስት ሂደቱን መጠበቅ አስፈላጊ ነው።

የመታረቅ ደረጃዎች

በግጭት ውስጥ የተሳተፉ ወገኖች ለመታረቅ የሚያልፋቸው ደረጃዎች አሉ። አነዚህን ደረጃዎች በተከታታይነት ሳያልፉት እውነተኛ እርቅ ማምጣት አዳጋች ነው። እያንዳንዱ ለው ወይም ወገን በዚህ ሂደት ውስጥ ለማለፍ የሚፈጅበት ጊዜ እንደ ለው ልምምድና ብስለት የተለያየ ሊሆን ይችላል። እነዚህም የእርቅ ደረጃዎች የሚከተሉት ናቸው። እነርሱም፡-

መልካም ግንኙነት የግጭት መፈጠር፡- በመልካም ግንኙነት ውስጥ ለዎች ራሳቸውን ከፍትና ግልጽ በማድረግ ለሌላው ያቀርባሉ። ለራሳቸው ሁኔታ ለሌሎች ያወጣሉ፤ ለሌሎች ቃልኪዳን ይገባሉ እንዲሁም እርስበርስ ይተማመናሉ። አንዱ ለሌላው የሚለጠው መረጃ ወይም ተስፋ በሌላው ወገን ምን ዓይነት ምላሽ እንደሚያስጠው አይታወቅም። ነገር ግን እንዲሁ በእምነት ራሱን ግልጽ ማድረግ ይንጸባረቃል። ከሌላው ወገን መልካም ምላሽ

ከተሰጠ መተማመን ይጨምራል፤ ግንኙነቱም ያድጋል። ሆኖም በግንኙነት ውስጥ ለዎች የሚፈልጉትን ወይም የጠበቁትን ነገር የሚያገኙበት ሁኔታ ያጋጥማል። የሁለት ወገኖች ፍላጎትና ዓላማ አልጣጣም ሲል በመካከላቸው ግጭት ይፈጠራል።

ራስን ማግለል፡- ለዎች በግንኙነት ውስጥ ሲጋጩ ጉዳት ይፈጠራል። እያንዳንዱ በራሱ ላይ ከደረሰው ጉዳት የተነሳ ከግንኙነቱ ይሸሻል። ለዎች ራሳቸውን ከግንኙነት የሚያገልሉት በሁለት መንገዶች ነው። የመጀመሪያው በአካል ከተጋጩባቸው ለዎች መራቅ ሲሆን ሁለተኛው ደግሞ በግንኙነት ውስጥ የነበረውን ወዳጅነት ወይም መጣበቅ ማሳላትና ችላ ማለት ነው። በግንኙነት ውስጥ ግጭት ሲፈጠር ለዎች ከሁለቱ በአንዱ ወይም በሁለቱም ዓይነት መንገዶች ራሳቸውን ቢያገልሉ በወቅቱ ጤናማ የሆነ ምላሽ ነው። ለዎች ያሉበት ግንኙነት እንደሚገዳቸው ሲረዱ በዚያ ግንኙነት ውስጥ ለመቆየት አይፈልጉም። ከዚያ ዓይነት ግንኙነት መራቅ እንደ አማራጭ መፍትሔ ይወሰዳል። ይህንንም እርምጃ የሚወስዱት ያሉበትን ሁኔታ «ወጣ ብሰው» ለመገምገምና ከዚያም በኋላ ምን ማድረግ እንደሚገባቸው ለማቀድ ነው።

ለዎች በግጭት ምክንያት ራሳቸውን ከግንኙነት አግልሰው ሲቆዩ «እስከ መቼ ድረስ ተራርቀን እንኖራለን?» የሚል ጥያቄ መጠየቅ ይጀምራሉ። ከዚያም እርባባሽ መታረቅ አስፈላጊ መሆኑን በማሰብ ይቀራረባሉ። በአሳብ ደረጃ ለመታረቅ ጥረት ያደርጋሉ። ሁለቱ ወገኖች አንድ ላይ ተቀራርበው ሲነጋገሩ በመካከላቸው የአሳብ መጣጣም ይፈጠራል። እያንዳንዳቸው ከእምነታቸው፣ ከእሴታቸውና ከሕሊናቸው ጋር ተጣጥሞ የሚሄደውን መልካም ነገር ለማድረግ ፈቃደኛ መሆናቸውን ይገልጻሉ።

ሆኖም ራስን በማግለል ደረጃ መቀራረብ ቢኖርም ግንኙነታቸው ግን ከፍተኛ ግልጽ አይደለም። እንደ ቀድሞ ጊዜ ራሳቸውን ገልጠው ልብ ለልብ መገናኘቱ አይታይም። በሁለቱም በከፍተኛ ሁኔታ ወላጎቻቸውን ጠብቀው ይገናኛሉ። ግንኙነታቸው ለጥንቃቄ የተሞላ ነው። አብሮ መላቅና መጫወት አምብላም አይታይም፤ ቢታይም ከልብ ያልሆነ ነው።

ይህን በሁለቱ ወገኖች መካከል ያለውን ግንኙነት በመመልከት «እናስታርቃችሁ ወይ?» የሚል ጥያቄ የሚያነሱ ወገኖች ቢኖሩ የለዎቹ ምላሽ «አኛ እኮ ታርቀናል ወይም ይቅር ተባብላል» የሚል ይሆናል። እያንዳንዳቸው ወደ መሠረታዊ የግጭቶቻቸው ጉዳዮች ለመግባትና ለመነጋገር አይፈልጉም። በመካከላቸው ያልተፈቱ ጉዳዮች እንዳሉ ናቸው። ሁለቱም ወገኖች ይህን ያውቃሉ። ነገር ግን አሁን መሠረታዊ የሆኑ ጉዳዮችን መንኮት አይፈልጉም። ምክንያቱም የልብ ዘግጅት አድርገው አልጨረሱትም። ለዎቹ በእንደበታቸው መልካም ነገርን ይናገራሉ፤ ነገር ግን በልባቸው ውስጥ ቂምና ጥላቻ ሞልተዋል።

ራስን ማወቅ፡- ለዎች በግንኙነት ውስጥ ከተፈጠረው መራራቅ መሰለ ብለው ግንኙነታቸውን ለማደስ ወደ ራሳቸው ተመልለው በውበጣቸው ምን እንደሚለማቸው መፈተሽ ይገባቸዋል። በግጭት ምክንያት የተሰማቸውን ስሜት ለይቶ ማወቅና መቀበል ያስፈልጋል። እያንዳንዱ ወገን በዚህ ግጭት ውስጥ «በቁጣ! ሐዘን! በቀል...ተሰምቶኛል» ብሎ በመናገር ከተሸሽጉበት

የራሳቸው መከላከያ ዋሽ መውጣት ይጠበቅባቸዋል። እንዳንዶች የተሰማቸውን ስሜት መናገርን ይፈራሉ። እንዳንድ ጊዜ ለሚታቸውን ላስመግለጽ ሲፈልጉ «እኔ እኮ አልተቆጣሁም ግን ጉዳዩ አሳስቦኝ ነበር» በማለት በጥቂቱም ቢሆን የተሰማቸውን ስሜት ላስመቀበል ዘወር ይላሉ።

ራስን ማወቅ አሁን ለተከሰተው ግጭት ምክንያት የተሰማቸውን ስሜት ከመለየትና ከመቀበልም ባሻገር ከዚህ በፊት በሕይወታቸው ውስጥ በተፈጠሩ ግጭቶች ምክንያት የደረሰባቸውን ጉዳትም ለማወቅ ይረዳል። በሕይወት ውስጥ ግጭት ሲፈጠር ከሚለማ ስሜት ሥር የዱሮ የግጭት ጉዳት ትዝታዎች ተደብቀው ይኖራሉ። ለዎች አሁን ባላቸው ግንኙነት ውስጥ ግጭት ተፈጥሮ ስሜታቸው ሲጎዳ በአሳባቸው ወደኋላ በመሄድ በሕይወታቸው ዘመን በግጭት ምክንያት የደረሰባቸውን ጉዳቶችን ያስታውሳሉ። በግንኙነት ውስጥ አሁን ግጭት ተፈጥሮ የሚደርሰላቸው ጉዳት ከዚህ በፊት በግንኙነት ውስጥ በግጭት ምክንያት የደረሰባቸውን ጉዳት ያስታውሳቸዋል። ይህ ትውስታ ደግሞ አሁን ለተከሰተው ግጭት ተጨማሪ ኃይል በመሆን ለዎች የደረሰባቸው ጉዳት ከፍተኛ እንደሆነ እንዲገምቱ ያደርጋቸዋል። በግጭት ምክንያት የደረሰባቸው ጉዳቶች አልባት ያሳገኙ ሲሆኑ አሁን ትንሽ ግጭትም ተፈጥሮ ጥቂት ጉዳት ቢደርሰላቸው ያልተፈታው የቀድሞ የግጭት ጉዳቶች በመኖራቸው የሚለጠው ምላሽ ለአሁኑ ብቻ ሳይሆን የቀድሞውንም ከግምት ውስጥ በማስገባት ይሆናል።

ለለዚህ ለዎች አሁን በተፈጠረው ግጭት ምክንያት የሆነ ስሜት ሲለማቸው «ይህ ዓይነት የተሰማኝ መቼ ነበር?» ብለው በመጠየቅ የአሁኑንና የቀድሞውን ግጭት ሁኔታ ማነጻጸር ይችላሉ። በቀድሞ ጊዜ በግጭት ምክንያት የተጎዱበትን ነገር ለሚቀርባቸው ወዳጅ በመናገር ወይም በወረቀት ላይ በመጻፍ በውስጣቸው የታመቀው ስሜት እንዲወጣላቸው ማድረግ ይቻላል። የዚህ አሳብ ዓላማ ለዎች በሕይወታቸው ውስጥ ባሉት ጊዜያት የተደረጉትን መጥፎ ትዝታዎች በማስታወስ እንደ አዲስ እንዲመለከቱት ሳይሆን ከዚያ ተጽዕኖ የተነሳ የዛሬው ግንኙነታቸው እንዳይጎዳ የዱሮውን ከአሁኑ ለመለየት ይረዳ ዘንድ ነው። በቀድሞ ጊዜ የተደረጉ ነገሮች በዛሬው ምላሻቸው ላይ አሉታዊ ተጽዕኖ በማሳደር ሕይወታቸውን እንዳይጎዳ ለማግኘት ነው። ያለፈው ከፋ ነገር የአሁኑን ሕይወት መቆጣጠር የሚችልበትን ኃይል ለማሳጣት የታፈነው አሳብና ስሜት የሚወጣበትን መንገድ መፈልግ ጠቃሚ ነው። ከእነዚህም መንገዶች ሁለቱ መናገርና መጻፍ ናቸው።

ራስን ማወቅ የሚለው አሳብ አንድ ለው በግጭት ውስጥ ያበረከተውን ድርሻ ማወቅን ይመለከታል። እንዳንድ ጊዜ እንዳንድ ለዎች ግጭቱ እንዲመጣ ያደረጉት ሌሎች ለዎች እንጂ እነርሱ እንዳልሆኑ ይናገራሉ። ራሳቸው አነስተኛ ሥልጣን እንዳላቸውና ተጠቂዎች እንደሆኑ በማሰብ ለግጭቱ መፈጠር ወይም መፋፋም ምንም አስተዋጽኦ እንዳላቸው አያስቡም። በመሠረቱ ግጭት የሁለትዮሽ ባሕርይ አለው። ከፍተኛ ሥልጣን ያለውም ሆነ አነስተኛ ሥልጣን ያለውም ወገን ለግጭት መፈጠር ድርሻ ይኖራል። አነስተኛ ሥልጣን አላኝ የሚለውም ወገን ቢያንሰ ከፍተኛ ሥልጣን ላለው ወገን በሚለጠው ምላሽ ድርሻ ይኖራል። ለለዚህ በግጭት ውስጥ የተሳተፈ ማንኛውም ወገን በበኩሉ ለግጭቱ መፈጠር ወይም መፋፋም ያደረገውን ድርሻ ለይቶ ማወቅ ወደ እርቅ ለመሄድ መልካም

እርምጃ ነው። ራስን ማወቅ ያደረጉትን ነገር ለይቶ አውቆ ለዚያ ጉዳይ መሉኑ ኃላፊነት መውሰድ ነው።

መለጠት፡- ለዎች ግንኙነታቸውን ለማደስ ከውስጥ የመነጨ ውሳኔ ለማድረግ ሊዘጋጁ የእርቅ ሂደቱ ይሳካል። ለመታረቅ ውሳኔ ማድረግ ያስፈልጋል። ለዎች ወደዚህ ውሳኔ ለመድረስ ጊዜ የሚፈጅባቸው ቢሆንም ለንድ ጊዜ በሙሉ መለጠት ከወለኑ ወደ እርቅ ለመግባት አይፈሩም። ለዎች ለመታረቅ ራሳቸውን በሚለጡበት ጊዜ ግንኙነቱን ለማደስ የሚያስፈልገውን ዋጋ ለመክፈልም የተዘጋጁ ይሆናሉ። በግጭት ምክንያት የተሰላሸውን ግንኙነት ማደስ የሚያስከፍለው ዋጋ ይኖራል።

አንድ ወገን ለመታረቅ ፈቃደኛ ቢሆንም/ መለጠት ቢኖረውም የሌለው ወገን ምላሽ ግን ምን እንደሆነ ሳይታወቅ ይችላል። ምናልባት ሌላው ወገን ይህን የእርቅ አሳብ የማይቀበል ሊሆን ይችላል። መልካም ነገር እንደሆነ ታሰቦ ለእርቅ ቀርቦ በሌለው ወገን ዘንድ ደግሞ ተቀባይነት ማጣት ለሚችሉት የሚጎዳ ምላሽ ነው። ሆኖም አንድ ወገን ለእርቅ በወቅቱ መልካም ምላሽ ባይሰጥም ራሱን የሚያደበት ጊዜ ቢሰጠው የእርቅ ጥሪውን የሚቀበልበት ወቅት ይመጣል። ዛሬ ተቀባይነት ያላገኘ የእርቅ ጥሪ ከወራት በኋላ መልካም ምላሽ ሊያገኝ እንደሚችል ተስፋ በማድረግ ውስጣዊ መነሳሳት ሊመጣ ሌላውን ወገን ለእርቅ ከመጥራት አለመቆጠብ አይቀበልም ብሎ ፈርቶ ዝም ከማለት የተሻለ ውጤት አለው።

እንግዲህ በግንኙነት ውስጥ ግጭት በሚፈጠርበት ጊዜ በለዎች መካከል እውነተኛ እርቅ እንዲመጣ ከተፈለገ በግጭት ውስጥ የተሰተፉ ለዎች ለእርቅ መዘጋጀታቸው ከግንዛቤ ውስጥ መግባት ይኖርበታል። ይህ ዝግጅት ደግሞ በአሳብ እርቅን መቀበልና በልብም (በሰሜትም) ከለዎቹ ጋር ለመታረቅ መፈለግን ያጠቃልላል። እውነተኛ እርቅ በአሳብና በሰሜት መካከል ቅንጅት ሊፈጠር ይመጣል። ለሰዚህ አስታራቂዎች በግጭት ውስጥ የገቡ ለዎች ቶሎ እንዲታረቁ ከማሰብ ይልቅ ዘላቂነት ያለው እርቅ እንዲመጣ በለዎቹ ዝግጅት ደረጃ መሄድን መዘንጋት የለባቸውም። እንዲህ ካልሆነ ለዎቹን በምንም መንገድ ብሎ ማበታረቅ መሞከር «አሰባብሰው ቢያርሱ በአረም ይመለሱ» እንደሚባለው ይሆናል።

ባሕላዊ የማስታረቅ አገልግሎት

እያንዳንዱ ባሕል በለዎች ግንኙነት መካከል ግጭት በሚፈጠርበት ጊዜ እርቅ ለማምጣት የሚያስችለው የራሱ የሆነ ሥርዓት አለው። በዓውዳችን የማስታረቅ አገልግሎት ምን እንደሚመበል ለማሳየት ሰፊ ጥናት እንደሚፈልግ የታወቀ መሆኑን ከግንዛቤ ውስጥ በማስገባት በዓውዳችን የማስታረቅን አገልግሎት ለመግለጥ ለዎች የሚጠቀሙባቸው አንዳንድ አባባሎችን በማየት ስለባሕላዊ የማስታረቅ አገልግሎት አሠራር ግንዛቤ ለማግኘት እንሞክራለን።

«በሽማግሌ እጅ የተያዘ ነገር ይከበራል» ለዎች ለሽማግሌዎች ከሚለጡት ሥፍራ የተነሳ በእነርሱ የተያዘ ጉዳይ ከብርን ያገኛል። ሽማግሌዎች በሁለት ወገኖች መካከል ግጭት ሊፈጠር ጣልቃ የሚገቡት ጉዳዩ አልባት ማግኘት ስላለበት እንደሆነ ስለሚታሰብ ለዎች ለጉዳዩ የተለየ

አከብሮትን ይለጣሉ። ሽማግሌዎች የያዙትን ጉዳይ ሌሎች ለዎች ለመፍታት ጥረት አያደርጉም። በአሁኑ ዘመን «ጉዳዩ በፍርድ ቤት ተይዟል» በማለት ለዎች በፍርድ ቤት ለተያዘ ጉዳይ ዝርዝር መግለጫ እንደማይለጡት ሁሉ በሽማግሌዎች የተያዘ ጉዳይም በእነርሱ ወደ አንድ መቋጫ እስኪደርስ ድረስ በጥንቃቄ ይታያል። ይህ አመለካከት ለዎች ለሽማግሌዎች አከብሮት ከመለጠታቸው የተነሣ ግጭቶቻቸውን ለመፍታት ነገረ እርምጃ እንዲወስዱ ይረዳቸዋል።

«ሰማይ ተቀደረ ቢባል ሽማግሌ ይሰፋዋል አሉ» በሁለት ወገኖች መካከል ግጭት ቢፈጠር ሽማግሌ (አስታራቂ) ጣልቃ ቢገባ ግጭቱ ምንም ያህል ከባድ ቢሆን መፍትሔ ሊያገኝ እንደሚችል ያመለክታል። ሽማግሌ ይኑር እንጂ ለግጭት አታሰቡ መፍትሔ ሊያገኝ ይችላልና እንደ ማለት ነው። ይህ ማለት ግን ሽማግሌዎች የግንኙነት ችግሮችን መፍታት ስለሚችሉ ያለምንም ጥንቃቄ ግጭትን ፍጠሩ በማለት የሚያደፋፍር ሳይሆን በለዎች ግንኙነት መካከል ውስጠለብና አስቸጋሪ የሆነ ሁኔታ ሊታገጥም አስታራቂ በመሆኑ በግጭቱ ውስጥ የተሰተፉ ለዎች ፈቃደኞች ሆነው አብረው መፍትሔ ለመፈለግ ጥረት ቢያደርጉ መፍትሔ ሊገኝ ስለሚችል በሰብዓዊ ግንኙነት ውስጥ ያልታለበ ችግር ቢፈጠር ተስፋ ቆርጦ ግንኙነቱን ማጥፋት ወይም ሌሎች አሉታዊ እርምጃዎችን መውለድ ተገቢ አለመሆኑን ያመለክታል።

«አሾህን በአሾህ» የሚለው አባባል ደግሞ በግንኙነት ውስጥ አንድ ወገን ሌሎች ለዎችን የሚጎዳ ነገር ቢፈጽም ለእነዚህ ቅርብ የሆኑ ሌሎች ለዎች ደግሞ ጉዳቱ የሚፈጠረበትን መንገድ ሊያመቻቹ እንደሚችሉ ያመለክታል። «ለው ቢወጥ፣ ለው ይፈውሳል» እንደ ማለት ነው። ከዚህም በተጨማሪ በሰብዓዊ ግንኙነት ውስጥ በተለይም በቅርብ ወዳጆች መካከል ግጭት በሚፈጠርበት ጊዜ የሩቅ ለው ከማምጣት ይልቅ የቅርብ ወዳጅን ተጠቅሞ ለግጭቱ መፍትሔ መፈለግ መልካም መሆኑን ያሳያል። ለምሳሌ ግጭቱ የተፈጠረው በቤተዘመድ መካከል ክሆነ ከግጭቱ ውጭ የሆኑትን ቤተዘመድ እንዲያስታርቅ መጋበዝ፣ በአንድ ጎሣ ውስጥ ከሆነ ደግሞ የጎሣውን ለዎች ለአስታራቂነት መጠቀም እንግዳን ከመጠቀም የተሻለ እንደሆነ የሚያመልክት አሳብ አለው።

«አሳትን በዘይ ነገርን በመላ» የሚለው አባባል ደግሞ ግንኙነትን ከፋኛ ሲጎዳ የሚችል ኃይለኛ ግጭት ቢፈጠር እንኳ ግጭቱን በብልሃትና በጥበብ መያዝ ከተቻለ ነገረ ማድረግ እንደሚቻል ያሳያል። ስለዚህ አስታራቂዎች በለዎች መካከል የሚፈጠረው ግጭት ለመፍታት በመላ መጠቀም እንዳለባቸው ያመለክታል። በዓውዳችንም ለአስታራቂነት የሚፈለጉ ለዎች ነገርን በመላ መያዝ የሚችሉ ለዎች እንደሆኑ ግልጽ ነው። «አባ መላዎች» የግጭት መፍትሔ ፈላጊዎች ናቸው።

«ምርር ያለ ጥል ምርር ያለ እርቅ ያመጣል» በግጭት ውስጥ የተሰተፉ ወገኖች ከልባቸው ያላቸውን አሳብና ሰሜት በግልጽ በማውጣት ከተነጋገሩበት በመካከላቸው እውነተኛ እርቅ ሊፈጠር ይችላል። በግጭቱ ወቅት እያንዳንዳቸው ቀድሞ ከሚተዋወቁት በላይ ለመተዋወቅ ዕድል ስለሚያገኙ ግንኙነታቸውን ቢያድሱ ጠንካራ ግንኙነት ሊመሠርቱ ይችላሉ።

በአብዛኛው በዓውዳችን አስታራቂዎች የዳኝነት ሚናን ይጫወታሉ። ሁለት ወገኖች ሲጋጩ አስታራቂዎች የሁለቱንም ወገኖች አሳብ ካዳመጡ በኋላ ጥፋተኛ ወይም በደለኛ ሆኖ የተገኘውን ወገን በመገሰጽ ተገቢውን እርምጃ ይወስዳቸዋል። ሽማግሌዎች ማስተም በአካባቢያቸው በስዎች መካከል የሚኖረውን ግጭት የሚፈቱ ሰዎች አሳባቸውን በተለይም ለግጭቱ መፍትሔ ነው ብለው የሚያምኑትን ነገር በግጭት ውስጥ በገቡ ሰዎች ላይ የመጫን ሥልጣን አላቸው። ከጎብረተለቡ በተሰጣቸው «ሥልጣን» መሠረት በግጭት ውስጥ የተሳተፉ ወገኖች ያሳፍላቸውን ቢሆን ውሳኔውን እንዲቀበሉ ያደርጋሉ። ካልተቀበሉ ከማሕበረሰቡ እንዲገቡ ይደረጋሉ። ስለዚህም ይህን ውግዘት ፈርተው ለማይፈልጉት ውሳኔ አሺ ይላሉ።

ይህ አካሄድ የሚሠራበት ሁኔታ መኖሩ ባይካድም ግጭትን ከመሰወጥ አኳያ ግን ዘላቂነት ያለው መፍትሔ አይሰጥም። በግንኙነት ውስጥ ባሉት ወገኖች መካከል ግጭት ሲፈጠር አንድ ሰው ብቻውን የግጭት መንስኤ የሚሆንበት ሁኔታ አይኖርም። ግጭት የሁለትዮሽ ባሕርይ አለው። እያንዳንዱ ወገን ስግጭቱ ያደረገው አስተዋጽኦ ሲለያይ ይችላል። ስለዚህ በግንኙነት ውስጥ ግጭት ሲከሰት አንድን ወገን ጥፋተኛ ለማድረግ የሚታለበው አካሄድ ትክክል አይደለም። ከመፍትሔውም አቅጣጫ አንድን ወገን ብቻ «ማከም» ግንኙነቱን አይፈውስም። ግንኙነቱን ወደ ተሻሻ ደረጃ ለማሳደግ አያስችልም። ትኩረት መደረግ ያለበት በግንኙነቱ ላይ አንጂ «ለዎቹ ምን አደረጉ ስለዚህ ምን ይደረግባቸው» በሚሰው አሳብ ላይ መሆን የለበትም። ግንኙነት የጋራ እንደሆነ ሁሉ የሚፈጠረውም ግጭት የጋራ ነው። ስለዚህ ሰጋራ ችግር በጋራ ስሁሉም በሚሆን መልክ መፍትሔ መፈለግ ያስፈልጋል።

እዚህ ላይ አንድ መታወቂያ ያለበት ነጥብ ደግሞ ግጭትን የመለወጥ ሂደት ወይም የማስታረቅ አገልግሎት የመገሰጽ ወይም የመፍረድ አገልግሎት ሳይሆን ግንኙነትን የማደስና መልሶ የመገንባት አገልግሎት መሆኑን ነው። እግዚአብሔር በክርስቶስ በኩል ዓለሙን ከራሱ ጋር ሲያስታርቅ የተጠቀመበት መንገድ ሰዎችን ማስተም ጥፋተኛውን ወገን የመኮነንና የመፍረድ ሥራ ሳይሆን ያደረገው የጠፋውን መመስሰና ግንኙነቱን ማደስ ነው። ይህ ማለት ግን ፍትሕ መኖር የለበትም ማለት ሳይሆን ፍትሕ ከምሕረት ጋር በሚጣጣም ሁኔታ መቅረብ አለበት ማለት ነው።

የማስታረቅ አገልግሎት በቤተክርስቲያን ምን ይመስላል? በዓውዳችን በተለይም በክርስቲያን ማሕበረሰብ ውስጥ ጎልቶ የሚታየው ሁኔታ አስታራቂዎች (አገልጋዮች) በግጭት ውስጥ የገቡትን ሁለት ወገኖች በሚያስታርቁበት ወቅት የሁለቱን ወገኖች ግጭት በጥልቀትና በስፋት ሲያዳምጡ፤ እያንዳንዱ ወገን መናገር የሚፈልገውን ክልቡ ሳይናገር ጥቂት ነገር ብቻ ከእያንዳንዱ ወገን ስምተው «ይቅር ለእግዚአብሔር ተባብሱ» በማለት ከላይ ላይ ብቻ እንዲታረቁ ያደርጋሉ። ከጥቂት ጊዜ በኋላ ግጭቱ አገርሽቶ ይታያል። አገልጋዮች ይህን የሚያደርጉት ስምንድነው? ብሎ መጠየቅ ተገቢ ነው። አገልጋዮች ይህን መንገድ ከሚከተሉባቸው ምክንያቶች መካከል ጥቂቶቹ ግጭቱ ከአቅማቸው በላይ በመሆኑ የሚያደርጉት ሌላ አማራጭ መንገድ ሳይታያቸው ሲቀር፤ ሰዎቹ ቶሎ ጎበኝተው መንፈሳዊ ሕይወታቸውን እንዲያስተካክሉ በማሰብ እንዲሁም ግንኙነታቸው

አደጋ ላይ ወድቆ ከዚህ የባለ ነገር ሲመጣ ይችላል ብለው በመስጋታቸው ማስታገሻ ዓይነት መፍትሔ ለመስጠት በማሰብ ነው።

የተቀነባበረ የማስታረቅ አገልግሎት

ከባሕላዊ የማስታረቅ አገልግሎት ሰንወጣና የተቀነባበረውን የማስታረቅ አገልግሎት ስንመለከት ደግሞ የማስታረቅ ሥራ የራሱ የሆነ የሂደት ደረጃዎች አሉት። የማስታረቅ ሂደት ውስጥ አስታራቂው በመጀመሪያ ከእያንዳንዱ ወገን ጋር ይነጋገራል። እያንዳንዱ ወገን ከአስታራቂው ጋር ሰብቻቸው መነጋገርን ይመርጣሉ። የማስታረቅ ሂደቱ ሲቀጥል ደግሞ በአስታራቂው መሪነት ከእርሱ በርሳቸው ጋር ይነጋገራሉ። በአጠቃላይ አንድ የማስታረቅ ሥራ ተጀምሮ እስኪያልቅ ድረስ አምስት ደረጃዎች ይኖራታል። እነርሱም፡-

መግቢያ

በአብዛኛው ሰዎች ተጋጭተው በሚመጡበት ጊዜ በመካከላቸው የነበረው መተማመን እነስተኛ እንዲሁም አንዱ ከሌላው ጋር ያለው ንግግር ተበላሽቶ ነው። እያንዳንዳቸው የውጥረትና የጭንቀት ስሜት ይለማቸዋል። አንዱ ሌላውን ይጠራጠራል። ሲገናኙ በመካከላቸው ምን ሲሆን እንደሚችል መገመት ያስቸግራቸዋል። በዚህ ሁኔታ ውስጥ አስታራቂው ምቹ ሁኔታዎችን በመፍጠር የማስታረቅ ሂደቱ ማስጀመር አለበት። በመግቢያ ወቅት ሲደረጉ ከሚገባቸው ነገሮች መካከል የሚከተሉት ነገሮች የሚጠቀሱ ናቸው፡-

- > መልካምና ዝግ ባለ የድምጽ መጠን የእንኳን ደህና መጡ ንግግር ማድረግ፡ የለዎቹን ጭንቀት ለማርገብ መንፈሳዊ ወይም ባሕላዊ የሆኑትን የመግቢያ ሥርዓቶች (ጸሎት፣ የእግዚአብሔርን ቃል ማዝብ፣ ሰጥቂት ጊዜ ዓይንን ጨፍሮ ዝም ማለት፣ ተረት መተረት ወይም የሚያሰቅ ታሪክ ማንበብ ወይም መተረክ...) ማድረግ ጠቃሚ ነው። የማስታረቅ አገልግሎቱ በሚሰጥበት ዓውድ ውስጥ ሰዎችን እርስ በርስ ለማስታረቅ ሂደቱ ሲጀምር ምን የሚደረግ የተለመደ ሥርዓት አለ? እነዚህን የእጅማመር ሥርዓቶችን አውቆ እንደ አመቺነታቸው መጠቀም መልካም ነው።
- > ዓላማውን መገለጽ፡ ተቀናቃኝ ወገኖች በመካከላቸው ያለውን ግጭት በድርድር ለመፍታት ፈቃደኞች ሆነው በመምጣታቸው መልካም ነገር ማድረጋቸውን በመናገር የማስታረቅ አገልግሎት ዓላማ ምን እንደሆነ በአጭሩ መጥቀስ የጋራ ግንዛቤ እንዲኖር ይረዳል።
- > የአስታራቂውን ሚና መገለጽ፡ በአብዛኛው አስታራቂው ተቀናቃኝ ወገኖች እርስ በርስ በመነጋገር በመካከላቸው ለተፈጠረው ግጭት መፍትሔ እንዲፈልጉ የሚረዳ ለማስታረቅ አገልግሎት ብቃት ያለው ሰው ነው። አስታራቂ በምንም ሁኔታ ፍርድ አይሰጥም እንዲሁም እርስ በርሳቸው የሚነጋገሩ ወገኖች ማድረግ የሚገባቸውን ነገር አያዛቸውም።
- > የማስታረቅ ሂደቱን ሥርዓቶችና ደንቦችን ማስተዋወቅ፡ የማስታረቅ ሂደትን ስኬታማ ለማድረግ ሥርዓትና ደንቦች መኖር ይኖርባቸዋል። እርስ በርሳቸው የሚነጋገሩ ወገኖች እነዚህን ሥርዓቶችና ደንቦች

በማወቅ ማክበር ይጠበቅባቸዋል። ከደንቦቹ መካከል ጥቂቶቹ ስመጥቀስ ያህል

- ✓ አያንዳንዱ በግጭቱ ውስጥ የተሳተፈ ወገን ሁኔታውን ከራሱ አይታ አንዲናገር ይፈልጋል፤
- ✓ አስታራቂው በውይይቱ ሂደት ውስጥ የሚጠቀሱትን ዋና ዋና ጉዳዮችን መዝግቦ በመያዝ ለተሳታፊዎቹ ያስውቃል፤
- ✓ የመወያያ ጉዳዮች ብዙ ቢሆኑም በአንድ ጊዜ ለውይይት የሚቀርበውና ሁሉም የማኅበሩበት ጉዳይ አንድ ይሆናል። በአንድ ጊዜ በአንድ ጉዳይ ሳይ መነጋጋር ለሂደቱ ስኬት አስፈላጊ ነው፤
- ✓ ሁለቱም ወገኖች በጉዳዮቻቸው ሳይ በመወያየት ወደ ስምምነት ለመምጣት መሥራት ይጠበቅባቸዋል። ስምምነት ሳይ መድረስ የማይቻል ሁኔታ ቢፈጠር አንኳ በቀጣይነት ምን ዓይነት አርምጃ መውሰድ አንደሚገባቸው ማመልከት ያስፈልጋል።
- ✓ በማስታረቅ ሂደት ውስጥ የሚነሱ ጉዳዮች በምስጢር ይያዛሉ/ በምስጢር የማይያዙ ካሉ በግልጽ ማስቀመጥና መስማማት፤
- ✓ አንዱ ወገን ሲናገር ሌላው ያለምንም ጣልታገብነት ማዳመጥ ይኖርበታል፤
- ✓ አሰልጣኒ ሆኖ ካገኘው አስታራቂው ከአያንዳንዱ ወገን ጋር ለየብቻ መነጋገር ይችላል፤
- ✓ አስታራቂው ወይም ተሳታፊዎች አረፍት ቢያስፈልጋቸው በማንኛ ውም ጊዜ ውይይቱን ማቆም ይቻላል፤
- ✓ አንደ አሰልጣኒነታቸው አስታራቂው ሌሎች ደንቦችን መጨመር አንደሚችል የሚሉ ይገኙበታል።

ሰለግጭቱ መተረክ

የዚህ ደረጃ ዋና ዓላማ በግጭቱ ጉዳዮች ዙሪያ የሚነጋገሩ ወገኖች የሚያቀርቡትን ዋና ዋና አሳቦች ለመረዳትና የአያንዳንዱን አይታ በአጭሩ ለማስቀመጥ አንዲሁም በግጭቱ ምክንያት የተሰማቸውን ዋና ዋና ስሜቶች ሰይቶ ለማወቅ ነው። በዚህ ወቅት አያንዳንዱ ወገን ከራሱ አይታ ግጭቱንና ሁኔታውን ይገልጻል። አያንዳንዱ ወገን ተናግሮ በሚጨርስበት ወቅት አስታራቂው አጠቃላይ ታሪኩን፣ የተጠቀሱትን ዋና ዋና ጉዳዮችና የተሰማቸውን ስሜት በመናገር ያጠቃልላል።

ማን ይጀምር? ሁለቱ ተቀናቃኝ ወገኖች ለመነጋገር ፊትሰፊት ሲገናኙ ማን በቅድሚያ ይናገር? የሚል ጥያቄ ይነሳል። በቅድሚያ ማን መናገር አንዳለበት ለመወሰን አስታራቂው ቢያንስ ከሦስት ዘዴዎች አንዱን መጠቀም ይችላል። አነርሱም፡- (1) በዕጣ መጠቀም፤ (2) አስታራቂ ጣልታገብቶ አንዲያስታርቃቸው ጥያቄ ካቀረበው ወገን መጀመር ይቻላል ወይም (3) ከሁለቱ ለመናገር ፈቃደኛ ከሆነው ወገን መጀመር ይቻላል።

በወቅቱ ተገቢ ጥያቄዎችን መጠየቅ፡- አስታራቂ ተቀናቃኝ ወገኖች የሚሉትን ብቻ በማዳመጥ ጥያቄዎች ካሉት በሚቀጥለው ደረጃ መጠየቅ

ይችላል። በበሁለቱ ወገኖችና በአስታራቂው መካከል መልካም ግንኙነትና አመኔታ ከመፈጠሩ በፊት ብዙ ጥያቄዎችን መጠየቅ ችግር ሊፈጥር ይችላል። ጥያቄዎች አንዳንድ ጊዜ ለምርመራ አንደሆኑ ዓይነት ትርጉም ሊሰጣቸው ሰለሚችል ከጥያቄዎች ይልቅ ሰዎች የሚፈለገውን መረጃ አንዲሰጡ የሚጋብዛቸውን አሳብ በዓረፍተ ነገር መልክ ማቅረብ የተሻለ ነው። ይህ ማለት «ምን? አንዴት? ስምን? የት?» በሚሉት ጥያቄዎች ፈንታ «ስለሆነው ነገር አስቲ ንገሩኝ» «በሰግጭቱ ሰፊ ባለ ሁኔታ መስማት አፈልጋለሁ» «በዚህና በዚያ መካከል ያለውን ግንኙነት በሚገባ ስላልተረዳሁ አስቲ በስፋት ስለዚያ ነገር ንገሩኝ» በሚሉ አሳቦች መጠቀም ሰዎች ግልጽ ሆነው አሳባቸውን አንዲገልጹ ይጋብዛቸዋል።

ማስታወሻ መያዝ፡- አያንዳንዱ ወገን በሚናገሩበት ጊዜ ብዙ መረጃዎች ይወጣሉ። አያንዳንዱ ወገን ምን አንደተናገሩ ለማስታወስ ስለሚያስችግር ሰዎቹ በሚናገሩበት ወቅት ማስታወሻ መያዝ ጠቃሚ ነው። አስታራቂው ተናጋሪዎቹን አያዳመጣቸው ዋና ዋና አሳቦቹን በማስታወሻ መያዝን መዘንጋት የለበትም። ሰዎቹ የሚናገሩትን ዝርዝር ነገሮችን ለመያዝ ጥረት ማድረግ ተናጋሪዎቹ አስታራቂው ዘጋቢ አንጂ አድማጭ አንዳልሆነ አንዲያስቡ ያደርጋል። ተናጋሪዎቹ የሚናገሩትን ነገር ከመመዘገብ ይልቅ አነርሱ ሲናገሩ ከአነርሱ ጋር ፊትሰፊት መተያየትና በአንደበቶቻቸው ከሚናገሩትም በተጨማሪ በሰውነታቸው የሚያስተላልፉትን ነገር መከታተል መልዕክታቸውን ለመረዳትና አነርሱም አስታራቂው ከአነርሱ ጋር መሆኑን አንዲረዱ ያግዛቸዋል። አስታራቂ የሚጽፋቸው ዋና ዋና የሆኑ ጉዳዮችን ነው። አነዚህ ዋና ዋና የሆኑ ጉዳዮችን ለማግኘት ደግሞ ተከታታይነት ባለው ሁኔታ ማዳመጥ ያስፈልጋል። አንግዲህ አስታራቂ በጽሑፍ ሳይ ትኩረት በመስጠት ሰዎቹን ችላ አንዳይላቸው ጥንቃቄ በማድረግ ሂደቱ ሲከታይ አንዲሆን ሊያደርግ ይችላል።

በንግግር ጊዜ ጣልቃ መግባትን መከላከል፡- አያንዳንዱ ወገን ያለውን አሳብና የተሰማውን ስሜት በሚገልጽበት ወቅት አንዳንድ የሚፈጠሩ ችግሮች ይኖራሉ። ከአነዚህም ሁለቱ የመጀመሪያው አንዱ ወገን ሲናገር ሌላው ጣልቃ መግባት ሲሆን ሁለተኛው ደግሞ ሌላውን ለቁጣ የሚያነሳሳ ነገር መናገር ናቸው። አንዱ ወገን ሲናገር ሌላው ጣልቃ ለመግባት መከራ በሚያደርግበት ጊዜ በደንብ መሠረት መቆጣጠር መቻል አስፈላጊ ነው። አያንዳንዳቸው ተሰሚነት ለማግኘት በውሰጣቸው ካለው ግፊት የተነሳ አንዱ ሲናገር መታገስ ይከብዳቸዋል። ሆኖም ደንቡን ለማስከበር ክፍተኛ ጥረት ማድረግ ያስፈልጋል። ከጅምሩ ደንብን ማስከበር ካልተቻለ እርስ በርስ መደማመጥ ጠፍቶ ሂደቱ ከአስታራቂው ቁጥጥር በላይ ወደመሆን ሊደርስ ይችላል። ስለዚህ አንዱ ተራ ሳይሰጠው ጣልቃ ሲገባ «ደንባችንን እናክብር! እርሱ ሲጨርስ የመናገር ዕድል አስጥሃለሁ! ነገር ግን አሳብን አንዳትረሳ ጻፈው። አመሰግናለሁ» ማለት ይቻላል።

ቁጣን የሚቀስቅሱ ንግግሮችን በጥበብ መያዝ፡- አንዳንድ ጊዜ አንዱ ወገን የሌለውን ወገን ስሜት የሚቀስቅስ ነገር ሲናገር ሌላው ምላሽ ለመስጠት ሲነሳ መመልከት ያጋጥማል። «ይህች ቫይረስ ወደ ቤታችን ከመግባትዋ በፊት በሰላም እንኖር ነበርን» «እርሱ የሰይጣን መሣሪያ በመሆን ቤታችንን አያፈረሰ ነው» «እርስዋ አውነት መናገር አይሆንላትም» «አንዲህ አያደረገ በኔታ የማምን ሰው ነኝ ብሎ መናገሩ ይገርመኛል»

የሚሉና የመሳሳቱ አባባሎች ለሚትን የሚቀሰቅሱና ትዕግስትን የሚያሳጡ በመሆናቸው በአግባቡ ሊያዙ ይገባቸዋል።

ከላይ የተጠቀሱትና ተመሳሳይ የሆኑ አባባሎች ሲናገሩ ሲለማና የሌላው ወገን የሰሜት መለዋወጥን ሲያሳይ አስታራቂው ሰሜቱ የተቀበለውን ሰው ለም በመጥራት «እንተ የተለየ አመለካከት እንደሚኖርህ እሰባለሁ፤ እርሱ ሲጨርስ ያንተን እንሰማለን» በማለት ማርገብ ይቻላል። ወይም አስታራቂው እያንዳንዱ ሰው አንድን ነገር የሚመለከትበት አይታ የተለያየ ነው በማለት የተባለውን ነገር አላዘበ በሌላ አነጋገር ማቅረብ ይችላል። ለምሳሌ «እርሱ የሰይጣን መሣሪያ በመሆን ቤታችንን እያፈረሰ ነው» የሚለውን «እያንዳንዱ ሰው ከውጭ የሚመጣበትን ፈተና የሚይዝበት ሁኔታ ይለያያል» ወይም «እያንዳንዱ ለግጭቱ መንበኤ እንደሆነ የሚያስበው ነገር ይለያያል» ማለት ይችላል። «እርሱም እውነት መናገር አይሆንላትም» የሚለው አሳብ እጠቃላይ የሆነ አሳብ በመሆኑ አስታራቂው ምሳሌዎችን መጠየቅ ይችላል። «እስቲ ለምሳሌ ያህል ጥቀሳቸው!» በማለት ተናጋሪው የእርስዎን ባሕርይ ከመንካት ይልቅ ወደ ጉዳዮች እንዲመለስ መጋበዝ ይቻላል።

ትኩረት የሚለጣቸውን ጉዳዮች መለየት

በዚህ ወቅት ግጭቱን ለመፍታት የሚረዱ አጀንዳዎች ይዘጋጃሉ። ከዚህ በኋላ ለሚኖረው የማስታረቅ እርምጃ በዚህ ደረጃ የሚሠራው ሥራ መሠረት ይሆናል። እነዚህ ጉዳዮች የሚወጡት አስታራቂው በግጭቱ የተሳተፉ ወገኖች ሲናገሩ ካዳመጣቸው አላቦች ነው። በውይይቱ የተሳተፉ ወገኖች በሚቀጥለው ጊዜ የሚነጋገሩበትን ጉዳዮች ለይተው ማውጣት ከቻሉ ከመቃቃር ይልቅ ወደ መተባበር ሁኔታ ውስጥ ይሸጋገራሉ።

እነዚህ ጉዳዮች የሚወጡት እያንዳንዱ ወገን የራሱን አሳብ ከተናገረ በኋላ ነው። በአብዛኛው ለዎች እንደ ዙሪ አሳባቸውን የመግለጽ ዕድል ካገኙ ዋና ዋና አሳባቸውን ማግኘት ይቻላል። ተደጋጋሚ የሆነ ዕድል ሲሰጣቸው እስቀድሞ የተናገሩትን ነገር በማጠናከር ከመናገር ውጭ በአብዛኛው አዳዲስ አሳቦችን እያፈልቁም። ለሌላውም ለማስታረቅ ሥራው እጀንዳ የሚሆኑ ጉዳዮች የሚታወቁት በሂደቱ የመጀመሪያ ጊዜያት እንደሆነ መረዳት ይቻላል።

አስታራቂው ተሳታፊዎቹ ሲናገሩ ያዳመጣቸውን ዋና ዋና አሳቦች በሚታይ መልክ መጻፍ ወይም ለእነርሱ በመናገር የጋራ ግንዛቤ እንዲኖራቸው ማድረግ ይችላል። ከዚያም ከእያንዳንዱ ወገን የተነሱትን ጉዳዮች እንደ ላይ በመዘርዘር ጉዳዮቹ በሁለቱም ወገን ተቀባይነት ማግኘት በሚችሉበት ሁኔታ በመግለጽ መቀጠል ይቻላል። በተቻለ መጠን ጉዳዮቹን ከማብዛት ይልቅ ተመሳሳይ የሆኑትን ጉዳዮች በአንድ የጋራ ነጥብ ሥር በማስገባት ጥቂትና አጭር ማድረግ መልካም ነው። እያንዳንዱ ወገን መጨመር የሚፈልግ ካለ በመጨመር ወይም እንዲበተካከል የሚፈለግ አሳብ ካለ ማስተካከያ ተደርጎ ወደሚቀጥለው እርምጃ ማለፍ ይቻላል።

ድርድር የሚደረግባቸው ጉዳዮች በሚመረጡበት ወቅት በማስታረቅ ሲፈቱ የሚችሉና ሲፈቱ የማይችሉትን ጉዳዮች ለይቶ ማወቅ እስፈላጊ ነው። በእጠቃላይ በከንውኖች፣ በገንዘብ ጉዳዮች፣ በመዋቅርና ሥርዓት

ነጥቦች ላይ መደራደር ይቻላል። በእንዳንዶች ላይ ለምሳሌ ያህል እምነት፣ እሴት፣ አመለካከት፣ አይታ፣ ሰብእና፣ ማመንና አስማመን፣ ዘይቤና በመሳሰሉት ላይ መደራደር አይቻልም። ሆኖም ለሰለክዚህ ጉዳዮች መወያየት ይቻላል። በሌሎች ጉዳዮች ለምሳሌ ሰለሆነው ነገር አውነቱን ማወቅ፣ በሁለቱ መካከል ከፍተኛ የሥልጣን ልዩነት መኖር፣ በግንኙነት ውስጥ የተፈጸመ የሰብዓዊ መብት መጣስ ካለ፣ ከሥነልቦና/አዕምሮ ችግር የተነሳ የሚፈጸመ ድርጊቶች ካሉና በመሳሰሉት ጉዳዮች ላይ በማስታረቅ ሥራ ድርድር ማድረግ አይቻልም።

ለግጭቱ መፍትሔ መፈለግ

በዚህ አስታራቂው ትኩረት የሚያደርገው በሁለቱ ወገኖች መካከል የተፈጠረውን ዋና ዋና ችግሮች ለመፍታት ጥረት በማድረግ ላይ ነው። ለችግሮቹ መፍትሔ ከመፈለግም በተጓዳኝ በሁለቱ መካከል ያለው ግንኙነት እንዲፈጠስ የፈውስ እርምጃዎችንም ይወስዳል። ከዋና ዋና ጉዳዮች ለመጀመር እንዲያመች ሁለቱ ወገኖች ከያዙት አቋም በስተቆርባ ያለውን የእያንዳንዳቸውን ፍላጎት ማወቅ ተገቢ ነው። እያንዳንዱ ወገን ምን ማግኘትን ይፈልጋል? የሚለው ሲታወቅ ከእነዚያ ነገሮች መጀመር ይቻላል።

በሁለት ወገኖች መካከል ያለውን ግጭት ለመፍታት ዋና ዋና ጉዳዮችን መለየት እንድ መልካም ነገር ቢሆንም በራሱ ግን በቂ አይደለም። ከጉዳዮቹ ውስጥ የትኛውን በማስቀደም መፍትሔ ፍለጋ እንደሚጀምር ማወቅ ያስፈልጋል። ለችግር መፍትሔ ፍለጋውን ለመቀጠል ከአንድ ጉዳይ መጀመር የማይቀር ነው። ለሰዚህ በአንድ ጊዜ አንድን ጉዳይ መምረጥ ይገባል። ይህ ጉዳይ ምን ዓይነት መሆን አለበት? እንዴትስ ከብዙ ጉዳዮች ውስጥ እንዴን መርጦ መጀመር ይቻላል? ከብዙ ጉዳዮች እንዴን መርጦ መፍትሔ ፍለጋ ለመጀመር የሚረዱ እንዳንድ ጠቃሚ አሳቦች አሉ። እነርሱም የሚከተሉት ናቸው፡-

- ❖ በግጭት ውስጥ ተሳትፎ ለእርቅ የቀረቡ ወገኖች የመፍትሔ ፍለጋው ሂደት እንድጀምርበት የሚፈልጉት ተመሳሳይ ጉዳይ ካለ በመጠየቅ እነርሱ በተለማመደበት ጉዳይ መጀመር ይቻላል።
- ❖ በግንኙነቱ ወይም በግጭቱ ውስጥ እጅግ በጣም አሰፈላጊ ከሆነ ጉዳይ መጀመር ይቻላል። ይህ እካሂድ በሁለቱ ወገኖች መካከል ያለው ግጭት የከረረ ሲሆን አሰፈሪ ቢሆንም ዋናውን ጉዳይ ፈርቶ ዝም ብሎ ማንከባለል ፋይዳ የማያገኝበት ጊዜ ይኖራል።
- ❖ በጣም ቀላል ከሆነው ጉዳይ መጀመርም ሌላው አማራጭ መንገድ ነው። በሁለቱ ወገኖች መካከል ያለው ግጭት ጋይለኛ ሲሆን እንዲሁም እርስ በርስ መተማመን በማይኖርበት ወቅት ይህ ዘዴ ጥሩ አማራጭ ነው። ቀላል የሆነውን ጉዳይ በመልካም ሁኔታ መፍታት ከባድ የሆነውን ጉዳይ ለመፍታት በሚደረገው ሂደት መልካም የሆነ መሠረትን ይጥላል።
- ❖ አስታራቂው እንዴን ወገን በምን ጉዳይ እንድንጀምር ትፈልጋለችሁ? ብሎ በመጠየቅ መጀመርና ያን ጉዳይ ከጨረሱ በኋላ ደግሞ ሌላውን ወገን መጠየቅም ይቻላል።

እንግዲህ ከላይ በተጠቀሱት መንገዶች አንድ ጉዳይ ከተመረጠ በኋላ እያንዳንዱ ወገን ጉዳዩን በተመለከተ ማብራሪያ እንዲሰጡ፣ ጉዳዩን በተመለከተ ምን እንደተከሰተና በጉዳዩ ዙሪያ ያላቸውን አሳብና ስሜት እንዲገልጹ መጠየቅ ያስፈልጋል። በተለይ ጉዳዩን አስመልክቶ እያንዳንዳቸው ምን እንደሚፈልጉ፣ ፍላጎታቸው ምን እንደሆነ እንዲገልጹና አስታራቂው የእያንዳንዳቸውን ፍላጎት በሚገባ መያዝ ይገባል።

እያንዳንዳቸው በአንድ ጉዳይ ላይ በቂ ውይይት ካደረጉ እንዲሁም አስታራቂው ፍላጎታቸውን ከላየ በኋላ እያንዳንዱ ወገን ለተጠቀሰው ጉዳይ ወይም ችግር መፍትሔ ሊሆኑ ይችላሉ ብለው የሚያስቡትን የመፍትሔ አሳቦችን እንዲያፈልቁ መጋበዝና ማበረታት ያስፈልጋል። እያንዳንዱ ወገን እንዲሆን የሚፈልገውን እንዲናገር ማደፋፈር፣ ማንም የመፍትሔ አሳብ ቢያቀርብ አንዱ በሌላው ላይ አስተያየትና ግምገማ እንዳይሰጥ ማድረግ፣ በተቻለ መጠን ብዙ አማራጭ የመፍትሔ አሳቦችን መፈለግ እንዲሁም እያንዳንዱ ወገን እዳዲስ የሆኑ ልዩ የሆኑ የመፍትሔ አሳቦችን እንዲያቀርቡ ማበረታታት ያስፈልጋል።

ከሁለቱም ወገኖች ለችግሩ መፍትሔ ሊሆኑ ይችላሉ የሚባሉ አማራጭ የመፍትሔ አሳቦች ከተሰበሰቡ በኋላ እያንዳንዱን ነጥብ ተራ በተራ መገምገም ይቀጥላል። በዚህ ግምገማ ወቅት ትኩረቱ በአሳቡ ላይ እንጂ አሳቡን ባቀረበው ወገን ላይ አይደለም። የእያንዳንዱ ነጥብ ጠንካራና ደካማ ጎን ይዘረዘራል። የተጠቀሱት አማራጭ የመፍትሔ አሳቦች የተሳታፊዎችን ፍላጎት ከማሟላት እኳያ ምን በጎና ደካማ ጎን እንዳላቸው በጥንቃቄ ይታያል። የእያንዳንዱ ነጥብ ጠንካራና ደካማ ጎን ከተለየ በኋላ የሚቀጥለው እርምጃ ለሁለቱም ወገኖች የሚስማማውን አማራጭ የመፍትሔ አሳብ መቀበል ነው። በዚህ ሂደት ወደ አልባት መምጣት ካልተቻለ ያን ጉዳይ ትቶ ወደ ሌላ ጉዳይ መሸገር ወይም ለጥቂት ጊዜ እረፍት መውሰድ ይቻላል።

በዚህ የማስታረቅ ሥራ በተለይም ለጉዳዮች መፍትሔ የመስጠት ሂደት ውስጥ የሚታየው እንደ ነገር ቢኖር ለጉዳይ መፍትሔ ፈልጎ በተፈጠረው ግጭት እያንዳንዱ ወገን የተጎዳውን የአዕምሮ ወይም የስሜት ጉዳት (መንፈሳዊ ስብራት) በቸልታ ማለፍ ነው። ለጉዳይ መፍትሔ ተገኝ ተብሎ ምሥጋና ይቅረብና በሰዎቹ ላይ የደረሰው ውስጣዊ ጉዳት ሳይዳስስ ይታሰፋል። በግጭት ምክንያት በሰዎች ላይ የደረሰው ውስጣዊ ጉዳት ፈውስ ሊያገኝ ይገባል። ግጭት ሊፈጠር መጠኑ ይለያይ እንጂ ሰዎች በሁለንተናዊ ሕይወታቸው መጎዳታቸው የማይቀር ነው። ይህን ጉዳት መፈወስ የሚችለው ደግሞ ተቀናቃኝ ወገን ወይም አስታራቂ ሳይሆን የተጎዳው ወገን ብቻ ነው። ነገር ግን እነዚህም ወገኖች በፈውስ ሂደቱ የራሳቸው የሆነ ሚና ይፈጽሟቸዋል።

በማስታረቅ ሂደት ውስጥ አስታራቂ የተጎዳውን ወገን ስሜትና መንፈስ መፈወስ ባይቻልም ይህ ፈውስ ሊመጣ የሚችልበትን ሁኔታ ማመቻቸትና የተጎዱ ወገኖች ለጉዳታቸው ፈውስ እንዲያገኙ ከእነርሱ ጋር አብሮ መጓዝ ይችላል። በማስታረቅ አገልግሎት ውስጥ የተጋጩ ወገኖች ለፈውስ ተብሎ የተጎዱበትን ነገር ሊናገሩ ባሕላዊ ዓውዳቸውን ግንዛቤ ውስጥ ማስገባት አስፈላጊ ነው። በእንዳንድ ባሕል ሰዎች የተሰማቸውን ስሜትና በእነርሱ

ላይ የደረሰውን ጉዳት ባአደባባይ ማለትም ተቀናቃኝ ባለበት ሥፍራ መናገር እንደ ነውር ሊቆጠር በሌላው ባሕል ደግሞ እንደ መልካም ነገር ሲታይ ይችላል። ስለዚህ እስታራቂ ሰዎቹ ያሉበትን ባሕላዊ ዓውድ ማወቅና ተገቢ በሆነው መንገድ መጠቀም ይኖርበታል።

አስታራቂው በግጭቱ ምክንያት የመንፈስና የስሜት ስብራት የደረሰባቸው ወገኖች ፈውስ እንዲያገኙ ለማገዝ ሰዎቹ ሲናገሩ የተናገሩትን አሳብ በራሱ አነጋገር እንደገና በማብራራት ግልጽ ሆኖ እንዲታይ ማድረግ ይኖርበታል። ሰዎቹ በሚናገሩበት ጊዜ አጠቃላይ የሆነ ነገሮችን ተናግሮ ብቻ ማለፍ የሚፈልጉ ከሆነ ዝርዝር ነገሮችን መናገር እንዲችሉ በጎ ጫና ማድረግ የተሻለ ነው። ዝርዝር ሁኔታ ማለትም የተሰማቸው ስሜት የተፈጠረበትን ሁኔታ ወይም ከስተት መግለጽ ካልቻሉ የሚደረገው ጥረት ውጤታማ አይሆንም።

የአስታራቂ ሚና

በማስታረቅ ሂደት ውስጥ ባሉት የተለያዩ ደረጃዎች አስታራቂ ብዙ ሚናዎችን ይጫወታል። የአስታራቂን ሚናን በዝርዝር የሚገልጽውን ሠንጠረዥ በገጽ 140 ላይ ተመልከት። በአጠቃላይ ግን አስታራቂ የተጋጩ ወገኖች ተወያይተውበት በራሳቸው ወደ ስምምነት እንዲመጡ ማገዝ፣ ጠቃሚ አሳቦችን መጠቀም፣ የሁለቱን አሳቦች አንድ ላይ በማቀናጀት የማጠቃለያ ስምምነት ማዘጋጀት፣ እንዲሁም የማስታረቅ ሂደትን የመቆጣጠር ሥራን ይሠራል። ይህም ማለት ሁለቱ ወገኖች ሥርዓት ጠብቆ እንዲወያዩ ያደርጋል፣ እንዲሁም ሊናገር ሌላው ጣልቃ እንዳይገባ ይጠብቃል፣ እንዲሁም ሌላውን በቃላት እንዳያጠቃ ይጠብቃል እንዲሁም ማንኛውንም እፍራሽ የሆነ እርምጃ እንዳይወስዱ ይመለከታል።

ሁለቱ ተቀናቃኝ ወገኖች አንድ ላይ ሆነው ማለትም በአንድ ሥፍራ ፊትለፊት ተገናኝተው መወያየት በማይችሉበት ሁኔታ አስታራቂ ከእያንዳንዱ ወገን ጋር ለብቻ ይነጋገርና በሁለቱ መካከል የማገናኘትና የማያያዝ ሥራን ያከናውናል። ሁለት ተቀናቃኝ ወገኖች በመለያየት የማስታረቅ ሥራን ለመሥራት የሚሞክረው በሁለቱ መካከል ያለው ግጭት ከፍተኛ ደረጃ ላይ የደረሰ ሲሆን ነው። ለምሳሌ ለነፍስ ግድያ የሚፈላለጉ ወገኖች፣ ፍርድ ቤት ደርሶ የመጨረሻ ውሳኔ የሚጠብቅ የጋብቻ መፍረስ፣ ጦርነትና የመሳሰሉት ሁኔታዎች ሊያጋጥሙ ሁለቱን ወገኖች ለብቻ ማነጋገርና በተለያዩ ቦታዎች አስቀምጦ ለእርቅ ያዘጋጃቸዋል።

የማስታረቅ ደረጃዎች	በአብዛኛው የሚጠቅሙ ዘዴዎች	የሚያስፈልገው ችሎታ	የሚያስፈልጉ የአስታራቂው ባሕርያት	የአስታራቂው ሚናዎች
መግቢያ	ሁኔታዎችን ግልጽ ማድረግ፣ ለማስታረቅ መዘጋጀት	ሰዎች የሚናገሩት ነገር ያለው እንደሆነ ማመልከት፣ በሰዎች ሥፍራ ራስን ማስቀመጥ፣ መተማመን መገንባት	ጥንቁቅ መሆን፣ ቀስቃሽነት፣ ታማኝነት	አማካሪነት፣ አገናኝነት
ምርመራ	ቃለመጠይቅ፣ መመልከት፣ ታሪክ ማገባብ	ዋና ዋና ጉዳዮችን መረዳት፣ ነገሮችን ማሻሻል፣ መተርጎም	አቀነባባሪነት፣ ተገንዝቤ፣ ተሰማሚነት	አጥኚ፣ አቃጅ
ድርድር	ሁለቱ ወገኖች ያላቸውን ተመሳሳይ ፍላጎት መለየት፣ ጉዳዩን ትንንሽ እያደረጉ መዘጋጀት፣ የሥልጣን ሚዛን ማስጠበቅ፣ አማራጮችን ማፍለቅ	ማደመጥ፣ መተርጎም፣ ወደ መስማማት እንዲመጡ በጨዋነት መንፈስ መምራት	ተንከባሽነት፣ ግትር ያልሆነ፣ ማዘናናት መቻል፣ ተጨባጭ፣ ዘግልጽ መናገር መቻል	አስተማሪ፣ በጨዋነት መንፈስ የሚጋፈጥ፣ ሂደት ተቆጣጣሪ
ስምምነት	አዳዲስ በልቶችን መጠቀም፣ አማራጮችን መገምገም፣ ግልጽ የሆነ ስምምነቶችን ማድረግ	ሴሎች አማራጮችን ማየት፣ ስምምነቶችን መፈተሽ፣ በስምምነት ውስጥ የሚከተሉትን ነገሮች ግልጽ ማድረግ	ግልጽ፣ መስመርን ጠብቆ መሄድ፣ ለነገሮች ክፍት የሆነ አዕምሮ መያዝ	ነገሮችን አንድ ላይ የሚገባ፣ አማራጭ መንገዶችን አመንጨ
ክትትል	ሁኔታዎችን መገምገም፣ እንደሚከታተል፣ ምን ክትትል እንደሚያስፈልገው፣ እንዴት ክትትል እንደሚደረግ ማቀድ	ምላሽ የሚገኝባቸውን መንገዶች መፈለግ	በተከታታይነት መከታተል፣ ማበረታታት	ተቆጣጣሪ፣ አሰልጣኝ

ሥዕል2: የአስታራቂ ሚናዎች

የመልካም አስታራቂ ባሕርያት

ሰዎች «የእብድ ገላጋይ ድንጋይ ያቃብላል» ማለታቸው ሁሉም ሰው ለማስታረቅ አገልግሎት የሚሆን ባሕርይ እንደሌለው ያመለክታል። አስታራቂ የተባለ ሁሉ በሁለት ወገኖች መካከል የተፈጠረው ግጭት መፍትሔ እንዲያገኝ አያደርግም። አንዳንድ አስታራቂ ግጭቱ እንዲባባስ ሊያደርግ አንዳንድ ደግሞ ግጭትን የማልዘብና ሰዎችን የማቀራረብ ጸጋ

አለው። ይህ ችሎታም ብቻ ሳይሆን የባሕርይም ጉዳይ ነው። የአንድ መልካም አስታራቂ ባሕርያትን ሁሉ መዘርዘር ባይቻል ለግንዛቤ የሚረዱትን ዋና ዋና ባሕርያት እንደሚከተሉ ተጠቅሰዋል። እነርሱም፦

የወገንተኝነት ባሕርይ የሌለው

በመሠረተ አሳብ አስታራቂ ለአንዱ ወገን የማያዳላ ሊሆን እንደሚገባ ይታመናል። እያንዳንዱ በግጭት ውስጥ የተሳተፈው ወገን የራሱ የሆነ እውነትና በደል ስለሚኖረው አስታራቂ የሁለቱን ወገን አሳብ ካዳመጠ በኋላ ወደ እርቅ ሊያመጣቸው እንደሚችል ይታሰባል። በዚህ ሁኔታ ውስጥ አስታራቂው ሚዛን በጠበቀ ሁኔታ ሁለቱን ለማስታረቅ ጥረት ያደርጋል።

ፍትሕ በተጓደለበት ግንኙነት ውስጥ አስታራቂ ሚዛን በጠበቀ ሁኔታ በሁለቱ መካከል የተፈጸመው በደል የሚወገድበትን ሁኔታ ከሁለቱም ጋር በመሆን ይፈልጋል። የተፈጸመውን በደል ያምናል፤ ጉዳቱንም ይገነዘባል፤ አንዱን ወገን ሳይወግን ነገር ግን እውነትን በፍቅር እየገለጸ በተቀናቃኝ ወገኖች መካከል ያለው ኅብረት እንዲታደስ ይረዳል።

አስታራቂ መግባባትና ሰላምን ለመፍጠር/በሁለት ወገኖች መካከል የተፈጠረውን ግጭት ለመፍታት/ ብሎ የፍትሕና ጽድቅ ጉዳዮች ችላ ማለት የለበትም። ስለዚህ የፍትሕ መጓደል ካለ ጉዳዩን በማንሳት መጋፈጥ እንጂ ግንኙነቱ አሁን ካለው ሁኔታ ወደ ዝፋ ደረጃ ሊያድግ ይችላል በሚል ፍርሃት ማመቻመቻ እውነተኛ እርቅ አያመጣም። ስለሆነም አስታራቂ ሚዛናዊ ሲሆን የፍትሕና ጽድቅ መጓደልን ችላ ብሎ አያልፍም። ፍትሕ የሚመጣበትን መንገድ ከሁለቱም ወገኖች ጋር በመሆን ይፈልጋል።

መልካም አመለካከት

የአስታራቂው ችሎታና የሚጠቀምባቸው ዘዴዎች በማስታረቅ ውጤታማነት ላይ ተጽዕኖ እንዳላቸው ሁሉ የአስታራቂው አመለካከትም ቀላል የማይባል ሚና ይጫወታል። አስታራቂ መልካም አመለካከት ሊኖረው ይገባል ሲባል በምን በምን ጉዳዮች ላይ ብሎ መጠየቅ ተገቢ ነው። አስታራቂ መልካም አመለካከት ሊኖረው ከሚገባቸው ነጥቦች መካከል የሚከተሉት ይጠቀሳሉ። እነርሱም፦

- ✓ አስታራቂ በግጭት ውስጥ የተሳተፉትን ወገኖች የሚያከብር ሊሆን ይገባል። እያንዳንዱ ወገን ሰብዓዊ ክብርና ችሎታ እንዳለው መቀበል ያስፈልጋል። እንዲሁም አስታራቂ እያንዳንዱ ወገን የራሳቸውን ችግር/ግጭት/ ለመፍታት የሚወስዱትን ኃላፊነት ማክበር ይኖርበታል።
- ✓ አስታራቂ በአቀራረቡ ትሕትና ያለው ሊሆን ይገባል። እያንዳንዱ ወገን ጋር በሚኖረው ትሕትና ባለው አቀራረብ ወገኖችም ግልጽ ርስ በርሳቸው ጋር በትሕትና እንዲገናኙ ምሳሌ ሊሆንላቸው ይችላል።
- ✓ አስታራቂ ግጭትን በተመለከተ ሚዛናዊ የሆነ አመለካከት ያለው ሊሆን ይገባል። ግጭት መልካም ወይም ክፉ ሳይሆን በሰብዓዊ ግንኙነት ውስጥ ሊፈጠር የሚችል ከስተት እንደሆነ መቀበል ይጠበቅበታል።

✓ አስታራቂ አውነተኛ የሆነ አርቅ በሁለት መካከል ያለውን ግጭት ወደ አልባት ማምጣትና ግንኙነታቸውን ከንዲያድሉ ሊያደርግ እንደሚችል መቀበል ይኖርበታል።

የማዳመጥ ብቃት ያለው

በማስታረቅ ሥራ ውስጥ ማዳመጥ አጅግ አስፈላጊ የሆነ ችሎታ ነው። አያንዳንዱ ጠገን የራሳቸውን አሳብ በቃልና ንግግራዊ ባልሆኑ የአካል አንቅስቃሴዎች በሚገልጹበት ጊዜ በጥሞና ማዳመጥ መቻል የማስታረቅ ሂደቱ ፍሬያማ አንዲሆን ያደርጋል። አስታራቂው አያዳመጠ መሆኑን በተለያዩ መንገዶች ሊገልጽ ይችላል። በአነሳሥም መካከል የሚከተሉት የሚጠቀሱ ነጥቦች ናቸው። አነርሱም፡-

- > የተናጋሪውን አንዳንድ አሳቦች መድገም!
- > ተናጋሪው በተናገረው አሳብ ላይ ጥያቄያዎችን መጠየቅ ለምሳሌ ተናጋሪው የተናገረው አጠቃላይ አሳብ ከሆነ ዝርዝር ነገሩን አንዲናገር («አርሱ ሁልጊዜ ይቆጣል» ቢል «መቼ መቼ ነው የሚቆጣው? በምን ጉዳይ ላይ ነው የሚቆጣው?») ብሎ መጠየቅ ዝርዝር ነገሮችን ለመለማት ይጠቅማል። የሚጠየቁት ጥያቄዎች ግልጽና ከፍተኛ ሆነው ብዙ መረጃዎችን ሊያሰጡ የሚችሉ ቢሆኑ ይመረጣል።
- > የተናጋሪውን አሳብ በራስ አገላለጽ መግለጽ!
- > የተናጋሪውን ንግግር በማሳጠር መናገር!
- > ተናጋሪው በሚናገርበት ጊዜ አላስፈላጊ ጣልቃ ገብነት አለማድረግና የመሳሰሉት አሳቦች ናቸው።

የማዳመጥ ሥራ የሚጀመረው የማስታረቅ ሂደት ከንደ ተጀመረ ነው። አስታራቂው አያንዳንዱ ወገን የሚያስተሳልፈውን መልዕክት የሚያዳምጠው አያንዳንዱ ወገን ስለግጭቱና ስለማስታረቅ ሂደት እንዲሁም ከማስታረቅ ሂደቱ የሚጠበቀውን ውጤት ለማወቅና ለመረዳት ነው። አስታራቂው በሚያዳምጥበት ወቅት ተናጋሪዎች በሚሰጡት አሳብ ላይ የራሱን ፍርድ መስጠት አይጠበቅበትም። እነርሱ የሚሉትን አሳብ መረዳት እንጂ አሳባቸው ትክክል ወይም ትክክል አንዳልሆነ መግለጽ ጋሳፊነቱ አይደለም።

የሰዎችን አመኔታ ማግኘት የሚችል

በማስታረቅ ሂደት ውስጥ የተቀናቃኝ ወገኖችን አሳብና ለሜት አዳምጠው መረዳት መቻል መልካም ነገር ቢሆንም በተለይ የማስታረቅ ሥራ በሚጀመርበት አካባቢ የሁለቱንም ወገኖች አመኔታ ማግኘት መቻል ለማስታረቅ ሥራው ስኬት መሠረታዊ ነገር ነው። የወገኖች አመኔታ ለማግኘት በጥሞና ማዳመጥና እነርሱን ለመረዳት ጥረት ማድረግ ይጠቅማል። በተለይ ከንደ ባለሙያ ሆኖ ጥያቄዎችን ከመጠየቅ ይልቅ የእነርሱን ለሜት ለመጠበቅ የሚደረገው እርምጃ የተሻለ ይሆናል። አመኔታ ከተፈጠረ በኋላ በትሕትና መጋፈጥ በሥራ ላይ ሲውል ይችላል።

ከንግዲህ የማስታረቅ ሥራ የሚያስፈልገው ሁለት ተቀናቃኝ ወገኖች በራሳቸው ግጭትን መፍታት ሲያቅታቸውና የሌላ ሦስተኛ ሰው ጣልቃ ገብነት ሲያበፈልግ ነው። በማስታረቅ አገልግሎት ውስጥ እርቁ ፍሬያማ

የሚሆነው ሁለቱ ወገኖች ያለምንም ውጫዊ ጫና ወደ ለምምነት መምጣት ሲችሉ ነው። በአብዛኛው የአስታራቂው ሥራ ሁኔታዎችን ማመቻቸት ሲሆን የሚመቻቸውን ውሳኔ የሚወስኑ ተሳታፊዎቹ ናቸው። የማስታረቅ ሥራ ከቤተሰብና መንደር ግጭት ጀምሮ አስከ ዓለም አቀፍ ደረጃ የሚከሰቱትን ግጭቶች ለመፍታት ይግዛል። በማስታረቅ አገልግሎት ውስጥ አስታራቂ የተለያዩ ዘዴዎችንና ለልቶችን ይጠቀማል። በማስታረቅ ሥራ ውስጥ ለዎች የሚጠቀሙበትን ባሕል የማስታረቅ ሥርዓትን ማወቅ ይረዳል።

የማጠቃለያ ነጥቦች

- ✓ ሁለት ወገኖች ለብቻቸው ሆነው በግንኙነታቸው መካከል የተፈጠረውን ግጭት መፍታት በማይችሉበት ሁኔታ ገለልተኛ የሆነው ሦስተኛው አካል በመካከል ገብቶ ሁለቱን በማግኘት የማስታረቅ አገልግሎትን ይሰጣል።
- ✓ በአብዛኛው የማስታረቅ ሥራ በግጭት ውስጥ በተሳተፉት ወገኖች ፈቃደኝነት ላይ የተመሠረተ ሲሆን ሁለቱ ያስታርቀናል ብለው የሚያስቡትን ሦስተኛ አካል በመምረጥ ሥርዓትና ደንብ ባለው በተቀነባበረ ሁኔታ ይደራደራሉ። ሁለቱም በግንኙነታቸው ውስጥ የሚፈልጉትን ነገር ለማግኘት እርስ በርስ ይወያያሉ።
- ✓ እውነተኛ እርቅ በሁለት ወገኖች የአካምሮና የሰሜት ዝግጅት ይመጣል። አስታራቂዎች በግጭት ውስጥ የገቡ ለዎች ቶሎ እንዲታረቁ ከማድረግ ይልቅ ዘላቂነት ያለው እርቅ ከንዲመጣ በእነርሱ የአሳብና የልብ ዝግጅት ደረጃ መራመድ ይገባቸዋል።
- ✓ በባሕላዊ ዓውዳችን ለዎች ለሽማግሌዎች ከሚሰጡት አከብሮት የተነሣ የሽማግሌዎችን አሳብ ተቀብሎ እርስ በርስ ለመታረቅ ፈቃደኝነት አላቸው። ባሕላዊ የማስታረቅ አገልግሎት ከሽማግሌዎቹ ባሕላዊ አስተሳሰብና የብቃት ማነስ የተነሣ ግጭትን በዘላቂነት ለመለወጥ ውስንነት አለው።
- ✓ ቤተክርስቲያን ከግንዛቤ ማነስ የተነሣ በምዕመናን መካከል ግጭት ሲፈጠር ቶሎ ይቅር አንዲባባሉ በማድረግ እርቅ ከልብ ላይሆን በሥርዓትና ውጫዊ እንዲሆን ማድረግ አውነተኛ እርቅ አንዳይመጣ እንቅፋት በመሆኑ መታረም አለበት።
- ✓ የተቀነባበረ የማስታረቅ አገልግሎት በሠለጠነ ሁኔታ ሥርዓትና ደረጃዎችን በመጠበቅ የማስታረቅ የሙያ ብቃት ባለው አስታራቂ አደራዳሪነት የሚደረግ ሲሆን የአስታራቂው ሚና ሁለቱ ወገኖች ወደ እርቅ አንዲደርሱ ሁኔታዎችን ፍትሕን በተጠበቀ ሁኔታ ማመቻቸት ነው።
- ✓ አስታራቂ ከሙያ ብቃትም በተጨማሪ ለማስታረቅ አገልግሎት መልካም የሆኑትን ባሕርያት፣ የወገንተኝነት ባሕርይን የማያሳይ፣ መልካም አመለካከት ያለው፣ ጥሩ አድማጭና በሰዎች ዘንድ ተቀባይነትና አመኔታ ያለው ሊሆን ይገባል።

1. አንተ በምትኖርበት አካባቢ ለዎች የማስታረቅ አገልግሎትን አንዴት ይመለከታሉ?
2. ከባሕላዊ የማስታረቅ አገልግሎት አሁን ላለሀበት ዘመን የምትማራቸው መልካም መርሆዎች ምንድናቸው?
3. በዚህ ዘመን በዓውዳችን ምን ዓይነት ባሕርይ ያላቸው አስታራቂዎች ያስፈልጋሉ ብሰህ ታስባለህ?
4. የኢትዮጵያ ቤተክርስቲያን ስለሰላም፣ እርቅና ፍትሕ ለመናገር አንዲሁም በዚህ በኩል አገልግሎት ለመስጠት እቅም ያጣችሁ ሰዎች ይመስልሃል? አንዲት ተገዢውን የማስታረቅ አገልግሎት መለማመድና ለሌሎችም ማካፈል ትችላላች ብሰህ ታስባለህ?

«የሚያስተራርቁ ብፁዓን ናቸው፤
የእግዚአብሔር ልጆች ይባላሉና»

(ማቴ5:9)

- Assefa, H. (1993). *Peace & Reconciliation as Paradigm: A Philosophy of Peace and its Implications on Conflict and Economic Growth in Africa*. Nairobi, Kenya; Nairobi Peace Initiative.
- Augsburger, D.W. (1992). *Conflict Mediation Across Cultures: Pathways and Patterns*. Westminster/John Knox Press.
- Augsburger, M.S. (2000). *The Robe of God: Reconciliation, the Believers Church Essential*. Herald Press.
- Fisher, S. et al. (2000). *Working with Conflict: Skills and Strategies for Action*. Zed Books.
- Lederach, J.P. (1997). *Building Peace: Sustainable Reconciliation in Divided Societies*. United States Institute of Peace Press.
- Lederach, J.P. (2003). *The Little Book of Conflict Transformation*. Intercourse, PA: Good Books.
- Schrock-Shenk, C (ed.). (2000). *Mediation and Facilitation Training Manual*. Mennonite Conciliation Service.